

YHTEENVETO KAINUUN VAIHEMAAKUNTAKAAVAN 2030 KAAVAEHDOTUSTA KOSKEVISTA LAUSUNNOISTA SEKÄ EHDOTUKSET NIITÄ KOSKEVIKSI VASTINEIKSI

Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausuntoja keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä 20.6.–30.8.2019. Lausuntoja pyydettiin 148 kpl. Lausuntoja annettiin lausuntoajan kuluessa 50 kpl ja sen jälkeen lisä-ajan aikana 3 kpl.

Sisällys:

KUNNAT	3	Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	31
Hyrnsalmen kunta.....	3	Museovirasto	32
Kajaanin kaupunki	4	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	35
Kuhmon kaupunki.....	6	Poliisihallitus	37
Paltamon kunta	6	Suomen metsäkeskus, Pohjoinen palvelualue..	37
Puolangan kunta	7	Tornion tulli	41
Ristijärven kunta.....	7	Väylävirasto	41
Sotkamon kunta	7	YHDISTYKSET, YHTIÖT JA	
Suomussalmen kunta.....	7	TUTKIMUSLAITOKSET	43
NAAPURIMAAKUNTIEN LIITOT	8	Caruna	43
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	8	Finavia Oyj.....	43
Pohjois-Pohjanmaan liitto	8	Geologian tutkimuskeskus GTK.....	44
Pohjois-Savon liitto	8	Ilmatieteenlaitos.....	46
KAINUUSEEN RAJOITTUVAT KUNNAT	9	KaiCell Fibers Oy.....	46
Kuusamo	9	Kainuun luonnonsuojelupiiri ry	46
Lieksa	10	Kainuun Yrittäjät	59
Pudasjärvi.....	11	Kaivosteollisuus ry.....	59
Pyhäntä	11	Loiste Sähköverkko Oy.....	59
Sonkajärvi.....	11	Luonnonvarakeskus	60
Vaala	12	Metsähallitus.....	62
Vieremä	14	Metsäteollisuus ry	63
MINISTERIÖT	14	MTK-Pohjois-Suomi.....	64
Liikenne- ja viestintäministeriö	14	Paliskuntain yhdistys	66
Puolustusministeriö	17	Paltamon riistanhoitoyhdistys	69
Sisäministeriö	18	Suomen turvallisuusverkko Oy.....	70
Ympäristöministeriö	18	Suomussalmen riistanhoitoyhdistys	70
MUUT VIRANOMAISET	23	Terrafame Oy	70
Fingrid Oyj	23	UPM Metsä.....	71
Kainuun ELY-keskus, Y-vastuualue.....	23	Vapo Oy.....	72
Kainuun Museo	29		
Kainuun rajavartiosto.....	31		

LAUSUNNON SISÄLTÖ	VASTINE
KUNNAT	
Hyrnsalmen kunta	
<p>Hyrnsalmen kunnan lausunto 21.8.2018 on otettu hyvin huomioon kaavaehdotuksessa, lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaavan pitää olla toimintoja yhteen sovittava, samalla mahdollista-va • Kaavan toteutumista on tuettava maakunnallisella ja paikallisella kehittämishanketoiminnalla • ”Tukea” kaavoitusasioissa tarvitaan (erityisesti tuulivoima), koska esim. valitusprosessit aiheuttavat paljon työtä, viivästymistä ja taloudellista vahinkoa kunnalle ja asianosaisille. <p>Maakuntakaavaehdotuksessa on hyvin huomioitu liikennejärjestelmän merkittävyys Hyrnsalmella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annetun palautteen mukaisesti on maantieyhteydet Hyrnsalmelta Puolangalle ja edelleen Oulun suuntaan merkitty kokonaisuudessaan elinkeinoelämän kannalta erityisen merkittäväksi seututieksi tai pääkaduksi (st-e). • Samoin tieyhteys itään Kuhmoon saakka. • Vt 5 on tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie, mikä merkintä korostaa sen merkittävyyttä koko itäisen Suomen pääliikenneväylänä. • Rataliikenteen kehittäminen on otettu huomioon ja kaikkien näiden reittien risteykseen sijoittuu maaliikenneterminaali. <p>Energiahuollon alueet ja linjat on hyvin huomioitu nykytilanteen mukaisesti. Tulevaisuudessa esimerkiksi tuulivoimatuotanto saattaa aiheuttaa voimajohtolinjojen tarvetta enemmänkin.</p> <p>Maakuntasuunnitelma ja -kaava tukevat Hyrnsalmen strategiaa; erityisesti: saavutettavuus ja hyvinvointi -teemat sekä kärkialat – matkailu, biotalous (metsä, maito, marjat) ja tuulivoima.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>Kajaanin kaupunki</p>	
<p>Kainuun kokonaismaakuntakaavan tarkistaminen käynnistyi kesällä 2015. Maakuntakaavoitus ja Kajaanin keskustaajama 2035 osayleiskaavan laatiminen ovat edenneet rinnakkain, mikä on osaltaan mahdollistanut molemmissa kaavoissa esiintyvien aiheiden samanaikaisen tarkastelun. Maakuntakaavaehdotuksessa on käsitelty useita maankäytöllisesti laajoja teemoja. Kainuun kaikkien kaupunkien ja kuntien sekä muiden yhteistyötahojen näkemysten ja toiveiden yhteensovittaminen kaavassa on haasteellinen tehtävä. Kajaanin kaupunki on osallistunut aktiivisesti maakuntakaavan viranomaisyhteistyöhön ja pyrkinyt tuomaan näkemyksensä selkeästi esille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kaavaprosessia.</p> <p>Kajaanin kaupungin ja Kainuun liiton käymien neuvottelujen perusteella kaavaehdotukseen on lisätty kehittämisperiaatemerkinäällä ek-1, kaivannaisteollisuuden kehittämisen kohdealue Otanmäessä. Esitetty kaivostöiminnan kehittämisalue on tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kaivoksen mahdollisen toiminnan uudelleen käynnistämisen lähitulevaisuudessa. Käydyissä neuvotteluissa Kajaanin kaupungin esille nostamat, keskustan ulkopuolella sijaitsevien vähittäiskaupan suuryksiköiden merkintää koskevat asiat on otettu kaavaehdotuksessa suurimmalta osin huomioon. Kaavaehdotuksessa vähittäiskaupan suuryksikön km suunnittelumääräyksessä todetaan seuraavasti: ”Kajaanin kauppapuiston, Petäisenrannan ja Timperintien km-alueille voidaan sijoittaa sellaista paljon tilaa vaativan erikoistavaran vähittäiskauppaa tai muuta erikoiskauppaa, joka kaupan palvelujen saavutettavuus ja kaupan laatu huomioon ottaen on perusteltua sijoittaa keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle. Niiden alueelle ei saa sijoittaa merkitykseltään seudullista keskustahakuista erikoiskauppaa.”</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Kajaanin kaupungin maakuntakaavaluonnoksesta antama lausunto on suurimmilta osin otettu huomioon maakuntakaavaehdotusta laatiessa. Kajaanin kaupunki pitää tärkeänä, että Oulujärven maisematie esitetään edelleen maakuntakaavassa yhteystarvemerkinä, kuten maakuntakaavaehdotuksessa on tehty. Maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu Kajaanin kaupungin kaavaluonnoksesta antaman lausunnon mukaisesti Nuasjärven pohjoispuolinen moottorikelkkailureitin yhteys, joka mahdollistaa uusien rengasreittien muodostamisen Kajaanin ja naapurikuntien alueille. Kaavaehdotuskartalla on esitetty Kajaanin kaupungin maakuntakaavaluonnoksesta antaman lausunnon mukaisesti Kajaaniin maa-ainesten ottoalueita kuvaavalla merkinnällä eo aiempien kuuden kohteen sijaan neljä kohdetta: Malmisepele, Pekastinvaara, Rinneaho ja Sarvivaara. Maa-ainesten otto-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Maa-ainesten ottoalueiden kohteet päivitetään kaavaselostuksen liitetaulukossa 14. ja liitekartalla 20.</p>

<p>alueiden kohteet on syytä päivittää vastaaviksi myös kaavaselostuksen liitetaulukossa 14. ja liitekartalla 20. Kaavakartalta on lisäksi Kajaanin kaupungin maakuntakaavaluonnoksesta antaman lausunnon mukaisesti poistettu Kajaanin Keskustaajaman 2035 osayleiskaavaluonnoksesta poikkeava tieliikenteen yhteystarve valtatie 5–Kontiosaari–Paltaniementie.</p>	
<p>Kajaanin Jormualta on poistettu maakuntakaavaluonnoksesta kaavaehdotukseen edetessä valtatie 5:n läheisyyteen merkinnällä ek, kaivos tai kaivostointaan tarkoitettu alue Jormua 1 (KaivNro 806). Turvallisuus ja kemikaalivirasto Tukes on antanut 31.5.2019 päätöksen kyseisen kaivospiirin lakkauttamisesta, joten merkinnän poistaminen maakuntakaavaehdotuksesta on perusteltua. Jormualla valtatie 5. läheisyydessä on kaavaehdotuksessa edelleen ek-merkinnällä osoitettu alue Tyynelä (KaivNro 5490). Kyseisellä kaivostointaan tarkoitettulla alueella ei ole toistaiseksi käynnissä olevaa kaivostointia. Kaivospiirejä koskevat päätökset ovat määräaikaisia. Kajaanin kaupunginhallitus on antanut 9.10.2018 (182 §) lausunnon Tyynelän kaivosluvan jatkoaikahakemuksesta sekä yleisiä ja yksityisiä etuja koskevien määräysten tarkistamisesta. Lausunnon mukaisesti jatkolupahakemuksesta ilmenneiden puutteiden johdosta kaupunki ei puolla jatkolupahakemusta, koska riittäviä selvityksiä yhteis- ja kokonaisvaikutuksista ei ole tehty. Maakuntakaavaehdotuksessa kaavamerkintää ek on täydennetty suunnittelumääräyksessä seuraavasti: ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä. Tyynelän alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on turvattava asumisen ja ympäristön olosuhteet.”</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Maakuntakaavaehdotus on pääosin valmisteilla olevan Kajaanin Keskustaajama 2035 osayleiskaavan mukainen. Maakuntakaavaehdotuksessa taajamatoimintojen laajennettua aluetta Kylmällä on syytä muokata teknisluonteisena tarkennuksena Kajaanin Keskustaajama 2035 yleiskaavan mukaiseksi. Kajaani on esittänyt maakuntakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa Paltaniemen ja Kuluntalahden huomioimista taajaman alakeskuksen sijaan uudella, alueiden erityisominaisuuksia kuvaavalla kylämerkinnällä, mitä ei ole kaavaehdotuksessa otettu huomioon.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maankäyttö- ja rakennuslain (1999/132, 32§) mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavaehdotuksessa taajamatoimintojen aluetta Kajaanin keskustaajaman Kylmän alueella tarkennetaan.</p>
<p>Kajaanin kaupunki esittää lisäksi, että Kainuun maakuntakaavojen yhdistelmäkartta esitettäisiin uusien ja muuttuvien merkintöjen ohella liitekarttana. Kainuun liitto on vastineessaan Kajaanin kaupungin maakuntakaavaluonnoksesta antamaan lausuntoon todennut, että maakuntakaavan tarkistamisen ehdotusvaiheessa laaditaan luonteeltaan epävirallinen Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta, jossa esitetään</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavan tarkistamisen ehdotusvaiheessa laaditaan Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta, jossa esitetään vireillä olevassa kaavaprosessissa muuttuvat ja uudet merkinnät. Yhdistelmäkartta on luonteeltaan epävirallinen, eikä kuulu maakuntavaltuustossa hyväksyttäviin asiakirjoihin.</p>

<p>vireillä olevassa kaavaprosessissa muuttuvat ja uudet merkinnät. Kaavaselostuksessa olisi tarpeenmukaista selittää kaavaluonnoksessa kuvatut kaavamääräyksiin tehdyt muutokset ja millä perustein kyseisiin kaavaratkaisuihin on kaavaprosessin aikana päädytty.</p>	<p>Kaavaselostuksessa tuodaan esille kaavaprosessin aikana tehdyt muutokset kaavaratkaisuun ja millä perustein kyseisiin ratkaisuihin on kaavaprosessin aikana päädytty.</p>
<p>Kuhmon kaupunki</p>	
<p>Kuhmon kaupunki esittää, että maakunnan liitto arvioi, voidaanko Stolbovan rauhan rajakivi merkitä kaavaan valtakunnallisesti arvokkaana.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Valtakunnallisesti arvokkaista kohteista tehdään päätökset valtakunnallisella tasolla. Esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY) päättää Valtioneuvosto.</p> <p>Kaavaehdotukseen lisätään Stolbovan rauhan rajakivi maakunnallisesti arvokkaana kulttuurihistoriallisena kohteena. Kaavaselostuksessa tuodaan esille tavoite, että valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelo (RKY) täydennetään tulevaisuudessa Stolbovan rauhan rajakivellä.</p>
<p>Paltamon kunta</p>	
<p>Kunnanhallitus katsoo, että Oulujärven ylittävistä tieliikenteen yhteystarpeista voidaan luopua. Kehittämistoimenpiteet tulee kohdistaa vt 22 parantamiseen.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu – Kajaani -selvityksen mukaan valtatie 22 parannetaan ensisijaisesti nykyiselle paikalleen. Selvityksessä todetaan, että pitkän aikavälin tarpeita varten on tarkoituksenmukaista varautua maakunta-kaavassa yhteystarvemerkinnällä Kajaani – Tuokansaari – Petäjälähti tieyhteyden rakentamiseen. Kaavaehdotuksessa esitetyn tieliikenteen yhteystarve -merkinnän tarkoituksena on, että alueen suunnittelussa otetaan huomioon tilavarauus mahdolliselle yhteydelle. Maakuntakaavamerkintä ei vielä mahdollista tieyhteyden rakentamista vaan se edellyttää tarkempaa suunnittelua ja kaavallista tarkastelua.</p>
<p>Vaarankylän ja Kiehimävaaran maisemallisia arvoja tulee tarkastella uudelleen. Tämä tehdään kuitenkin täydentämällä maisema-alue selvitystä, joka tulee olemaan Valtioneuvoston päätöksen pohjana.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Vaarankylä ja Kiehimävaara tulisi merkitä maakuntakaavaan kylämerkinnällä. Molemmat vaarakylät muodostavat kulttuurimaisemallisesti arvokasta ympäristöä ja kylillä on viime vuosina ollut merkittäviä kehittämishankkeita sekä aktiivista elinkeinotoimintaa. Kylät ovat erityisen suotuisia virkistys-, elinkeinojen ja asumisen alueita.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Vaarankylä ja Kiehimävaara merkitään maakuntakaavaan kylämerkinnällä.</p>

Puolangan kunta	
Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan, että kunnan luonnosvaiheessa annettu lausunto on huomioitu ehdotuksessa, eikä kunnalla ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksesta.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Ristijärven kunta	
Ristijärven kunta on lausunut 13.8.2018 § 136 kaavaluonnoksesta ja kaavaehdotukseen ei ole lisättävää.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Sotkamon kunta	
Kainuun maakuntakaavaehdotuksessa on edelleen osoitettu kulttuurihistoriallisena kohteena Salmelan koulualue ja Niemeläntien kokonaisuus. Kumpaakaan näistä ei tule huomioida kulttuurihistoriallisesti arvokkaina alueina tai kokonaisuutena, vaan huomioida ainoastaan alueilla olevat maakunnallista arvoa omaavat ja yksittäiset kohteet, jos siihen on perusteita.	Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavaselostusta tarkennetaan Salmelan koulualueen ja Niemeläntien kokonaisuuden maakunnallista arvoa omaavien, yksittäisten kohteiden osalta.
Hiekkahovia ei tulisi huomioida maakunnallisesti arvokkaana kulttuurihistoriallisena kohteena. Rakennus on verrattain uusi ja sen tilat palvelevat huonosti nykyisiä tarpeita. Kohde ei Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan omaa maakunnallista arvoa. Muilta osin Sotkamon kunnalla ei ole huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksesta.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotuksia.</i> Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava alueen tai kohteen merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuurihistoriallisiin kohteisiin merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on varattava museoviranomaiselle tilaisuus antaa lausunto. Maakuntakaavamerkinnästä ja suunnittelumääräyksestä huolimatta arvokkaissa kohteissa voi ottaa huomioon tilojen muuttuvat tarpeet. Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde voi edustaa uudempaa rakennuskantaa. Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet -selvityksen (2018) mukaan Hiekkahovi on modernina suomalaisena puuarkkitehtuuria edustavana vapaa-ajan rakennuksena maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurihistoriallisten kohteiden luettelossa.
Suomussalmen kunta	
Maakuntakaavaehdotuksessa maaliikenteen terminaalialue on osoitettu Pesiökylälle. Maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida myös tulevan terminaalin tieliikenne. Joukokyläntie tulisi merkitä elinkeinoelämän kannalta merkittäväksi seututieksi tai ainakin yhdystieksi, vähintään väliltä Vt5 – Pesiökylä.	Kaavaehdotusta muutetaan. Joukokyläntie (maantie 9850) merkitään vaihemaakuntakaavaan elinkeinoelämän kannalta erityisen merkittävä yhdystie -merkinnällä väliltä Vt5 – Pesiökylä tieosat 1 ja 2.

NAAPURIMAAKUNTIEN LIITOT	
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 hyvin valmisteltuna eikä Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ole huomauttamista kaavaehdotukseen.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Pohjois-Pohjanmaan liitto	
<p>Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto Kainuun vaihemaakuntakaava 2030-luonnoksesta on otettu huomioon moottorikelkkareittien osalta, ja ehdotukseen on lisätty Pohjois-Pohjanmaalta etelään suuntautuvat moottorikelkkareittien jatkoyhteydet. Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 kumoaa maaseutumaisen kehittämisen yhteistyöalue –merkinnän (mk). Maakuntarajan yli vaikuttavista merkinnöistä on kansainvälinen Oulu-Kajaani-Vartius –vyöhyke huomioitu kehittämiskäytävä merkinnällä Liikenteen yhteistyökäytävä (lk). Pohjois-Pohjanmaalla vyöhyke sisältyy kehittämisperiaatemarkintään Maaseudun kehittämisen kohdealue Oulujokilaakso (mk-3). Kiiminkijokilaakson kehittämisperiaatemarkintä (mk-2) päättyy samoin maakuntarajalle. Maakuntarajan yli vaikuttavista merkinnöistä jatkumatta jäävät Matkailun vetovoima-alue kehittämisperiaatemarkinnät Rokua-Oulujärvi (mv-3), Kylmäluoma-Jokijärvi-Hossa (mv-7) ja Olvassuo (mv-8).</p> <p>Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan raja-alueelle ulottuvista ja yhteensovittamista vaativista varauksista voidaan tarvittaessa käydä työneuvottelu liittojen kesken.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa osoitetun Kylmäluoma-Jokijärvi-Hossan (mv-7) matkailun vetovoima-alue kehittämisperiaatemarkintä on yhteensovitettu maakuntien rajalla Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020, jossa kehittämisperiaatemarkinnät jatkuvat pääpiirteissään molempien maakuntien rajalla. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa osoitetun Olvassuon (mv-8) kehittämisperiaatemarkinnän jatkuvuus maakuntien rajalla on huomioitu Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 Luontomatkailemisen kehittämismerkinnällä. Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 ei esitetä muutoksia Luontomatkailemisen kehittämisalueeseen Hossassa tai Luontomatkailemisen kehittämisalueeseen Olvassuolla.</p> <p>Lausunnossa on tuotu esille, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa osoitettu Kiiminkijokilaakson kehittämisperiaatemarkintä (mk-2) päättyy maakuntarajalle. Kainuun maakuntakaavassa 2020 osoitetun maaseutumaisen kehittämisen yhteistyöalue Kiiminkijoen vesistön alueella korvataan Kainuun vaihemaakuntakaavassa uudella kehittämisperiaatemarkinnällä.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa osoitetun Rokua-Oulujärvi (mv-3) matkailun vetovoima-alueen kehittämisperiaatemarkinnän yhteensopivuus tarkistetaan Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 jatkovalmistelussa.</p>
Pohjois-Savon liitto	
Pohjois-Savon liitto pitää Kainuun maakuntakaavaehdotusta 2030 hyvin laadittuna ja selkeänä. Pohjois-Savon ja Kainuun yhteiset intressit on huomioitu hyvin mm. liikenteen yhteistyökäytävissä viitostien ja osalta. Savon rata on osoitettu voimassaolevassa Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2030 kaksiraiteisena nopean liikenteen rataosana. Savon radan tavoitetaso olisi hyvä yhdenmukaistaa ainakin Kontiomäelle saakka. Kainuun puolella Savon rata tulisi osoittaa vähintäänkin merkittävästi parannettavana	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Savon rata osoitetaan vaihemaakuntakaavassa merkittävästi parannettava pää-rata merkinnällä.</p>

<p>ratana, mikä mahdollistaa esim. kohtaamispaikkojen toteuttamisen, tasoyli- tysten poistamiset ja muut vastaavat raideliikenteen sujuvuutta ja turvalli- suutta parantavat toimenpiteet.</p>	
<p>Matkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet ovat Kainuun maakun- takaavassa uusi, informatiivinen erityisominaisuutta kuvaava merkintä, jolla on osoitettu kuusi maakunnan reuna-alueiden luonnonsuojelukohteita. Poh- jois-Savoon rajautuen on osoitettu Vieremän Talaskangas, mutta ei kuiten- kaan Tiilikkajärven kansallispuistoon rajoittuvia alueita Kainuun puolella. Pohjois-Savon liitto esittää, että Sotkamossa sijaitsevat Tiilikkajärven kan- sallispuistoon rajoittuvat suojelualueet osoitetaan maakuntakaavassa luon- nonrauha-alueena.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Ekologiset yhteydet, luontomatkailu ja hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa (2016) -selvityksen mukaan Kainuun pinta-alasta 56 % (yht. 13 802 km²) on potentiaalista hiljaista aluetta. Kaavan laadinnalle asetettujen tavoitteiden perusteella potentiaalisia luonnonrauha-alueita on arvi- oitu suhteessa jo toteutuneisiin suojelualueisiin, joiden luontomatkailullinen merkitys on tunnistettu (Kainuun matkailustrategia, 2018). Maakuntakaavaehdo- tuksessa on esitetty luontomatkailun kannalta merkittävimmät potentiaaliset luonnonrauha-alueet. Muita potentiaalisia hiljaisia alueita on mahdollista huomi- oida ja kehittää eri maankäyttötarpeet huomioiden luonnonrauha-alueina esi- merkiksi luontomatkailun tarpeisiin.</p>
<p>KAINUUSEEN RAJOITTUVAT KUNNAT</p>	
<p>Kuusamo</p>	
<p>Kainuun maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa etelään suuntautuvien moottorikelkkareittien jatkoyh- teydet. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa merkitylle matkailun ja virkistyksen kehittämisalueella (mv-7) on syytä jättää riittävät aluevaraukset myös Kainuun puolella. Hossan kansallispuisto sijoittuu yli kuntarajojen ja alueen kehittymiselle ja palveluille tarvitaan kansallispuiston lisäksi kehit- tämisaluetta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa osoitetun Kylmäluoma-Jokijärvi- Hossan (mv-7) matkailun vetovoima-alue kehittämisperiaatemerkinä on yh- teensovitettu maakuntien rajalla Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavas- sa 2020, jossa kehittämisperiaatemerkinä jatkuvat molempien maakuntien rajalla.</p>
<p>Valtatie 5 etelästä päin on osoitettu erityisen tärkeänä valtatie Kajaaniin asti, josta se jatkuu pohjoiseen valtatie. Ilman ratayhteyttä olevalla Koil- ismaalle ja pohjoiselle Suomelle, joiden alueiden raskaat kuljetukset ovat maanteiden varassa, on tärkeää, että valtatie 5 osoitetaan erityisen tärkeä- nä valtatie myös Kajaanista pohjoiseen. Liikennettä ohjautuu myös Kuu- samon Suoperän kansainvälisen rajanylityspaikan Kautta Venäjän ja Suo- men välillä. Hossan kansallispuiston kävijämäärät/liikenne tulevat tulevai- suudessa kasvamaan, joten maakuntakaavojen rajan molemmin puolin sijaitsevan Hossan kansallispuiston liikennemäärien kasvuun on syytä va- rautua 5-tien osalta erityisen tärkeänä valtatie.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Liikenne- ja viestintäministeriö on antamallaan asetuksella (933/2018) päättänyt maanteiden runkoverkkoon sisältyvistä pääväylistä, jonka perusteella vaihe- maakuntakaavan 2030 kaavaehdotuksessa on osoitettu valtakunnallisesti mer- kittävät runkoverkkoon kuuluvat maanteyhteydet. Vaihemmaakuntakaavan 2030 kaavaehdotuksessa on osoitettu tavoitteellisena runkoverkkoon kuuluvana maanteyhteytenä mm. Vt 5 välillä Kontiomäki (vt 5/22)–Suomussalmi – maa- kuntaraja (Kuusamo).</p>

Lieksa	
<p>Jongunjoen koskiensuojelun alueen ja Pohjois-Karjalan maakuntakaavan koskiensuojelun alueen rasteroinnin laajuutta tai vaikutusta yli maakunnallisen rajan ei ole luonnosvaiheen jälkeen selvennetty. Itärajalta oleva Kiverrysjärven suojelualue jatkuu Kainuun puolelle. Tämä tosin on Natura-alueita, joita ei ylipäättäen ole merkitty kaavakartalle.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavaselostusta täydennetään koskiensuojelulakiin kuuluvan alueen, Pielisen reitti Pankajärven yläpuolisissa vesistöissä osalta.</p> <p>Kainuun maakuntakaavoituksessa osoitetaan maakunnan alueella olevat suojelualueet valtakunnallisten ja maakunnallisten päätösten mukaisesti. Natura 2000 -verkoston alueet (mm. Kiverrysjärvi) on osoitettu voimassa olevassa Kainuun kokonaismaakuntakaavassa 2020. Maakuntakaavaselostuksessa esitettävissä vaikutusten arvioinnissa keskitytään kaavan merkittäviin välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin. Arviointi tehdään sillä tarkkuustasolla, jota maakuntakaava yleispiirteisenä maankäytön suunnitelmana edellyttää.</p>
<p>Lieksan kaupunki pyysi tuomaan esille myös merkittävän puutavaraliikenteen pääasialliset kuljetusreitit Vartiuksen ja Inarin rajanylityspaikkoihin liittyen. Asiaa ei ole käsitelty kaavaselostuksessa tai sen liitteissä. Vartiuksen suunnan maantie on muutettu erityisen tärkeästä valtatie/runkotiestä tavoitteelliseen runkoverkkoon kuuluvaksi maantiekseksi. Suunnittelumääräyksellä varaudutaan kuitenkin tien kehittämiseen valtakunnallisena runkotienä, joten muutoksella ei liene merkittävää haitallista vaikutusta Lieksaan johtavien yhteyksien ja kuljetusreittien kannalta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 on osoitettu Vartiuksen rajanylityspaikka. Puutavaraliikenteen pääasialliset kuljetusreitit Vartiukseen on huomioitu Kainuun vireillä olevassa maakuntakaavassa mm. tieluokkamutoksin (Kt 89→Vt22). Kainuusta Inarin rajanylityspaikalle suuntaava vt 6 on osoitettu kaavaehdotuksessa erityisen tärkeänä valtatie / runkotienä.</p>
<p>Lausuntopyyntöön liitettyssä latauslinkin kautta saatavilla olevassa kaava-aineistossa ei ole esitetty kaavaluonnoksesta saatua palautetta/lausuntoa tai niiden vastineita. Näin ollen lausunnon antaminen mahdollisista muutoksista tai luonnosvaiheen lausunnon huomioimisesta kaavaratkaisuun jäänee hieman vajaaksi.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen 2030 kaavaluonnoksesta saatuihin lausuntoihin ja palautteisiin sekä niihin annettuihin Kainuun liiton vastineisiin sekä kaavan muuhun valmisteluaineistoon on mahdollista tutustua Kainuun liiton verkkosivuilta: www.kainuunliitto.fi/maakuntakaavan_tarkistaminen</p> <p>Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen 2030 kaavaluonnoksesta saadut lausunnot ja palautteet sekä niihin annetut Kainuun liiton vastineet on lähetetty Lieksan kaupunkiin osoitteeseen kirjaamo@lieksa.fi 4. joulukuuta 2018.</p>
<p>Kokonaisuutena Kainuun maakuntakaavan uudistaminen tukee Lieksan kaupungin strategian mukaista elinvoimaa ja toimivaa yhdyskuntarakennetta sekä Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntakaavojen mahdollisen yhteensovittamisen kautta myös virkistys- ja matkailu- ym. palveluiden yhteensovittamista maakunta rajan molemmin puolin.</p> <p>Lieksan kaupungilla ei tässä vaiheessa ole muuta huomautettavaa Kainuun maakuntakaava 2030 -luonnoksesta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

Pudasjärvi	
Pudasjärven kaupunki päättää lausuntonaan, ettei sillä ole huomauttamista.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Pyhäntä	
Kunnanhallitus toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavaehdotuksesta.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Sonkajärvi	
Sonkajärven kunnalla ei ole asiassa 20.8.2018 annetun lausunnon lisäksi huomautettavaa. Sonkajärven kunta on 20.8.2018 antanut Kainuun maakuntakaavan 2030 kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon: Sonkajärven kunta pitää hyvänä, että Kainuun maakuntakaavaluonnokseen 2030 on esitetty yhteydet ulkoilureitille ja moottorikelkkareitille Sonkajärven kunnan rajalle Sukevalle. Sonkajärven kunta esittää, että Sonkajärven kunnasta Itä-Sonkajärven Jyrkän kylän suunnalta lisätään Kainuun maakuntakaavan kaavaluonnokseen 2030 ulkoilureittiyhteys ja moottorikelkkareittiyhteys. Reittiyhteyksillä on tärkeä merkitys Sonkajärven kunnan ja Jyrkän kylän matkailulle.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavaehdotuksessa on osoitettu moottorikelkkailureitti Jyrkän suuntaan maakuntien rajalle. Maakuntakaavassa osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Muita ulkoilureittejä on mahdollista kehittää paikallisesti merkittävänä yhteyksinä. Muutokset maakuntakaavassa perustuvat Kainuun kuntien ja Metsähallituksen kanssa käytyihin neuvotteluihin sekä maakuntakaavan tarkistamiselle asetettuihin tavoitteisiin osoittaa seudullisesti merkittävät reitistöt ottaen huomioon kysyntä ja ylläpidon varmistaminen.
Sonkajärven kunta pitää tärkeänä, että valtatie 5 koko yhteys Kuopio-lisalmi-Kajaani merkitään erityisen tärkeänä valtatieksi niin Kainuun maakuntakaavan kaavaluonnokseen 2030 kuin Pohjois-Savon maakuntakaavaan.	<i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 on osoitettu osana valtakunnallista runkotieverkkoa kehitettävänä, erityisen tärkeänä valtatieksi vt 5 välillä Pohjois-Savon maakuntaraja – Kajaani. Merkintä säilyy voimassa olevan kaavan mukaisena, mutta sen nimitys ja merkintätapa yhdenmukaistetaan vaihemaakuntakaavassa 2030 osoitettavan merkinnän mukaiseksi.
Samoin Sonkajärven kunta pitää valtakunnallisesti tärkeänä rataliikenteen liikennekäytävänä Kuopio-lisalmi-Kajaani rata yhteyttä ja esittää lisättäväksi tärkeänä ko. maakuntakeskukset yhdistävän ratayhteyden. Sonkajärven kunnalla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnokseen.	<i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Rataliikenne välillä Kajaani – Pohjois-Savon maakuntaraja osoitetaan vaihemaakuntakaavassa merkittävästi parannettava päärata -merkinnällä.

<p>Vaala</p>	
<p>On erittäin tärkeää, että Kainuun maakuntakaavaluonnokseen 2030 on esitetty Oulu-Kajaani-Vartius –tieverkon säilyttäminen ja vahvistaminen sekä uusi yhteistyökäytävä pohjoiseen. Työssäkäynnin, liikkumisen, elinkeinoelämän tarpeiden ja koko maakunnan kehitystä ajatellen liikenneyhteyksien parantaminen on keskeistä.</p> <p>VT22:n olemassa oleva, toteutukseltaan vajaaksi jäänyt kehittämissuunnitelma on pidettävä mukana tulevaisuuden maankäytön suunnittelussa. Raideliikenteen kehittäminen ohituskaistoihin ja kaksoisraiteisiin tähdäten edistää alueen monikeskuksista ja verkottuvaa aluerakennetta.</p> <p>Puuhuollon, matkailun ja päivittäisen liikkumisen edellytysten parantaminen tulee olla yli maakunta- ja valtakunnanrajojen keskeisenä tavoitteena.</p> <p><i>Tehokas liikennejärjestelmä</i></p> <p>Valtatie 22:n ohella maantie 800:n vahvistaminen Vaalasta Puolangalle edistäisi liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta etenkin puuhuollon ja matkailun tarpeisiin. Raide- ja lentoliikenteen säilyttäminen ja edelleen kehittäminen ovat myös avainasemassa alueen yritystoiminnan positiiviselle kehitykselle.</p> <p>Tieluokitukset on säilytettävä vähintään nykyisellään, ja tavoiteltava etenkin valtatie 22:n nostamista pääväyläverkostoon. Valokuiturakentamiseen ja kattavien tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on elinkeinoelämän kehittämisen edellytys.</p> <p>Erityisesti tulossa oleviin ja suunniteltuihin uusiin sähköntuotantoinvestointeihin liittyen on sähköntuotantoverkon vahvistaminen aluekehityksen kannalta erityisen tärkeää.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p><i>Terveellinen ja turvallinen elinympäristö</i></p> <p>Oulujärven ja alueen muiden vesistöjen vaaliminen, suojeleminen ja virkistys- ja elinkeinokäyttöön hyödyntäminen tulee huomioida etenkin onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen sijoittelussa ja niiden toiminnan häiriöihin varautumisessa. Etäisyydet vesistöihin on pidettävä riittävinä.</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi teollisuuden ja tuotannon rakentamisessa on suositettava keskitettyjä suurempia alueita, kuten kaavassa esimerkiksi tuulivoiman osalta ansiokkaasti esitetään.</p> <p>Rakentamisessa ja tarkemman kaavoituksen ympäristövaikutusten arvioinneissa on riittävällä tasolla huomioitava myös maakuntarajat ylittävästi hankkeiden yhteysvaikutukset.</p> <p>Turvetuotantoalueet on keskitettävä valmiiksi ojitetuille alueille, eivätkä tuotannon aiheuttamat valuma-alueet saa vaarantaa vesistöjä tai muuta luonnon monimuotoisuutta. Suot ovat tehokkaita hiilinieluja. Uusien turvetuotantoalueiden perustamista täytyy välttää ja vanhoja tuotantoalueita on aktiivisesti pyrittävä palauttamaan luonnolliseen tilaan.</p> <p>Maan kohoaminen ja sen vaikutus Oulujoen latvavesiin on huomioitava ennakoivasti.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p><i>Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat</i></p> <p>Vaalan kunta pitää hyvänä, että vaihemaakuntakaavaan on esitetty yhteydet ulkoilureitille ja moottorikelkkareitille Vaalasta Sonkajärven kunnan rajalle Sukevalle. Reitistösuunnittelussa ylikunnallisuus ja .-maakunnallisuus on keskeistä, ja reittien kehittämisessä, rakentamisessa, merkitsemisessä ja markkinoinnissa on syytä tehdä tiivistä yhteistyötä. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan matkailukeskittymien läheisyydessä ja mahdollisimman kattavasti myös niiden välillä tulisi olla hyvät reitistöt niin autolla, kävellen, maastopyörällä kuin moottorikelkalla kuljettavaksi.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p><i>Uusiutumiskykyinen energiahuolto</i></p> <p>Energiantuotannossa on tavoiteltava aktiivisesti hiilineutraaliutta. Panostukset uusiutuvan energian tuotantoon ovat samalla panostuksia alueen elinvoimaisuuteen, houkuttelevuuteen, edelläkävijyyteen ja luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>Varautuminen uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin täytyy huomioida jatkossa. Turvataan energianhuollon kannalta merkittävät voimajohtolinjat ja niiden toteuttamismahdollisuudet, ensisijaisesti entisillä johtokäytävillä.</p>	
<p>Vieremä</p>	
<p>Vieremän kunnanhallitus toteaa lausuntonaan, että Vieremän kunnalla ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>MINISTERIÖT</p>	
<p>Liikenne- ja viestintäministeriö</p>	
<p>Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Kaavan tulee edistää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, joista valtioneuvosto on päättänyt. Liikenne- ja viestintäministeriö tarkastelee kaavaluonnosta lisäksi valtakunnallisten liikenne- ja viestintäpoliittisten tavoitteiden näkökulmasta.</p> <p>Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman mukaan Suomi näyttää tietä ilmaston muutoksen hillitsemisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisellä voidaan osaltaan hillitä ilmastonmuutosta. Kansallisena tavoitteena on, että liikenteen päästöjä on vähennettävä 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon. Lisäksi tavoitteeksi on asetettu, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että maakuntakaavan tavoitteissa ja ratkaisussa on mukana toimia, joilla edistettäisiin öljyvapaan ja hiilineutraalin liikenteen kehitystä maakunnassa. Maankäytöllä on suuri merkitys ilmastonmuutoksessa.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavoituksella pyritään mm. alueiden käytön ekologiseen kestävyys-teen, ympäristön kannalta kestävään liikenteeseen ja teknisen huollon järjestyihin, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön sekä maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen.</p> <p>Kainuun aluerakennemallia kehitetään seudullisesti kolmen vahvan keskuksen avulla, mikä osaltaan tukee maakunnan ilmastotavoitteiden saavuttamista hyödyntäen jo olemassa olevia rakenteita. Kainuussa ekotehokkaan yhdyskuntarakenteen haasteena ovat ensisijaisesti pitkät välimatkat, mutta mm. hajautetut energiaratkaisut ja palvelujen sähköistyminen mahdollistavat ekologisen maaseutuasumisen.</p> <p>Maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevan sääntelyn keventämisen ympäristövaikutukset kohdistuvat yhdyskuntarakenteeseen ja liikenteen muutosten kautta energiankulutukseen ja ilmastoon. Toimintojen hyvä saavutettavuus ja kaupan kasvun keskittyminen keskuksiin vähentävät liikkumisen päästöjä.</p> <p>Vaihemaakuntakaavassa 2030 osoitetut biotaloutta koskevat merkinnät kuten raakapuuterminaalit, voivat vaikuttaa myönteisesti ilmaston tilaan edistämällä metsien asemaa hiilinieluinä metsänhoidon kautta. Samalla ne mahdollistavat raakapuun kaukokuljetukset ensisijaisesti rautateitse.</p>
<p>Hallitusohjelma sisältää maankäyttöä, liikennejärjestelmää ja viestintäyhte-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p>

<p>yksiä koskevia tavoitteita ja keinoja. Ministeriö pitää tärkeänä, että maakuntakaavan viimeistelyssä ja kaavan toteutukseen liittyvissä toimissa nämä huomioidaan.</p> <p>Maankäyttöä suunniteltaessa tulee huomioida elokuussa voimaan tulleessa uudistetussa maanteistä ja liikennejärjestelmästä annetussa laissa liikennejärjestelmäsuunnittelulle säädetyt tavoitteet sekä muut lain säännökset. Lain toimeenpanemiseksi tällä hallituskaudella valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriön johdolla valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, johon sisällytetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että kaavan valmistelussa liikenteen yhteistyökäytäviä ja kehittämisvyöhykkeitä on tarkasteltu ylimaakunnallisesti, valtioneuvoston päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Liikenteen yhteistyökäytävien ja kehittämisvyöhykkeiden yhteydessä on kuitenkin tarpeen huomioida lisäksi edellä mainitun lain nojalla 1.1.2019 voimaan tullut liikenne- ja viestintäministeriön asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta. Pääväyläasetuksen toimivuus ja muutostarpeet arvioidaan hallitusohjelman mukaan 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelmatyön yhteydessä, jotta yhteys lähekkäisten maakuntakeskusten välillä toimii ja vientisatamat sekä rajanylityspaikat tulevat huomioon otetuksi.</p> <p>Maakuntakaavamerkinnöissä on esitetty useita väyläverkkoihin liittyviä parantamistarpeita. Maakunnan liikennejärjestelmän kehittäminen on tärkeää yhteensovittaa valtakunnalliseen liikennejärjestelmään kehittämisen kanssa. Valtakunnallisen suunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusohjelman valmistelun yhteydessä on mahdollista tarkastella valtakunnallisella tasolla maakuntien kaavoituksessa ja liikennejärjestelmäsuunnitelmista esiin nostettuja kehittämistarpeita.</p>	<p>Vaihemaakuntakaavan kaavaratkaisussa on huomioitu 1.1.2019 voimaan tullut liikenne- ja viestintäministeriön asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta. Maakuntakaavaselistusta tarkennetaan asetuksen osalta.</p>
<p>Liikenne- ja viestintäministeriössä on laadittu ”Suomi tietoliikenneverkkojen kärkimaaksi – Digitaalisen infrastruktuurin strategia 2025” (LVM:n julkaisuja 10/2018). Digitaalisen infrastruktuurin strategialla on tarkoitus varmistaa, että digitaalinen infrastruktuuri mahdollistaa asumisen, työskentelyn ja yritystoiminnan kaikkialla Suomessa. Verkot mahdollistavat uudet digitaaliset palvelut ja liiketoimintamallit. Digitalisaatiolla voi olla valtava potentiaali myös maakuntien kehitykselle. Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että Kainuun liitto ei ole vaihemaakuntakaavassa 2030 kattavasti määritellyt</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Kainuun saavutettavuuden tavoitteet, sisältäen raide-, tie-, lento- ja tietoliikenteen, määritellään Kainuu -ohjelmassa (sisältää maakuntasuunnitelman 2035 ja maakuntaohjelman 2018-2021). Vastaavat strategiset toimenpiteet määritellään Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa (TOPSU). Maakuntakaavaratkaisut ja –merkinnät tukevat tavoiteltavaa aluerakennetta 2035 ja hyvin saavutettavaa palveluverkkoa sekä asukkaiden että yritysten näkökulmasta myös digitaalisen infrastruktuurin osalta.</p>

Kainuun maakunnan tavoitteita digitaalisen infrastruktuurin rakentamisen osalta. Kaavaselostuksessa voisi esimerkiksi kuvata digitaalisen infrastruktuurin ja sen kehittämisen merkitystä Kainuun maakunnalle sekä maankäytöllisiä toimenpiteitä, joilla voidaan edistää pääasiassa markkinaehtoisesti rakennettavien tietoliikenneyhteyksien toteutumista kustannustehokkain ja nopein keinoin maakunnan asukkaiden ja yritysten tarpeen mukaisille alueille.

Kehittyvät liikenteen palvelut, automatiikka ja robotiikka sekä ajoneuvojen uudet käyttövoimat uudistavat jo lähivuosina sekä henkilöliikenteen että tavaralogistiikan ratkaisuja. Liikennejärjestelmien suunnittelussa ja toteuttamisessa tulisi jatkuvasti pyrkiä tunnistamaan näitä muutoksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi matka- ja kuljetusketjuissa vaihtoihin liittyvät tarpeet ja niihin varautuminen maankäytössä.

Tulevaisuuden liikenne nähdään palveluna, joka rakentuu digitaalisuuden ja tiedon varaan. Liikenneverkkojen lisäksi on siksi tärkeää huomioida myös viestintäyhteyksien kattavuus ja toimivuus uusien liikenteen palvelujen mahdollistajana.

Maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on alueella hyväksytty 2018. Liikennejärjestelmäsuunnittelua yhteistyönä eri toimijoiden kesken on syytä jatkaa ja ottaa huomioon liikenteeseen kohdistuvat muutokset ja tavoitteet sekä ylimaakunnallinen yhteistyö.

Kainuu-ohjelman mukaan mobiiliverkot kattavat lähes koko Kainuun alueen, mutta vaaraisen maaston ja Venäjän rajan läheisyyden vuoksi myös katvealueita edelleen on. Kainuussa nopeudeltaan yli 100 Mbit/s kiinteän verkon laajakaistasaatavuus (valokuitu ml. muut kaapeliverkot) oli vuoden 2018 lopulla 58 % kotitalouksista. Valokuitusaatavuus vaihtelee alueella kuntakohtaisesti paljon, koska kaikki alueen kunnat eivät osallistuneet kansallisesti tuettuun haja-asutusalueen laajakaistarakentamiseen.

Maakunnan tavoitteena on, että tietoliikenteellinen saavutettavuus ja kiinteiden, valokuidulla toteutettujen, nopeiden yhteyksien osuus kiinteistä yhteyksistä kasvaa ja alueellinen kattavuus toteutuu yhdenvertaisesti koko maakunnassa. Aluetta halutaan kehittää Euroopan unionin asettamien laajakaistatavoitteiden ja niitä seuraavien Suomen digitaalisen infrastruktuurin kehittämisen tavoitteiden mukaisesti. Maakunnan tietoliikenneyhteyksien parantaminen mahdollistaa myös liikenteen digitalisaation, palvelujen ja automatisaation kehittämisen. Kattavat verkot tulee rakentaa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin organisaatioiden yhteistyönä sekä yleistyvän yhteisrakentamisen avulla.

Koillisväylän datakaapelin toteutumiseen tulee kansallisesti varautua maan sisäisten tietoliikenteen kapasiteetin ja reittien kattavuuteen. Kainuun tavoitteena on, että yksi Suomen halki kulkevista dataliikenteen runkoreiteistä kulkee Kajaanin, missä jo on merkittävää suurteholaskentaan erikoistunutta kansallista ja yksityistä datakeskustoimintaa, kautta. Tarvittaessa datakaapeli voidaan ottaa aikanaan huomioon Kainuun maakuntakaavoituksessa.

Kehittyvien liikenteen palvelujen osalta maakuntakaavassa osoitetaan mm. puukuljetusten terminaali-alueita, raideliikenteen kohtauspaikkoja sekä logistiikka-alueita. Kainuu-ohjelmassa on asetettu tavoite, että esimerkiksi Kontiomäeltä eri suuntiin johtavat ratayhteydet ovat liikennöityjä ja Kontiomäki on tulevaisuudessa monipuolinen materiaali-, tavara- ja henkilöliikenteen solmukohta. Kainuu-ohjelmassa on tunnistettu, että sekä ulkoisen että sisäisen liikenneverkon eri liikennemuotojen yhteen toimivuus ja nopeus ovat tulevaisuudessa entistä keskeisimpiä Kainuun kannalta. Maakuntakaava osaltaan toteuttaa Kainuu-ohjelmaa.

Maakuntakaavaselostusta tarkennetaan Kainuun digitaalisen infrastruktuurin nykytilan ja kehitysnäkymien osalta.

Kainuun liitto on perustanut Kainuun liikennejärjestelmätyöryhmän. Työryhmän toiminta on käynnistynyt kesällä 2019. Työryhmän tehtäviin kuuluvat valtakun-

	<p>nallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun seuranta, liikennettä koskevien kannanottojen (maakunnan edunajaminen) valmistelu, Kainuun ja valtion välinen säännöllinen vuorovaikutus liikenneasioissa, liikennejärjestelmän kehittäminen ja liikennejärjestelmäsuunnitelman seuranta sekä liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamisen edistäminen.</p>
<p>Puolustusministeriö</p>	
<p>Kaava-alueella sijaitsee maanpuolustuksen kannalta valtakunnallisesti tärkeitä puolustusvoimien käytössä olevia alueita kuten Vuosangan ampuma- ja harjoitusalue Kuhmossa ja Kassunkurun ampuma-alue Kajaanissa. Puolustusvoimat on osallistunut kaavan valmisteluprosessiin ja sen näkemykset on pääosin otettu huomioon kaavavalmistelussa.</p> <p>Kaavaehdotuksessa Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueelle on merkitty luonnonsuojelualueita. Puolustusvoimat on huomoinut toiminnassaan edellä mainittujen alueiden suojelunäkökohdat. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että puolustusvoimien toimintaedellytykset ja niiden kehittämismahdollisuudet turvataan myös Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueella. Tämä tulee varmistaa tarvittavilla luonnonsuojelualueita koskevilla kirjauksilla kaavamääräyksiin. Niiden osalta puolustusministeriö viittaa liitteenä olevaan Pääesikunnan lausuntoon.</p> <p>Muilta osin puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p> <p>Pääesikunta lausuu asiasta seuraavaa:</p> <p>Lausuttavana olevassa Kainuun vaihemaakuntakaava 2030:n kaavaehdotuksessa puolustusvoimien Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueelle (EAH) on merkitty kolme luonnonsuojelualueita (SL/ep) ja yksi suojelualue (S/ep). Puolustusvoimat on huomoinut toiminnassaan edellä mainittujen alueiden suojelunäkökohdat jo nykyisellään, niin hyvin kuin se on ollut puolustusvoimien toiminnan kannalta mahdollista. Puolustusvoimien toimintaedellytykset ja niiden kehittämismahdollisuudet tulee säilyttää Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueella. Pääesikunta esittää edellä mainittuja luonnonsuojelualueita (SL/ep) ja suojelualueita (S/ep) koskeviin kaavamääräyksiin lisättäväksi kirjaukset, jossa todetaan, että alueella on sallittua puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminta sekä alueiden kehittäminen puolustusvoimien tarpeita varten.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Vaihemaakuntakaavan luonnonsuojelualueita (SL/ep) ja suojelualueita (S/ep) koskeviin kaavamääräyksiin lisätään kirjaukset, jossa todetaan, että alueella on sallittua puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminta sekä alueiden kehittäminen puolustusvoimien tarpeita varten.</p>

Sisäministeriö	
<p>Sisäministeriö on tutustunut ehdotukseen ja toteaa lausuntonaan, että ehdotuksessa on hyvin käsitelty alueen ampumaratatilannetta. Ampumarataverkoston kattava ylläpito koskettaa poliisin hallinnonalaa ampumaselainsäädännön, metsästyksen, ampumaurheilun ja -harrastuksen sekä maanpuolustuksen kautta, ja on tästä syystä seurattava asia.</p> <p>Muilta osin sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa ehdotukseen.</p>	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Ympäristöministeriö	
<p><i>Alue- ja yhdyskuntarakenne sekä kaupan palveluverkko</i></p> <p>Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnittelussa tehtävien valintojen merkitykseen muun muassa palvelurakenteen turvaamisen ja elinvoimaisuuden kannalta Kainuun kaltaisissa maakunnissa, joissa väestö on menneinä vuosikymmeninä selkeästi vähentynyt ja joissa sama kehitys on todennäköinen myös tulevina vuosikymmeninä.</p> <p>Kajaanin Kauppapuiston, Petäistenrannan ja Timperintien vähittäiskaupan suuryksiköiden (km) suunnittelumääräysten mukaan alueille voidaan sijoittaa sellaista paljon tilaa vaativan erikoistavaran vähittäiskauppaa tai muuta erikoiskauppaa, joka kaupan palvelujen saavutettavuus ja kaupan laatu huomioon ottaen on perusteltua sijoittaa keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle. Määräysten mukaan niiden alueelle ei saa sijoittaa merkityksellään seudullista keskustahakuista kauppaa. Määräyksessä on rajoitettu myös päivittäistavarakaupan määrää.</p> <p>Kuhmon keskustan eteläpuolisen vähittäiskaupan suuryksikön (km) sekä Sotkamon Hirvenniemen ja Nurmestien välisen vähittäiskaupan suuryksikön (km) suunnittelumääräysten mukaan alueille voidaan sijoittaa sellaista vähittäiskauppaa, joka kaupan palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen on perusteltua sijoittaa keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle. Määräyksissä on rajoitettu päivittäistavarakaupan määrää, mutta määräyksiä ei ole muun erikoistavarakaupan tai keskustahakuisen kaupan osalta.</p> <p>Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavoituksessa voi olla tilanteita,</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa on annettu suunnittelumääräys, jonka mukaan vähittäiskaupan suuryksiköt tulee suunnitella siten, etteivät ne yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa muodosta merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen.</p> <p>Sotkamon Hirvenniemen ja Nurmestien välinen suuryksikkömerkintä sijaitsee ydinkeskustan ja kunnan toisen taajaman, Vuokatin, välissä kahden vesistön rajaamalla suhteellisen kapealla maa-alueella. Luonnonmaantiede asettaa selkeät rajat ydinkeskustan laajentumiselle. Suuryksikön sijoittuminen nauhamaiseen taajamarakenteeseen kunnan ydintaajaman ja toisen taajaman väliin luo edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.</p> <p>Kuhmon keskustan eteläpuolinen suuryksikkö merkintä sijaitsee Kuhmon taajamarakenteessa Kuhmon ydintaajaman välittömässä läheisyydessä, jossa alue on hyvin saavutettavissa mm. kävellen ja pyöräillen.</p> <p>Suunnittelumääräyksellä ja kohteiden sijoittumisella varmistetaan, että kaava täyttää vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset myös Kuhmon keskustan eteläpuolisen suuryksikön sekä Sotkamon Hirvenniemen ja Nurmestien välisen suuryksikön osalta. Samalla kaavassa huomioidaan maakunnan erityispiirteet ja -olosuhteet.</p> <p>Kaavaratkaisun suhdetta vähittäiskaupan suuryksiköitä koskeviin sisältövaatimuksiin tarkennetaan maakuntakaavaselostuksessa.</p>

<p>joissa vähittäiskauppaa koskevien sisältövaatimusten täyttymiseksi on tarpeen edelleen käyttää kaupan laatua koskevia määräyksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskauppaa koskevien erityisten sisältövaatimusten mukaan osoitettaessa vähittäiskaupan suuryksiköitä keskusta-alueiden ulkopuolelle, on katsottava muun muassa, että suunnitellulla maankäytöllä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen. Ympäristöministeriö kehottaa vielä varmistamaan, että kaava täyttää vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat sisältövaatimukset erityisesti Kuhmon keskustan eteläpuolisen suuryksikön sekä Sotkamon Hirvenniemen ja Nurmestien välisen suuryksikön osalta.</p>	
<p><i>Liikenne</i></p> <p>Maakuntakaavaehdotuksessa esitetään valtatie 22 oikaisu Petäjälahti-Kajaani (ns. Oulujärven ylitystie) yhteystarpeena. Vt 22 parantamisesta Oulun ja Kajaanin välillä on tehty esiselvitys vuonna 2011. Ympäristöministeriö katsoo, että selvityksen perusteella yhteystarvemerkinntä tarkoittama tieyhteys ei tukisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista erityisesti vähähiilisen ja ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen perustuvan yhdyskuntakehityksen, joukkoliikenteen edistämisen sekä ensisijaisesti olemassa oleviin yhteyksiin perustuvan liikennejärjestelmän kehittämisen osalta.</p> <p>Yhteystarvemerkinntä tarkoittama tieyhteys on ollut aiemminkin esillä Kainuun seutu- ja maakuntakaavoituksessa. Linjausmerkintänä se on aiemmin jäänyt vahvistamatta seutu- ja maakuntakaavoista muun muassa puutteellisten selvitysten ja haitallisten luontovaikutusten vuoksi. Vuoden 2011 esiselvityskin toteaa Oulujärven ylitystiehen perustuvan valtatie 22 kehittämisevaihtoehdon negatiiviset vaikutukset muun muassa maisemaan, vesistöön sekä luonnonarvoihin.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Tienpitoa koskevien yleisten vaatimusten mukaan (laki 980/2018) maantietä parannetaan yleisen liikenteen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka maankäytön sitä edellyttäessä. Uusi maantie tehdään, jos olemassa oleva maantieverkko ei täytä enää yleisen liikenteen tai maankäytön tarpeita eikä liikennejärjestelmää kehittämällä tai tietä parantamalla voida tarkoituksenmukaisesti tyydyttää näitä tarpeita taikka poistaa tai riittävästi vähentää liikenteestä aiheutuvia haittoja. Maantietä ei saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.</p> <p>Kainuu-ohjelman (maakuntasuunnitelma 2035, maakuntaohjelma 2018–2021) tavoitteena on helposti saavutettava, aluerakenteellisesti toimiva ja luonnonläheinen maakunta. Teknisten verkostojen ja palveluiden lisäksi maakunnan keskeisiä aluerakennetekijöitä ovat mm. rajanylityspaikat sekä kansainväliset ja ylimaakunnalliset yhteistyön kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät. Maakunnan vetovoimaa ja elinvoimaa parannetaan kehittämällä saavutettavuutta ja tietoliikenneyhteyksiä sekä parantamalla fyysistä ja inhimillistä ympäristöä viihtyisäksi ja toimivaksi. Kainuu-ohjelman Kainuun aluerakenne 2035 kartassa yhteystarvemerkinntä tarkoittama tieyhteys on osoitettu merkinnällä tärkeä tieyhteys.</p> <p>Yhteystarvemerkinntä tarkoittaman tieyhteyden toteuttaminen edistäisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista edistämällä koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tukisi eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Yhteystarvemerkinntä turvaa osaltaan myös valtakunnallisesti merkittävän liikenneyhteyden jatkuvuus- ja kehittämismahdollisuudet.</p> <p>Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti tieyhteyden toteuttaminen tarkoittaisi huomattavaa maantieliikenteen saavutettavuuden parantumista Oulun ja Kajaanin maakuntakeskusten välillä tarkoittaen välimatkan ja matka-aikojen lyhentymistä</p>

	<p>ja samalla myös liikenteestä aiheutuvan melun, värinän ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen vähentymistä.</p> <p>Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu – Kajaani -selvityksen mukaan valtatie 22 parannetaan ensisijaisesti nykyiselle paikalleen. Selvityksessä todetaan, että pitkän aikavälin tarpeita varten on tarkoituksenmukaista varautua maakunta-kaavassa yhteystarvemerkinillä Kajaani-Tuokansaari-Petäjälahti tieyhteyden rakentamiseen. Tieyhteys on osoitettu maakunta-kaavassa yhteystarvemerkinillä, koska tässä vaiheessa ei ole käytettävissä riittäviä selvityksiä tien sijainnista ja suhteesta muuhun alueiden käyttöön ja toteuttamistapa on vielä ratkaisematta. Kaavaehdotuksessa esitetyn tieliikenteen yhteystarve -merkinnän tarkoituksena kuitenkin on, että alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon tilavaraus mahdolliselle uudelle tieyhteydelle. Maakunta-kaavamerkintä ei vielä mahdollista tieyhteyden rakentamista vaan se edellyttää tarkempaa suunnittelua ja kaavallista tarkastelua.</p>
<p>Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että kävelyn ja pyöräilyn edellytysten turvaaminen sisältyy keskustatoimintojen ja taajamatoimintojen aluevarausmerkintöjen suunnittelumääräyksiin. Osassa määräyksistä on kuitenkin vielä käytetty termiä ”kevyt liikenne”. Koska kyseessä on kaksi varsin erilaista kulkumuotoa, olisi näitä hyvä käsitellä erikseen kävelynä ja pyöräilynä.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Kaavaehdotusta muutetaan lausunnossa esitetyllä tavalla.</p>
<p>Väyliä koskevien merkintöjen oikeus- ja ohjausvaikutukset jäävät jossain määrin epäselviksi. Kaavassa on osoitettu liikenne- ja viestintäministeriön pääväyliä koskevan asetuksen mukaiset maantiet runkoverkkomerkinnällä. Kyseiset tieosuudet kuuluvat asetuksen mukaan palvelutasoluokkaan II. Kaavaselostuksesta ei ilmene mikä vaikutus merkinnällä on yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Merkintä muistuttaa esitystavaltaan merkittävästi parannettava tie -merkintää. Lisäksi kaavaehdotuksessa on esitetty myös ”tavoitteellisia runkoväyliä”. Tämänkin merkinnän ohjausvaikutus on em. tavoin vaikeasti hahmotettava. Ympäristöministeriö katsoo, että kaavamerkintöjä tulee selkeyttää tältä osin kaavaehdotuksen jatkovalmistelussa.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Lausunnossa mainittuja maakunta-kaavamerkintöjä selkeytetään.</p>
<p>Ratoja on osoitettu merkittävästi parannettavan radan merkinnällä. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, mitä toimenpiteitä merkittävään parantamiseen sisältyy. Merkittävästi parannettava rata -merkinnän käyttö on tarpeen lähinnä sellaisten toimien tapauksessa, joilla radan linjaus muuttuu maakunta-kaavan mittakaava huomioon ottaen vähäistä enemmän, tai joilla on muutoin laajempaa kuin paikallista vaikutusta ympäröivään alueidenkäyttöön. Näissä tapauksissa merkinnän mahdollistaman toiminnan vaikutukset tulisi arvioida siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttää.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakunta-kaavan kaavaselostusta täydennetään rataosuuden kehittämisen sisällöllä ja tarkistamalla vaikutusten arviointia.</p>
<p><i>Luonnonarvot</i></p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>Hossan kansallispuisto, joka on perustettu voimassa olevan maakuntakaavan 2020 vahvistamisen jälkeen ja joka voimassa olevassa kaavassa on osoitettu virkistysalueeksi (V), on osoitettu kaavaehdotuksessa merkinnällä "Luonnonsuojelualue tai -kohde SL". Merkinnän kuvauksen mukaan SL-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Merkintään liittyvän suojelumääräyksen mukaan alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää maankäyttö- ja rakennuslain 133 §:n mukaisesti alueellisen ELY-keskuksen tai vastaavan toimivaltaisen viranomaisen lausunto. SL merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta tai suojeluarvoja. Hossan kansallispuiston perustamisen yhteydessä osa Hossan järvet -nimiseen rantojensuojeluohjelmaan kohteeseen sisältyvistä alueista jäi kansallispuistorajauksen ulkopuolelle. Nämä kansallispuistorajauksen ulkopuoliset alueet säilyvät voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti virkistysalueina (V). Nämä alueet muodostavat myös yhdessä kansallispuistoalueeseen sisältyvän alueen kanssa Hossan Natura-alueen (FI200743). Voimassa olevan maakuntakaavan Natura-alueisiin ei tehdä muutoksia vaihekaavan yhteydessä.</p> <p>Ympäristöministeriö katsoo, että Hossan aluetta koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset ovat selkeät ja asianmukaiset ja turvaavat alueen luonnonperinnön arvot valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämällä tavalla.</p>	
<p><i>Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema</i></p> <p>Ympäristöministeriö toteaa epäselvyyttä aiheuttavana, tai ainakin kaavaehdotuksen luettavuutta ja tulkintaa hankaloittavana seikkana sen, että Kainuun voimassa oleva kokonaismaakuntakaava ja kolme vaihemaakuntakaavaa kumotaan tietyiltä osin, mutta jäävät voimaan tietyiltä osin.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavan tarkistamisen ehdotusvaiheessa laaditaan Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta, jossa esitetään vireillä olevassa kaavaprosessissa muuttuvat ja uudet merkinnät. Yhdistelmäkartta helpottaa kaavaehdotuksen luettavuutta ja tulkintaa. Yhdistelmäkartta on luonteeltaan epävirallinen, eikä kuulu maakuntavaltuustossa hyväksyttäviin asiakirjoihin.</p>
<p>Kaavaehdotuksessa osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet uusimman valtakunnallisen vuoden 2009 inventoinnin mukaisina. Voimassa oleva maakuntakaava 2020 perustuu edelliseen vuodelta 1993 olevaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen inventointiin (RKY 1993). Vuoden 2009 inventointiin kuulumaton Pohjavaaran vaara-asutus esitetään kaavaehdo-</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Pohjavaaran vaara-asutusta koskevan maakuntakaavamerkinnot kumoamisen perusteet tuodaan selkeämmin esille kaavaselostuksessa.</p>

<p>tuksessa kumottavaksi. Ympäristöministeriö toteaa, että kaavaselostuksessa tulee selkeästi tuoda esille kumoamisen perusteet.</p>	
<p>Kaavaehdotuksessa on osoitettu yksi uusi valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen väylä: Kainuun seitsemäs kekkostie Kuhmossa. Kaavaselostuksessa tämä on todettu vain lyhyellä toteamuksella, ja ympäristöministeriö kehottaa täydentämään selostusta merkinnän perusteluilla. Samoin kaavaehdotuksessa esitetyt sotahistoriakohteet kaipaavat lisäperusteluja etenkin kohteiden valintaperusteiden osalta.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Valtakunnallisesti arvokasta kulttuurihistoriallista väylää ja sotahistoriaa koskevien maakuntakaavamerkintöjen perusteet tuodaan selkeämmin esille kaavaselostuksessa.</p>
<p>Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa 2020 on osoitettu valtioneuvoston vuonna 1995 tekemän periaatepäätöksen mukaiset viisi valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita: 1. Kajaanin Paltaniemi, 2. Paltamon Melalahti-Vaarankylä, 3. Puolangan Joukokylä-Kempasvaara, 4. Sotkamon Naapurivaara ja 5. Sotkamon Vuokatti. Lisäksi voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu Suomussalmen vienalaiskylien kulttuuri- ja eränkäyntimaisema maakunnallisesti arvokkaana alueena. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on inventoitu uudestaan vuosina 2010-2014 (ns. MARU-hanke). Inventoinnissa ehdotetaan muutoksia valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden rajauksiin ja uutena valtakunnallisena maisema-alueena nykyisin maakunnallisesti arvokkaana alueena oleva Suomussalmen vienalaiskylien kulttuuri- ja eränkäyntimaisemat. Lisäksi MARU-inventoinnissa esitetään 19 maakunnallisesti merkittävää maisemaa, jotka kaavaehdotuksessa osoitetaan uudella merkinnällä "Maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti arvokas alue". Koska valtioneuvosto ei ole tehnyt päätöstä uusista valtakunnallisista maisema-alueista, säilyvät voimassa olevan maakuntakaava 2020 merkinnät ja alueet tältä osin. Ympäristöministeriö pitää menettelyä oikeana ja perusteltuna.</p> <p>Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaehdotuksen vaikutusten arviointi kulttuuriympäristön osalta on vähäistä ja osin puutteellista. Tältä osin vaikutusten arviointia tulee täydentää.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Kaavaehdotusta muutetaan lausunnossa esitetyllä tavalla. Vaikutusten arviointia täydennetään kulttuuriympäristön osalta.</p>
<p>Metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten arviointi:</p> <p>Maakuntakaavoituksen metsätalouteen kohdistuvia vaikutuksia arvioitiin kaavahankkeen kanssa samanaikaisesti vireillä olleessa pilottihankkeessa. Hankkeen tavoitteena oli tunnistaa maakuntakaavan maankäyttöluokat, joilla on metsätalouteen kohdistuvia vaikutuksia ja kehittää metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten arviointia. Pilottihankkeessa hyödynnettiin paikkatietomallinnuksia, joilla selvitettiin maakuntakaavan vaikutuksia metsämaan</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun liitto pyrkii kehittämään vaikutusten arviointia eteenpäin.</p>

<p>pinta-alaan, puuston runkotilavuuteen ja kantorahatuloon. Mallinnusten perusteella maakuntakaavan metsätalouteen kohdistuvat vaikutukset ovat vähäisiä, kun otetaan huomioon luonnonsuojelulakiin perustuvista suoje- luohjelmista aiheutuvat rajoitukset. Ympäristöministeriö pitää myönteisenä, että Kainuun liiton hankkeessa on tartuttu muun muassa maa- ja metsäta- lousministeriön lausunnoissa usein esille nostettuun metsätalousvaikutus- ten arviointiin ja kannustaa kehittämään metsätalouteen kohdistuvien vaiku- tusten arviointia edelleen pilottihankkeesta saatujen kokemusten pohjalta.</p> <p><i>Lopuksi</i></p> <p>Ympäristöministeriö katsoo, että edellä esitetyt näkökohdat tulee ottaa huomioon Kainuun vaihemaakuntakaavaa 2030 koskevan ehdotuksen viimeistelyssä siten, että kaavaratkaisu täyttää maakuntakaavalle maan- käyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja muiden ympäristöministeriön toimialaan liitty- vien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden näkökulmasta.</p>	
<p>MUUT VIRANOMAISET</p>	
<p>Fingrid Oyj</p>	
<p>Kaavaehdotuksessa on otettu huomioon Fingrid Oyj:n aikaisemmissa lau- sunnoissa esittämät näkökohdat eikä yhtiöllä ole lausuttavaa kaavaehdo- tuksesta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Kainuun ELY-keskus, Y-vastuualue</p>	
<p><i>Maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet tai alueet</i></p> <p>Vireillä olevaan vaihemaakuntakaavaan on osoitettu maakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita tai alueita. Kaavaselostuksen mukaan kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella maakuntakaavan ulkopuolelle on jätetty Sotkamossa Työväentalo Torppa, Metsäkoulu ja Kainuun osuusmeijerin pääkonttori. Lisäksi Teboil huolto- aseman ja poliisitalon muodostama kokonaisuutta on muutettu siten, että Teboil huoltoasema on jäänyt maakuntakaavan ulkopuolelle. Kainuun ELY- keskus huomauttaa, että Kainuun liiton kanssa käydyssä työneuvottelussa 14.1.2019 mm. kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden arvotuksesta käytiin keskustelua. Tässä neuvottelussa ELY-keskus katsoi, että edellä mainitut kohteet edustavat hyvin Kainuun rakennusperinnön ajallisia ker-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen koh- teiden luettelo perustuu mm. Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushis- torialliset kohteet -selvitykseen. Selvityksen laadinnan yhteydessä on tehty koh- teille mm. tarvittavat maastokäynnit, joilla on haastateltu mahdollisuuksien mu- kaan paikalla olleita henkilöitä. Saadun palautteen mukaan selvitysvaiheessa toteutunut vuorovaikutus on ollut osittain puutteellista ja se on täydentynyt kaa- vaprosessin edetessä. Kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa (Suomen ympäristö 28/2011) -julkaisun mukaan onnistuneen kaavaprosessin avulla voi- daan varmistaa osallisten mahdollisuus halutessaan saada tietoa, osallistua ja vaikuttaa vuorovaikutteisesti kulttuuriympäristöasioihin. Kaavaluonnoksen näh- tävilläolo aikana on saatu palautetta perusteluineen, joka on vaikuttanut kaava- ratkaisuun kulttuuriympäristön osalta.</p>

<p>roksia ja korosti, että mikäli selvityksen mukaisia kohteita jätetään pois, poisjättämiselle tulee olla perustelut. Yhteenvedossaan (19.11.2018) liitto perustaa ratkaisunsa vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja osallisten kuulemiseen. Näiden palautteiden pohjalta liitto on päättänyt jättämään edellä mainitut kohteet pois maakuntakaavasta. Kainuun ELY-keskus korostaa, että perusteluiden tulisi ensisijaisesti liittyä kohteiden kulttuurihistoriallisiin arvoihin, ei yksistään palautteissa esitettyihin näkemyksiin.</p> <p>Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan laadittujen selvitysten tulisi ohjata kaavoitusta. Kyseinen päivitysselvitys, Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet, on tehty asiantuntijatyönä vuonna 2017 yhteistyössä Kainuun Museon, Kainuun ELY-keskuksen, Metsähallituksen, Kainuun kuntien ja Kainuun liiton kesken. Rakennuksissa (Työväentalo Torppa, Metsäkoulu ja Kainuun osuusmeijerin pääkonttori, Teboil) on tapahtunut vuosien varrella muutoksia. Muutoksista huolimatta, Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan selvitykset osoittavat, että kohteet omaavat edelleen sellaisia rakennushistoriallisia arvoja, jotka tulisi huomioida maakuntakaavatasolla.</p> <p>MRL 28 §:n 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Se, että edellä mainitut kohteet säilyisivät maakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisina kohteina tai alueina ei Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aiheuta laissa säädettyä kohtuutonta haittaa. Kohteen suojelu maakuntakaavassa ei ole este esim. rakennusten laajentamiselle tai kunnostamiselle. Kaavamääräykset ohjaavat kohteissa tapahtuvia toimenpiteitä siten, että kohteiden todetut arvot säilyvät. Tulee huomioida, että kaavaehdotuksen mukaisessa ratkaisussa kyseessä ei ole MRL 30 §:n tarkoittama suojelumääräys, vaan suunnittelumääräys. Suunnittelumääräystä voidaan pitää lievänä, sillä kaavamerkinnän määräys ei sisällä MRL 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.</p>	<p>Museoviraston arvion mukaan kohteiden poistaminen maakunnallisesti merkittäviksi osoitettujen kohteiden joukosta ei olennaisesti heikennä maakunnallista kokonaisuutta (Museoviraston lausunto Kainuun vaihemaakuntakaavaan kaavaehdotuksesta 29.08.2019, Dnro MV/33/05.02.00/2016).</p>
<p><i>Luonnonarvojen vaaliminen</i></p> <p>Kainuun ELY-keskus huomauttaa, että Kainuun Natura -alueiden määrä ja pinta-ala ovat tarpeen tarkistaa tai täsmentää maakuntakaavaselostukseen. Maakuntakaavaselostuksessa kerrotaan, että Kainuussa sijaitsevia Natura 2000 -verkostoon kuuluvia tai ehdotettuja alueita on 176 kpl, yhteensä 171 218 ha. Kokonaan tai pääosin Kainuun ELY-keskuksen toimialueelle sijoituvia luontodirektiivin mukaisia (SAC-)alueita ja lintudirektiivin mukaisia</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Kainuun Natura -alueiden määrä ja pinta-ala tarkistetaan maakuntakaavaselostuksessa.</p>

<p>(SPA-) Natura-alueita Kainuun Natura-alueiden yleissuunnitelman 2016 sekä Metsähallituksen ULJAS -tietojärjestelmän (tieto haettu 27.8.2019) mukaan 161 kpl, yhteensä noin 156 387 hehtaaria. Lisäksi on 8 Kainuun ELY-keskuksen alueelle osittain sijoittuvaa Natura-aluetta, joiden hallinta on naapurimaakuntien ELY-keskuksilla. Natura-alueiden määrän vähene- misen syy (Vaalan liittyminen Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan) verrattu- na edelliseen maakuntakaavaan voisi tuoda selostuksessa esille.</p> <p>Taulukon 8. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueet (luo -alueet) mukaiset kohdemerkinnät perustuvat Kainuun liiton julkaisuun "Kainuun uhanalaisimmat lajit", jossa Kainuun ELY-keskus oli myös tiiviisti mukana. Selvitys oli perusteellinen ja kaavaselostuksen kartassa on asianmukaisesti ja sovitusti otettu huomioon salassapidettävien lajien osalta vaadittava esiintymätietojen karkeistus. Luo -alueiden osalta tilanne ku- vaa vuoden 2017 tilannetta, eikä kaikilta osin ole enää ajan tasalla. Esimer- kiksi Sotkamon osalta tilanne on muuttunut siten, että Kellosärkkä (jäkälä) on todettu hävinneeksi ja sen tilalle on tullut Pirttikallio (jäkälä), jolla on rajauspäätös 2019. Mittakaava huomioon ottaen karttaan tällä muutoksella ei kuitenkaan ole vaikutusta.</p>	
<p>Kainuun perinnemaisema-aineistossa on edelleen epäselvyyksiä johtuen ympäristöhallinnon luovuttamasta lähdeaineistosta, jossa on osoittautunut olevan mahdollisesti aineiston siirrossa tapahtuneita virheellisyyksiä. Maa- kuntakaavaehdotuksen kumoutuvissa kohteissa on merkittäviä maakunnal- lisesti ja valtakunnallisestikin arvokkaita perinnemaisemia, jotka ovat ympä- ristöhallinnon Excel-taulukossa, mutta ovat puuttuneet shape-tiedostosta. Eräs esimerkki näistä on valtakunnallisesti arvokas Kovasinvaara Hiiden- portin kansallispuiston alueella. Asia on edelleen selvittelyssä.</p> <p>Vaihemaakuntakaava 2030:n vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon kaavaratkaisujen osalta on selostuksessa tarkasteltu niiden maankäyttö- luokkien osalta, jotka sijoittuvat Natura-alueiden läheisyyteen. Natura- arvioinnin tarpeellisuudesta on todettu, että kaavamerkinnot eivät todennä- köisesti merkittävästi heikennä Natura-alueiden luontoarvoja eivätkä myös- kään aiheuta tarvetta laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura- arviointia niiden läheisyydessä sijaitseville Natura-alueille. Kainuun ELY- keskus katsoo, että kaavan vaikutukset on riittävästi selvitetty ja Natura- arvioinnin tarveharkinta on hyvin perusteltu. Kaavamerkintöjä on tarkasteltu jopa kohdekohtaisesti. Aluevaraukset eivät Kainuun ELY-keskuksen näke- myksen mukaan kaavan yleispiirteisyys huomioon ottaen edellytä luonnon- suojelulain mukaista Natura-arviointimenettelyä. Lisäksi maakuntakaavassa</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Kainuun perinnemaisema-aineisto tarkistetaan ja tehdään tarvittavat muutokset kaavaehdotukseen.</p>

<p>säilyy voimassa oleva suunnittelumääräys, jonka mukaan Natura-alueet on huomioitava kohteiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja jolla turvataan Natura-alueiden perusteena olevat luonnonarvot myös pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi kaivostoimintaan osoitetuilla alueilla vaikutukset läheisille Natura-alueille arvioidaan joka tapauksessa kulloisenkin YVA-prosessin yhteydessä.</p> <p>Kainuun ELY-keskus katsoo, että vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa on huomioitu maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen ja osoitettu turvetuotantoon, kaivostoimintaan ja biotalouteen varatut alueet pääsääntöisesti uhanalaisten lajien esiintymien ja muiden merkittävimpien luontokohteiden ulkopuolelle.</p>	
<p><i>Ampumaradat ja pohjavesialueet</i></p> <p>Kainuun vaihemaakuntakaavaan 2030 on ehdotettu ampumaratoja, joilla on seudullisesti tai maakunnallisesti tärkeitä kehittämistarpeita. Ehdotuksessa olevista ampumaradoista Hyrynsalmen Multiharju, Kuhmon Kaleva ja Multikangas, Sotkamon Huhtikangas ja Vuokatti, Puolangan Ruhon ampumara- ta ja Ristijärven Käärme kangas (po. Ristilampi) sijaitsevat yhdyskunnan vedenhankinnan kautta tärkeillä pohjavesialueilla. Useammilla pohjavesialueista on myös yhdyskuntaa palveleva vedenottamo. Vain osalla vaihemaakuntakaavaehdotuksessa olevilla ampumaradoilla on ympäristölupa.</p> <p>Kainuun ELY-keskus katsoo, ettei maakuntakaavaan tule merkitä pohjavesialueilla sijaitsevia ampumaratoja. Ampumaratojen merkitseminen kaavaan on ristiriidassa MRL (132/1999) 28 §:n kanssa, jonka mukaan kaavan laadinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN sekä vesivarojen kestäväan käyttöön. Ampumaradan vaikutuksia ympäristöön ovat muun muassa hauli- ja luotijätteiden haitta-aineet. Isot lyijypitoisuudet pilaavat maaperän, ja varsinkin haulikkoradoilla on todettu olevan ongelmallista, että haulien kertymistä maaperään on vaikea estää. Pitkällä tähtäimellä maaperässä olevat korkeat lyijypitoisuudet voivat vaikuttaa pohjaveden laatuun.</p> <p>Kainuun ELY-keskus muistuttaa, että myös pienet ampumaradat, joissa ammutaan alle 10 000 laukausta vuodessa, tarvitsevat pohjavesialueilla ympäristöluvan. Pohjavesialueilla oleville ampumaradoille tulevat ympäristölupamääräykset ovat yleensä hyvin tiukkoja, ja pohjaveden ja maaperän suojaaminen on tehtävä huolellisesti. Pohjavesialueilla ympäristöluvan ja ampumaradan kustannukset voivat nousta huomattavasti korkeammiksi</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavaehdotuksessa on osoitettu ampumarata merkinnällä puolustusvoimien käytössä ja siviilikäytössä olevia ampumaratoja, joihin kohdistuu vähintään seudullisesti tai maakunnallisesti tärkeitä kehittämistarpeita sekä maankäyttöisten edellytysten turvaamis- ja yhteensovittamistarpeita muun maankäytön kanssa. Maakuntakaavaselostuksessa sekä kaavaratkaisun perusteena olevassa Kainuun seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävien ampumaratojen kehittämisselvityksessä (2017) on tuotu esille ratojen kehittämistarpeita, jotka osassa ratoja liittyvät mm. sijaintiin pohjavesialueella.</p> <p>Maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota mm. maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin, virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen ja on myös pidettävä silmällä alueidenkäytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.</p> <p>Maakunnan oloista johtuvat erityistarpeet liittyvät tässä yhteydessä maakunnan laajuuteen ja harvaan asutukseen sekä näistä johtuvaan ampumaratojen saavutettavuuteen alueen asukkaille. Lausunnossa mainitut ampumaradat ovat perustettu vuosien 1962, 1965, 1966, 1970, 1972 (2 kpl), 1977, 1979 ja 1985 aikana. Ampumaratatoiminnan tulkitaan olevan jo vakiintunutta toimintaa näillä ampumaradoilla.</p> <p>Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys liittyy tässä yhteydessä ampumaharrastukseen tarvittavien alueiden määrään, sijaintiin ja myös saavutettavuuteen alueen asukkaille.</p>

<p>kuin muualla, koska seuranta, suojaus ja pohjavesiselvitys ovat vaativia. Varsinkin pohjavesialueilla ympäristölupaprosessi ja siinä annettavat määräykset voivat olla pienelle yhdistykselle taloudellisesti mahdottomia toteuttaa. Monesti pohjavesialueelle sijoittuvan ampumaradan ympäristöluissa on lisäksi vaadittu haulien osalta lyijyhaulien kieltämistä, mikä rajoittaa ampumaradan monipuolista käyttöä. Luvan saaminen ei myöskään kaikissa tapauksissa ole itsestään selvää, mikäli selvityksissä todetaan, että toiminnasta voi aiheutua suojauksesta huolimatta pohjaveden pilaantumista.</p> <p>Kainuun ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavassa tulisi olla ainoastaan seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät ampumaradat, joihin pohjavesialueella olevat ampumaradat eivät kehittämiseen liittyvien rajoitusten ja mahdollisen pohjavedenpilaamiskiellon vastaisuuden vuoksi kuulu. Ampumaratatoiminta tulisikin lähtökohtaisesti sijoittaa pohjavesialueiden ulkopuolelle. Maakunnallinen ja seudullinen kehittäminen tulee keskittää pohjavesialueen ulkopuolisille ampumaradoille. Luonnoksen mukainen ampumaratamerkintä maakuntakaavassa antaa ampumaharrastajille ja yhdistyksille harhaanjohtavan kuvan kyseisten ampumaratojen kehittämispotentiaalista, eikä ole MRL:n mukainen. Joissain tapauksista se voi olla myös ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n mukaisen pohjaveden pilaamiskiellon vastainen.</p>	<p>Alueidenkäytön taloudellisuus ja kohtuuton haitta liittyy tässä yhteydessä ampumaratatoiminnan ja ampumaharrastuksen toiminta- ja kehittämismahdollisuuksiin ja käytännössä ampumaharrastajien rajallisiin taloudellisiin mahdollisuuksiin investoida tulevaisuudessa uusiin ampumarata-alueisiin erityisesti lyhyellä aikavälillä.</p> <p>Vaihemaakuntakaavan 2030 kaavaehdotuksessa on annettu ampuratoja koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan ampumaradan suunnittelussa on otettava huomioon ampumaratatoiminnan ympäristövaikutukset sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Suunnittelumääräys turvaa osaltaan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset mm. alueiden käytön ekologisen kestävyuden sekä vesivarojen kestävä käytön osalta.</p> <p>Maakuntakaavan tavoitevuodeksi on asetettu vuosi 2030. Kokonaan uusien ampumarata-alueiden suunnittelu ja vaihtoehtoisen sijoituspaikkojen etsiminen, maanhankinta, erilaiset ympäristö- ym. selvitykset, rakentaminen ja tarvittavat lupaprosessit ovat pitkän aikavälin asia ja vaativat jo suunnitteluvaiheessa huomattavia resursseja. On mahdollista, että uusien ampumarata-alueiden suunnittelu ei käynnisty ennen tarvittavaa taloudellista sitoutumista ja rahoitusta. Näistä syistä johtuen on tarpeellista varata ampumaratatoiminnalle ja ampumaharrastukselle sekä ao. toimijatahoille riittävästi aikaa järjestää ympäristönsuojeluasiat tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteena, että ympäristönsuojeluasiat voidaan ottaa lainsäädännön edellyttämällä tavalla huomioon ampumaratatoiminnassa.</p> <p>Maakuntakaavamerkinnän ja suunnittelumääräyksen vaikutukset kohdistuvat viranomaisen harjoittamaan alueiden käyttöä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon, ei suoraan yksityisiin maanomistajiin tai muihin tahoihin. Maakunnallisesti merkittävän ampumarataverkoston osoittaminen kaavassa tuo esille radat, joihin kohdistuu vähintään seudullisesti tai maakunnallisesti tärkeitä kehittämistarpeita sekä maankäytöllisten edellytysten turvaamis- ja yhteensovittamistarpeita muun maankäytön kanssa. Ampumaratatoimintaa ohjataan tarkemmin erityislainsäädännöllä kuten ampumaratalailla (763/2015) ja ympäristönsuojelulailla (527/2014).</p> <p>Maakuntakaavan kaavaselostusta täydennetään annetussa lausunnossa esitettyjen näkökohtien osalta.</p>
<p><i>Pohjavesialueiden luokittelu</i></p> <p>Kuten maakuntakaavaselostuksessa (kaavaehdotus 20.6.2019) on todettu,</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan maakuntakaavan tulee perustua selvityksiin koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia</p>

<p>Kainuun pohjavesialueiden määrittäminen on edelleen keskeneräinen. Silti Kainuun ELY-keskus näkisi, että vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa luokituksen tämän hetkinen tilanne tulee ottaa huomioon. Kainuun ELY-keskus toteaa, että mieluummin käytettäisiin jatkoselvitysten piirissä olevien alueiden (15 kpl) osalta tapauksesta riippuen vanhoja rajoja tai suuntaa antavaa luokkaa kuin että niiden vuoksi kaikki pohjavesialueet merkittäisiin vanhentuneen käytänteen mukaisesti. Muutoksia luokitukseen on tullut siinä määrin, että syrjäseuduilla on riski siihen, että maankäyttöä perustellaan virheellisen kuvan antavalla maakuntakaavalla vuosia pohjavesialuemäärittämisen päivittämisen jälkeenkin. Koska noin 94 % Kainuun pohjavesialueista on vuoden 2019 loppuun mennessä määritetty vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) luvun 2a (1263/2014) mukaisesti uusiin luokkiin, on keskeneräinen luokitus vanhentunutta merkintätapaa ajantasaisempi tieto.</p> <p>Jatkoselvitysten kenttätyöt valmistuvat 31.10.2019 mennessä, minkä jälkeen tulokset tulee vielä tulkita. Niiden kuulutukset jatkuvat siten todennäköisesti vuoden vaihteen yli. Kainuun ELY-keskus ehdottaa, että maakuntakaavan asiakirjoihin merkittäisiin esim. alaviitteillä sellaiset alueet, joiden osalta käytetään vielä vajavaista tietoa.</p>	<p>vaikutuksia. Koska Kainuun pohjavesiselvityksen laatiminen on kesken, teeman tarkistaminen maakuntakaavoituksen osalta siirtyy siihen saakka, kun selvityksen tiedot on saatavilla koko Kainuun alueelta. Vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelussa varaudutaan käsittelemään pohjavesialueteemaa, mikäli riittävät pohjavesien luokittelutiedot ovat käytettävissä kaavaehdotuksen valmisteluaihana. Muussa tapauksessa maakuntakaavassa osoitettavat tärkeät pohjavesialueet perustuvat Kainuun maakuntakaavan 2020 merkintöihin ja määräyksiin. Tällöin pohjavesialueita koskevat muutokset siirtyvät seuraavaan maakuntakaavan tarkistamisprosessiin.</p>
<p><i>Maakuntakaavojen yhteensovittaminen</i></p> <p>MRL 28 §:n 1 momentin mukaan kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Vaihemaakuntakaavassa kumotaan maaseutumaisen kehittämisen yhteistyöalue (mk). Kaavaselostuksen mukaan Kiiminkijoen vesistön alueella yhteistyöalue kumotaan toteutumattomana. Muualla kaavassa maaseutumaisen kehittämisen yhteistyöalue on korvattu uudella liikenteen yhteistyökäytävällä (lk). Pohjois-Pohjanmaan liitto on kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa katsonut, että mikäli kunnat katsovat, ettei maaseudun kehittämisen kohdealueelle (mk-2) ole tarvetta, niin merkinnän kumoaminen Kainuun puolelta on perusteltua. Kainuun ELY-keskus pitää kaava-asiakirjojen puutteena, että Kiiminkijoen vesistön alueella olevaa yhteistyöalueen kumoamista ole perusteltu riittävästi, etenkin kun huomioi MRL 28 §:ssä esitetyn yhteensovittamistarpeen. Kumottava yhteistyöalue on ainoa alue, jota ei ole korvattu muilla yhteistyöalueilla tai -käytävillä.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Lausunnon perusteella merkinnän tarve Puolangalla on tarkistettu mm. kuntien kanssa. Maaseutumaisen kehittämisen yhteistyöalue Kiiminkijoen vesistön alueella korvataan vaihemaakuntakaavassa uudella kehittämisperiaatemarkinnalla.</p>
<p><i>Kaavakarttojen esitystapa</i></p> <p>Vastineissa, jotka ovat sisältäneet myös yhteenvedon kaavaluonnosta</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen ehdotusvaiheessa laaditaan Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta, jossa esitetään vireillä olevassa</p>

<p>koskevistä lausunnoista ja mielipiteistä, on mainittu, että ehdotusvaiheessa laaditaan yhdistelmäkartta, jossa esitetään vireillä olevassa kaavaprosessissa muuttuvat ja uudet merkinnät. Lausunnolla olevassa aineistossa mainittuun yhdistelmäkarttaan on koottu vain voimassa olevat neljä maakunta-kaavaa. Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pelkkien muuttuvien ja uusien merkintöjen/maankäyttöratkaisujen esittäminen karttamuodossa ei välttämättä ole riittävää. Luonteeltaan epävirallinen yhdistelmäkartta, joka sisältäisi sekä voimassa olevat kaavat, että vireillä olevan kaavan ratkaisut, auttaisi hahmottamaan vaihemaakuntakaavan kokonaisvaikutuksia. Kainuun ELY-keskus korostaa, että kaavateknisellä esitystavalla on suuri merkitys, jotta osallisella olisi mahdollisuus arvioida kaavoituksen kokonaisvaikutuksia.</p>	<p>kaavaprosessissa muuttuvat ja uudet merkinnät. Yhdistelmäkartta on luonteeltaan epävirallinen, eikä kuulu maakuntavaltuustossa hyväksyttäviin asiakirjoihin.</p>
<p><i>Teknisiä korjausehdotuksia</i></p> <p>Vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa on osoitettu erilaisia suojelualueita tai -kohteita (SL/ep, S/ep, SL). Suojelualueiden tai -kohteiden suojelumääräyksen mukaan rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ELY-keskuksen tai vastaavan toimivaltaisen viranomaisen lausunto. Kainuun ELY-keskus huomauttaa, että suojelualue tai -kohteen merkinnän (S) suojelumääräyksessä viitataan alueelliseen ympäristökeskukseen. Tämänkin merkinnän yhteydessä tarkoituksena lie-nee pyytää alueellisen ELY-keskuksen tai vastaavan toimivaltaisen viranomaisen lausunto.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Suojelualue tai -kohteen merkinnän (S) suojelumääräystä muutetaan siten, että määräyksessä viitataan alueellisen ympäristökeskuksen sijasta alueellisen ELY-keskuksen tai vastaavan toimivaltaisen viranomaisen lausuntoon.</p>
<p>Kaavaehdotuksessa turvetuotantoon liittyviä alueita on merkitty kaavaan EOt, tu-1 ja tu-2 -merkinnöillä. Vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa tuotannossa olevien tai ympäristöluvitettujen turvetuotantoalueiden merkintää on muutettu kaavaselostuksen mukaan selkeämmäksi (EO -> EOt). Jotta merkinnät olisivat loogisia keskenään, Kainuun ELY-keskus esittää, että yhtenäisen käytännön näkökulmasta turvetuotantoaluetta, EOt, koskevina merkintänä käytettäisiin EO/tu -merkintää. Tähän merkintätapaan on viitattu mm. Turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeessa (OH 2/2015).</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntien liittojen ja Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) yhteistyöprojekteissa (mm. Maakuntakaavojen harmonisointihanke, HAME) on selvitetty menetelmiä maakuntakaavojen tietosisällön ja ulkoasun yhdenmukaistamiseksi. Selvityksessä viitataan turvetuotantoalueiden osalta merkintätapaan EOt. Ulkoasultaan yhdenmukaiset kaavamerkinnät koko maassa edistävät osallisten tiedon-saantia ja vuorovaikutteista kaavaprosessia.</p>
<p>Kainuun Museo</p>	
<p>Ehdotuksessa todetaan, että ”maakuntakaavalla pyritään edistämään maisema- ja kulttuuriympäristöjen säilymistä sekä myös lisäämään niiden merkitystä”. Kainuun Museon mielestä tavoite toteutuu maakuntakaavan uudistamisessa, jossa maakuntakaavan on lisätty uusi maakunnallisesti merkittäviä maisemakokonaisuuksia sekä tehty muita tarkistuksia aiemmin valit-</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu – Kajaani -selvityksen mukaan valtatie 22 parannetaan ensisijaisesti nykyiselle paikalleen. Selvityksessä todetaan, että pitkän aikavälin tarpeita varten on tarkoituksenmukaista varautua maakunta-kaavassa yhteystarvemerkinällä Kajaani – Tuokansaari – Petäjälähti tieyhtey-</p>

<p>tuihin kohteisiin.</p> <p>Kainuun maakuntakaavassa 2030 on otettu kulttuuriympäristöön liittyen uusia merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti arvokas alue - sotahistoriakohde <p>Vanhoina merkintöinä jatkavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue - Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen väylä - rakennussuojelukohde (sr) - maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue <p>Maakuntakaavan selostuksen kappaletta 3.5.6 Kulttuuri ympäristö on täydennetty Kainuun Museon lausunnon mukaisesti.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset kohteet tai alueet esitetään selostuksen liitetaulukossa 10 – kartalla 15. Rakennussuojelukohde esitetään myös kartalla 15.</p> <p>Maakuntakaavassa kumotaan 10 maakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista kohdetta selvitysten perusteella. Multa osin kohteet perustuvat voimassa olevaan Kainuun maakuntakaavaan 2020. Kokonaisuudessaan maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet tai alueet, kohde luettelo perusteineen ja muutoksineen on esitetty selostuksen liitetaulukossa 11 – kartalla 16.</p> <p>Kulttuurihistoriallisten kohteiden ja alueiden merkittävät kulttuurihistorialliset arvot on esitetty Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet -päivitysselvityksessä. Kainuun Museo pitää valitettavana, että päivitysselvityksen kohteista on kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella jätetty maakuntakaavan ulkopuolelle Sotkamossa sijaitsevat Työväentalo Torppa, Metsäkoulu ja Kainuun osuusmeijerin pääkonttori. Valitettavaa on myös, että Teboil-huoltoaseman ja poliisitalon muodostama kokonaisuutta on muutettu siten, että Teboil-huoltoasema on jäänyt maakuntakaavan ulkopuolelle. Edellä mainittujen kohteiden rakennushistorialliset arvot käyvät ilmi päivitysselvityksestä. Positiivisena pidämme sitä, että Metsähallituksen aloitteen perusteella kaavaehdotukseen on lisätty kolme porotallia.</p> <p>Rakennussuojelukohdeita koskevan merkinnän suunnittelumääräys on riit-</p>	<p>den rakentamiseen. Kaavaehdotuksessa esitetyn tieliikenteen yhteystarve -merkinnän tarkoituksena on, että alueen suunnittelussa otetaan huomioon tila- varaus mahdolliselle yhteydelle. Maakuntakaavamerkintä ei vielä mahdollista tieyhteyden rakentamista vaan se edellyttää tarkempaa suunnittelua ja kaavalista tarkastelua. Tieyhteyden toteutuminen riippuu valtakunnallisista liikennejärjestelmää koskevista päätöksistä ja sen toteutumisen aikatauluun liittyy nykyisellään epävarmuutta.</p> <p>Tieliikenteen yhteystarvemerkinä koskevaa suunnittelumääräystä tarkennetaan kulttuuriympäristöarvojen osalta ja kaavaselostuksessa tuodaan esille kulttuuriympäristöarvojen huomioon ottaminen tielinjauksen sijainnin ja toteutuksen tarkemmassa suunnittelussa.</p>
--	---

<p>tävä. Perinnemaisemakohdemerkintä on ajantasaistettu kaavaehdotukseen.</p> <p>Veneenvetomöljät on lisätty kaavaselostukseen ja ne esitetään liitetaulukossa 12 – kartalla 17.</p> <p>Kainuun Museo katsoo, että muinaisjäänöksiä koskeva yleismääräys kaavakartalla on riittävä eikä viittausta liitekarttaan tarvita.</p> <p>Kainuun Museo pitää positiivisena kaavamerkintää C keskustatoimintojen alue, jossa on huomioitu Kajaanin kaupunkiarkeologinen alue, joka on muinaismuistolain rauhoittama.</p> <p>Kaavaehdotuksessa on esitetty tieliikenteen yhteystarvemerkinä suunnitelmääräyksellä valtatie 22 kehittämissivaihtoehto, jossa Oulujärvi ylitetään reitillä Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti. Kainuun museo pitää tielinjausta tarpeettomana ja toteutuessaan tie vaarantaisi kulttuuriympäristöarvoja.</p> <p>Kainuun museolla ei ole muuta huomautettavaa lausuttavana olevaan Kainuun vaihemaakuntakaava 2020 -ehdotukseen.</p>	
<p>Kainuun rajavartiosto</p>	
<p>Kainuun rajavartiostolla ei ole lausuttavaa.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Liikenne- ja viestintävirasto Traficom</p>	
<p>Liikenne- ja viestintävirasto esittää, että kestävä liikunnan edellytysten turvaamista olisi hyvä käsitellä keskustatoimintojen ja taajamatoimintojen suunnittelumääräyksissä esitettyä laajemmin. Nyt suunnittelumääräyksissä on todettu, että "tulee kiinnittää erityistä huomiota jalankulun ja pyöräilyn sekä julkisen liikenteen järjestelyjen toimivuuteen" tai että "on kiinnitettävä erityistä huomiota kevyen liikenteen toimintamahdollisuuksiin".</p> <p>Kevyen liikenteen sijaan olisi hyvä puhua kävelystä ja pyöräilystä. Järjestelyjen toimivuuden tai toimintamahdollisuuksien lisäksi olisi hyvä tarkastella myös alueen saavutettavuutta jalan tai pyörällä, esim. "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen saavutettavuuteen kestäväillä liikkumistavoilla sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamiseen."</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Vaihemaakuntakaavan keskustatoimintojen ja taajamatoimintojen alueiden suunnittelumääräyksiä muutetaan lausunnon perusteella.</p>

<p>Maakuntakaavassa olisi tarpeen myös pohtia paikallisen bioliikennekaasun tuotannon alueita osana siirtymistä kohti kestävämpää liikennettä ja liikku- mista.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Maakuntakaavaselostuksessa tuodaan esille bioliikennekaasun tuotannon alueiden nykytilaa ja kehitysnäkymiä Kainuussa.</p>
<p>Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin. Tuulivoimaloiden on monissa tapauksissa todettu vaikuttaneen TV-vastaanoton laatuun maanpäällisissä TV-lähetysverkoissa. Tuulivoimaloilla on vaikutuksia myös matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaaliin laatuun. Tutkajärjestelmä vaatii toimiakseen riittävää etäisyyttä tuulivoimaloihin. Radiolinkin toiminta taas edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä.</p> <p>Sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia radiojärjestelmistä. Siksi on tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Jo olemassa olevia TV- ja radio lähetysasemia ja raskaita, 200 – 300 metrin korkuisia mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriötä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa.</p> <p>On suositeltava, että tuulivoimahankkeesta vastaavat ovat yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien käyttäjiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä sekä teleoperaattoreita tulisi aina informoida tuulivoimahankkeesta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017. Kainuun maakuntavaltuusto päätti käynnistää maakuntakaavan laatimisen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamiseksi 17.06.2019. Vireillä oleva Kainuun vaihemaa- kuntakaavan 2030 laatiminen ei koske lähtökohtaisesti voimassa olevia vaihemaa- kuntakaavoja lukuun ottamatta teknisluonteisia korjauksia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin.</p>
<p>Museovirasto</p>	
<p>KULTTUURIYMPÄRISTÖ</p> <p>Maakunnan kulttuuriympäristö on nostettu selostustekstissä sekä liitetäulukoissa ja liitekartoilla esille aiempaa monipuolisemmin, esimerkiksi toisen maailmasodan kohteet ja virtavesien käyttöön liittyvät veneenvetomöljät. Selostuksessa on eri maankäyttöluokkien yhteydessä muistutettu kulttuuriympäristön huomioimisesta ja säilyttämisen tarpeesta. Maakunnan kärkialaksi nostetun matkailun osalta kulttuuriympäristö ja sen hyödyntäminen matkailussa/ virkistyskäytössä on jäänyt vaisuksi. Museovirasto ehdottaa, että jatkossa Kainuun liitto työstää yhdessä sidosryhmien kanssa kulttuu-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Lausunnossa esitetyt kulttuuriympäristön kehittämisalueet liittyvät aluekehittämiseen ja voidaan tuoda esille erilaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun yhteydessä (mm. Kainuun maakuntaohjelma ja Kainuun ilmastostrategia).</p>

<p>riympäristön kehittämisalueita.</p> <p>Kulttuuriympäristön merkitys osana ekosysteemipalveluita ja esimerkiksi vanhanrakennuskannan säilyttämisen merkitys ekologisena ratkaisuna olisi hyvä tuoda ponnekkaammin esille osana ilmastonmuutoksen torjumista ja kestävä matkailua.</p>	
<p>Museovirasto pitää hyvänä uutena ratkaisuna osoittaa kaavassa arvokkaat geologiset muodostumat luonnonympäristöön ja luonnonhistoriaan kuuluvat moreenimuodostumat, tuuli- ja rantakerrostumat sekä kivikot.</p> <p>Kaavassa on esitetty valtatie 22 kehittämissuunnitelma, jossa Oulujärvi ylitetään reitillä Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti. Museovirasto ja Kainuun museo ovat jo 2011 todenneet, että ylitysvaihtoehto vaarantaa maiseman ja kulttuuriympäristön arvoja. Museovirasto esittää, että Oulunjärveä ylittävä tieliikenteen yhteystarvemerkinä poistetaan kaavasta.</p> <p>Vaihekaavakaavan liitteessä 12 on esitetty Kajaanin kaupunkiarkeologinen alue, joka on muinaisjäänös ja Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäänösrekisterissä nimellä Kajaanin vanha asemakaava-alue, tunnusnumerolla 1000007476. Museovirasto pitää hyvänä alueen esittämistä liitekartalla maakuntakaavan selostuksessa. Kaupunkialueen kehittämisessä ei ole otettu huomioon muinaisjäänöstä eikä Kainuun Museo ole saanut tietoa alueella tehdyistä maankäyttöön liittyvistä hankkeista.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu – Kajaani -selvityksen mukaan valtatie 22 parannetaan ensisijaisesti nykyiselle paikalleen. Selvityksessä todetaan, että pitkän aikavälin tarpeita varten on tarkoituksenmukaista varautua maakuntakaavassa yhteystarvemerkinä Kajaani – Tuokansaari – Petäjälahti tieyhteyden rakentamiseen. Kaavaehdotuksessa esitetyn tieliikenteen yhteystarve -merkinnän tarkoituksena on, että alueen suunnittelussa otetaan huomioon tilavarauksen mahdolliselle yhteydelle. Maakuntakaavamerkinä ei vielä mahdollista tieyhteyden rakentamista vaan se edellyttää tarkempaa suunnittelua ja kaavallista tarkastelua. Tieyhteyden toteutuminen riippuu valtakunnallisista liikennejärjestelmä koskevista päätöksistä ja sen toteutumisen aikatauluun liittyy nykyisellään epävarmuutta.</p> <p>Tieliikenteen yhteystarvemerkinä koskevaa suunnittelumääräystä tarkennetaan kulttuuriympäristöarvojen osalta ja kaavaselostuksessa tuodaan esille kulttuuriympäristöarvojen huomioon ottaminen tielinjauksen sijainnin ja toteutuksen tarkemmassa suunnittelussa.</p>
<p>Kaavassa on päädytty arkeologisen kulttuuriperinnön osalta antamaan muinaisjäänöksiä koskeva koko kaava-alueen kattava yleismääräys. Muut kulttuuriperintökohteet tulee niiden historiallisen merkityksen vuoksi ottaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti huomioon alueiden käytön suunnittelussa. Museovirasto esittää yleismääräystä muotoiltavaksi siten että määräys koskee arkeologista kulttuuriperintöä kokonaisuutena eikä yksin muinaisjäänöksiä.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaava-alueita koskevaa yleismääräystä täsmennetään arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.</p>
<p><i>Sotahistoria</i></p> <p>Kainuun liitto nosti sotahistorian maakunnalle ominaiseksi ja tärkeäksi kulttuuriperinnön osa-alueeksi. Sotahistoriallisten kohteiden inventoinnin jatkaminen yhteistyössä maakunnan muiden toimijoiden kanssa edesauttaa niitä hyödyntävien yritysten toiminnan kehittämistä. Maakunnan sotahistoria osana toisen maailmansodan itärintamaa on kansainvälisiäkin matkailijoita kiinnostava aihealue, jonka kiinnostavuutta lisää Euroopan unionin itärajan</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavaselostuksen sotahistoriaa käsittelevää karttaliitettä täydennetään lausunnossa esitettyjen kohteiden osalta.</p>

<p>läheisyys.</p> <p>Kaavaan liiteasiakirjana oleva selvitys ”Toisen maailmansodan sotahistoria-kohteet Kainuun maakuntakaavoituksessa” tuo selkeästi ja jäsentyneesti esille maakuntakaavaan valitut kohteet perusteluineen. Selvityksen lähtökohtana on sotahistoriakohteiden kokonaisvaltainen käsittely, jossa myös rakennusperintöön kuuluvat kohteet ovat mukana. Sotahistoriaa ei siis ole rajattu pelkästään arkeologiseen perintöön kuuluviin kohteisiin. Selvityksessä on kuitenkin tuotu esille sotahistoriaan liittyvien kohteiden erilainen lainsäädäntöön liittyvä status.</p> <p>Museovirasto esittää, että liitteessä 18 olevaan karttaan Sotahistoria lisätään kaikki sotahistoriaan liittyvät kohteet, myös muilla merkinnöillä käsitellyt, taulukossa 2 luetellut. Näin Kainuun maakuntakaavassa käsitellystä sotahistoriasta saadaan hyvin kokonaisuutta kuvastava kartta.</p>	
<p><i>Rakennettu kulttuuriympäristö</i></p> <p>Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt esitetään asianmukaisesti kaavassa. Maakunnallisesti merkittävät kohteet ja alueet osoitetaan kohdemerkinnällä ja tarkempi raja-alue esitetään tehtäväksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavatyötä varten tehtiin päivitysselvitys ”Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet”. Toimijoilla oli mahdollisuus osallistua selvityksen tarkistamiseen mm. Kainuun kulttuuriympäristötoimikunnassa, myös kunnilta pyydettiin valikoimasta lausunnot. Päivitysselvityksen perusteella on osoitettu 37 uutta kohdetta tai aluetta, osa aiemmin (2020 kaavassa) maakunnallisesti merkittävistä kohteista on siirretty RKY-alue-, sotahistoria- tai maisema-alue merkintöjen alle. Kaavaehdotuksessa kumotaan 10 maakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista kohdetta selvitysten perusteella. Muilta osin kohteet perustuvat voimassa olevaan Kainuun maakuntakaavaan 2020. Kaavaluonnoksen jälkeen kohdeluettelosta on poistettu Sotkamon osalta Työväentalo Torppa, Metsäkoulu ja Kainuun osuusmeijerin pääkonttori kunnan lausunnon perusteella. Näiden kolmen kohteen poistaminen maakunnallisesti merkittäviksi osoitettujen kohteiden joukosta ei olennaisesti heikennä kokonaisuutta, joten Museovirasto on ennakkoneuvottelussa Kainuun liiton kanssa myöntynyt esitettyyn ratkaisuun.</p> <p>Metsähallituksen ehdotuksesta kaavaehdotukseen on lisätty Kokalmus N porotalli, Kokalmus Korealahden porotalli ja Vanhan kentän porotalli.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>VAIKUTUSTEN ARVIOINTI</p> <p>Vaihemaakuntakaavan 2030 ehdotusvaiheeseen on täydennetty vaikutusten arviointia sekä selostuksessa että taulukkomuodossa liitteessä. Vaikutusten arviointiin on lisätty vaikutukset ilmastoon. On todettava, että kaavaratkaisujen vaikutusten arviointi on paikoin mielipiteenilmaisua muistuttavaa ja viitteellistä. Arvioinneissa ei aina esitetä mihin arviointi perustuu ja miten loppupäätelmään tultiin. Museovirasto toivoo arviointien tarkennusta ja täsmentämistä.</p> <p>Kulttuuriympäristöllä on merkitystä monissa maankäyttöluokissa, mutta siihen kohdistuvia vaikutuksia on ollut vaikea muotoilla. Se, että kulttuuriympäristöllä on vaikutuksia ilmastonmuutoksen torjuntaan, olisi hyvä lisätä vaikutusten arviointiin.</p> <p>Maakuntakaavoituksessa tulee maankäytön vaikutuksia ilmastonmuutokseen tarkastella globaalisti, ei vain suunnittelun kohteena olevaan maakunnan osalta. Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 tulisi ohjata jämäkämmin alempien kaava-asteiden suunnittelua ilmastonmuutoksen torjumisessa.</p> <p>Museovirasto ehdottaa Kainuun liitolle yhdessä muiden maakuntien liittojen kanssa vaikutusten arvioinnin kehittämistyötä.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa tarkennetaan kulttuuriympäristöä koskevaa vaikutusten arviointia ja sen menetelmiä ja lähteitä.</p>
<p>DIGITAALISUUS</p> <p>Siirtyminen digitaaliseen kaavaan helpottaisi ja syventäisi maakuntakaavan käytettävyyttä. Maakuntakaavoituksen yhteydessä tehdyt selvitykset ja tietoaineistot olisivat helpommin suunnittelijoiden ja kansalaisten hyödynnettävissä. Digitaalisuus mahdollistaisi yhteyden esimerkiksi maakuntakaavan kulttuuriperinnön kohdemerkinnöistä Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunaan https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun liitto pyrkii hyödyntämään paikkatiedon ja digitaalisuuden mahdollisuuksia maakuntakaavoituksessa ja aluekehittämisessä.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus</p>	
<p><i>Esitystapa</i></p> <p>Maakuntakaavakartta on toteutettu kolmella erillisellä kaavakartalla: muu-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen ehdotusvaiheessa laaditaan Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta, jossa esitetään vireillä olevassa</p>

<p>toksia, lisäyksiä ja olemassa olevaa tilannetta kuvaavaa. Esitystapa tukee yksittäisten kohteiden tarkastelua, mutta kokonaiskuvan hahmottaminen kolmen eri kartan yhteistarkastelulla on vaikeaa. ELY-keskus suosittelee esitystapaa muutettavaksi yhdelle kartalle.</p>	<p>kaavaprosessissa muuttuvat ja uudet merkinnät. Yhdistelmäkartta on luonteeltaan epävirallinen, eikä kuulu maakuntavaltuustossa hyväksyttäviin asiakirjoihin.</p>
<p><i>Kaavamerkinnot</i></p> <p>Kaavaehdotuksessa on esitetty valtakunnallisesti merkittävä maantie/runkoverkko. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa (933/2018) pääväylä jatkuu 5-tien osalta kt 89:n risteykseen asti. Kaavassa merkintä päättyy Kontiomäentien risteykseen.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen 933/2018 2 §:n Maanteiden pääväylät mukaan maanteiden pääväyliin sisältyy valtatie 5 Lusi-Kajaani (tieosat 113–306). Väyläviraston avoimen datan (tieosoiteverkko 9.9.2019) mukaan tieosa 306 päättyy valtatiellä 5 valtatie 5 / valtatie 22 risteykseen.</p> <p>Valtakunnallisesti merkittävä maantie/runkoverkko -kaavamerkintä jatketaan ELY-keskuksen esittämän tiedon mukaisesti tieosan 307 loppuun eli valtatie 5 / kantatie 89 risteykseen.</p>
<p><i>Tieluokka- ja numerointimuutokset</i></p> <p>ELY-keskus otti jo kaavan luonnosvaiheessa kantaa kaavassa esitettyihin tieluokkamuuksiin. ELY-keskus uusii lausuntonsa tältä osin:</p> <p>Tieluokkamuuksot eivät ole kaavalla ratkaistava asia. Liikenne- ja viestintäministeriö määrää valta- ja kantateiden ja ELY-keskus seutu- ja yhdysteiden luokista. Kaavaluonnoksessa noudatetaan pääosin Väyläviraston kanta- ja seututieluokituksia. Muutoksia on esitetty Kantatie 89 ja seututien 912 osalta. Kantatietä 89 Paltamo – Vartius esitetään muutettavaksi kantatiestä valtatieksi. Seututien 912 (Kuhmo – Suomussalmi) muuttaminen kantatieksi on osuudelta Kuhmo – Vartius esitetty jo voimassa olevassa kaavassa. Muutosesitys on LVM:ssä käsiteltävänä.</p> <p>Osuuden Vartius-Suomussalmi muuttamista kantatieksi perustellaan lähinnä matkailullisilla ja Kainuun itäosan liikenteen palvelutason parantamisella. Maakuntakaavan kanssa samanaikaisesti laaditussa Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelmatyössä määriteltiin alueen tärkeitä kuljetusyhteyksiä, eikä tuossa työssä noussut tämä osuus esille. Myöskään ELY-keskuksen merkittävyysluokituksessa yhteyden tieluokkakorotusta ei nähdä tarkoituksenmukaisena.</p> <p>ELY-keskus tekee (yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa) merkittävyystarkasteluja, missä huomioitavia tekijöitä ovat mm. yhteyden liikennemäärät, joukkoliikenne, matkailukohteet, erikoiskuljetusreitit,</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Tieluokkamuuksot vaikuttaa maankäyttöön liittyviin ratkaisuihin, joten sitä koskevat tarpeet on syytä osoittaa maakuntakaavassa. Tienumerointimuutoksia koskevat tavoitteet liittyvät tieluokkia koskeviin muutostarpeisiin sekä valtakunnallisen tieverkon kehittämiseen.</p> <p>Osuuden Vartius-Suomussalmi muuttaminen kantatieksi perustuu Kainuun kokonismaakuntakaavan laatimisessa esitettyihin kehittämistavoitteisiin. Tien merkitys korostuu aluerakenteen ja kansainvälisen rajaliikenteen kannalta. ELY-keskuksen merkittävyystarkastelussa nämä tekijät jäivät tarkastelun ulkopuolelle.</p>

<p>varareitit, kotieläintilat, kaatopaikat, koulukuljetusreitit ja elinkeinoelämän kuljetukset (turve-, kalanjalostus, maidon-, maa-aineskuljetukset). Tieluokkakorotuksia ei tehdä etupainotteisesti vaan vastaamaan nykytarvetta.</p> <p>Kaavaluonnoksessa on esitetty tienumeroinnin muutoksia valtatielle 22 ja kantatielle 89. Tienumerointia ei ratkaista maakuntakaavoituksessa vaan asiaa tulisi tarkastella enemmänkin liikennejärjestelmän kokonaisuuden näkökulmasta. Kaavalla mahdollistetaan tarpeelliseksi katsottujen muutosten tekeminen jatkossa ja tarpeet on syytä huomioida merkintöjä suunniteltaessa.</p>	
<p>Kaavaehdotuksessa esitetään luonnosvaiheen kuulemisen jälkeen uutena joidenkin yhdysteiden tieluokan muuttamista seututieluokkaan kuuluvaksi merkinnällä: ”elinkeinoelämän kannalta erityisen merkittävä seututie tai pääkatu (st-e)”. Tässäkään yhteydessä tieluokkamuuotos ei ole kaavassa ratkaistava asia. ELY-keskus pyrkii turvaamaan elinkeinoelämälle tärkeät yhteydet tieluokasta riippumatta.</p> <p>Muilta osin Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Kainuun voimassaolevassa maakuntakaavassa 2020 on osoitettu tieluokkamuuotos välillä Kaitainsalmi – Pohjavaara (maantie 9000) yhdystiestä seututiekiksi. Lausunnossa esitetyt yhdystiet osoitetaan omalla maakuntakaavamerkinnällä: ”elinkeinoelämän kannalta erityisen merkittävä yhdystie (yt-e)”, eikä niihin esitetä vaihemaakuntakaavassa uusia tieluokkamuuotoksia.</p>
<p>Poliisihallitus</p>	
<p>Poliisihallitus toteaa, että sillä ei ole luonnoksesta yleisesti huomautettavaa sillä edellytyksin, että ampumaratalain (763/2015) 12 §:n mukaisesti maakunnan liitto laatii ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun liitto on laatinut ampumaratalain (763/2015) 12 §:n mukaisen kehittämissuunnitelman vuonna 2017.</p>
<p>Suomen metsäkeskus, Pohjoinen palvelualue</p>	
<p><i>Rantojen käyttöä koskeva yleinen suunnittelumääräys:</i></p> <p>Muutosesitys: Ranta-alueita tulee kehittää viihtyisinä asumisen ja virkistyksen alueina huomioon ottaen vapaa-ajan, osa-aika- tai pysyvän asumisen tarpeet. Alueiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita sähköisten palvelujen saataavuuteen, olemassa olevaan infrastruktuuriin sekä ympärivuotisen käytön JA ASUMISEN LISÄÄMISEN edellytyksiin. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ASUMISEN LISÄÄMISEN ja yleisin virkistyskäytön tarpeet, vesille pääsyn mahdollisuudet, luonnon- ja maisemarvot sekä vesi- ja energiahuollon järjestäminen.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Maakuntakaavassa annettavassa yleismääräyksellä pyritään edistämään rantojen monipuolista käyttöä mm. asumisen alueina.</p>

<p>Tällä muutoksella edistettäisiin Kainuu-ohjelman mukaista tahtotilaa viihtyisänä ja houkuttelevana asuinmuuttomaakuntana.</p>	
<p><i>at Kylä</i></p> <p>Muutosesitys: Merkinnällä at kylä osoitetaan aluerakenteen näkökulmasta keskeisiä kyläalueita, joiden lähiympäristöä voidaan pitää erityisen suotuisana virkistyksen, elinkeinojen ja asumisen alueina. Muut maaseutualueet täydentävät ja tukevat maakuntakaavassa osoitettua kyläverkostoa. Kylän tai paikan nimi (esim. Jonkeri) merkinnällä esitetään pohjakarttamerkintänä haja-asutusluonteiset kylät, joilla on merkitystä kyläverkoston VAKITUISEN/vapaa-ajan asumisen tai identiteetin kannalta.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Vaihemaakuntakaavan kylämerkinnän kuvausta tarkennetaan kaavaselostuksessa.</p>
<p><i>At Kylä merkinnän suunnittelumääräys</i></p> <p>Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee kiinnittää huomiota rakentamisen sopeuttamiseen olevaan kylärakenteeseen ja –ympäristöön sekä vesi- ja jätevesihuollon järjestämiseen. Uudisrakentamista tulee PÄÄSÄÄNTÖI-SESTI ohjata tukemaan nykyisiä KYLÄ- JA ASUINALUEITA sekä palvelujen hyvää saatavuutta tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen.</p>	<p><i>Ei muutosta kaavaehdotukseen.</i> Maakuntakaavan tavoitteena on nykyiseen kylärakenteeseen tukeutuminen, eikä uudisrakentamisen ohjauksen tiukentaminen ole Kainuun erityispiirteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.</p>
<p><i>Moottorikelkkailureitti</i></p> <p>Muutosesitys merkintään: Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät yleisen liikkumisen kannalta tärkeät ohjeelliset moottorikelkkailureitit. Valtakunnallisia ja maakunnallisia reitistöä täydentävät paikalliset/kuntakohtaiset yhdyskelkkailu-urat mm. matkailukohteisiin liittyen. Lisäys myös Maakuntakaavaselostuksen esitykseen s.56-57.</p> <p>Perustelut: Reitistöä on karsittu ja sen vuoksi on tarvetta olla lisäksi paikallisia sivupisteitä/haaroja pääreitteihin liittyen. Kainuussa on käynnistynyt kelkkailureittien kunnostushanke ja siihen on tärkeää kytkeä myös yhdysreitit.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Vaihemaakuntakaavan kaavaselostuksessa todetaan, että ”Edellä mainittujen lisäksi voi olla myös muita täydentäviä moottorikelkkailuun tarkoitettuja reitistöjä (ajouria), jotka perustuvat maanomistajien kanssa tehtäviin käytösopimuksiin.” Edellä mainittua kaavaselostuksen lausetta täydennetään lisäyksellä ”paikallisesti merkittäviä”.</p>
<p>Kaavamerkinnot täytyy olla sähköisessä muodossa kuviokohtaiseen paikattietoon sidottuna, jolloin toimenpiteiden suunnittelussa ne tulee varmasti</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Lausunnossa esitetty asia liittyy aikanaan voimassa olevan, lainvoimaisen maa-</p>

huomioiduiksi ja sähköinen hyödyntäminen toteutuu.	kuntakaavan mahdolliseen sähköisen kaava-aineiston hyödyntämiseen viranomais- ym. toiminnassa.
Ennen kaavan hyväksymistä täytyy varmistaa, että myös maanomistaja on tietoinen kuviokohtaisista merkinnöistä/rajoitteista.	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 29 §:ssä säädetään maakuntakaavan esitystavasta: Maakuntakaava esitetään kartalla. Kaavaan kuuluvat myös kaavamerkinnot ja -määräykset. Maakuntakaavaan liittyy selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 9 §:n mukaan maakuntakaava esitetään kartalla tai kartoilla sellaisessa mittakaavassa, että niistä alueiden käytön ohjaustarve huomioon ottaen ilmenevät tarkoituksenmukaisella tavalla alueiden käytön periaatteet, tarpeelliset alueet ja kaavan muu sisältö. Maakuntakaavamääräykset esitetään maakuntakaavakartalla tai erillisenä asiakirjana.</p> <p>Kainuun vaihemaakuntakaavan laadintamittakaava on 1:250 000. Maakuntakaava laaditaan yleispiirteisenä kaavana, jossa keskitytään maakunnan kannalta keskeisiin kysymyksiin. Maakuntakaavan yleispiirteisyys koskee sekä kaavan sisältöä esitystapaa että sen tulkintaa.</p>
<p>Ira MATKAILUN KANNALTA MERKITTÄVÄ LUONNONRAUHA-ALUE</p> <p>Muutosesitys: Poistetaan esitetty uusi merkintä kokonaan. Perustelut: Merkintä rikkoo vahvasti omistusoikeutta ja omaisuuden suojaa sekä muutoinkin vaarantaa alueiden hyödyntämistä ja teollista toimintaa epämääräisellä rajoitteella.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen kaavaehdotuksessa on esitetty uudella osa-aluemerkinnällä virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Merkintä perustuu laadittuihin selvityksiin sekä kaavaprosessin aikana tunnistettuihin tavoitteisiin ja matkailun tarpeisiin. Merkintä on vaihemaakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta kuvaava informatiivinen merkintä. Kaavamerkintä ei aseta luonnonrauhaan tai hiljaisuuteen perustuen rajoituksia metsätaloudelle, metsien hoidolle ja käytölle. Merkinnän oikeusvaikutukset eivät kohdistu suoraan yksittäisiin maanomistajiin. Alueet sijaitsevat jo toteutuneilla matkailun kannalta merkittävillä luonnonsuojelualueilla, joiden suojelustatus turvaa luonnonrauhan säilymistä alueella.</p>
Maaliikenteen terminaali-alue Onko mahdollinen Paltamon puutavaraterminaali / Kaicell-tehdashanke ja Kontiomäen terminaali-alueen laajennusmahdollisuus merkitty kaavaehdotukseen?	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssä on Kontiomäen asema-alue osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi tavaraliikenteen terminaali-alueeksi kaavamerkinnällä lo. Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä ei osoiteta muutosta tähän maakuntakaavamerkintään. Kontiomäelle on toteutettu raaka-puterminaali vuonna 2013. Mahdollinen terminaali-alueen laajentaminen on maakuntakaavan mukainen toimenpide.</p>

	<p>Vaihemaakuntakaavassa KaiCell Fibers Oy:n tehdasalue osoitetaan kaavamerkinnällä t/kem teollisuus ja varastoalueeksi, jolla on merkittävä, vaarallisia kemikaaleja valmistava tai varastoiva laitos.</p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa osoitetaan uusi ratalinja ja liikennepaikka Paltamon biotuotetehtaan tarpeisiin.</p>
<p><i>Tiestön kehittäminen</i></p> <p>Onko kaavaehdotukseen merkitty tiestön rakentamistoimenpiteet mahdollisen Paltamon tehdashankkeen toteutumisen varalta?</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa valtatie 22 Kontiomäeltä Pohjois-Pohjanmaan / Kainuun maakuntarajalle osoitetaan tavoitteellisenä runkoverkoon kuuluvana maantienä. Paltamon tehdashankkeeseen liittyvänä on laadittu liikenneselvitys, jossa on tarkasteltu tehdashankkeen edellyttämiä toimenpiteitä valtatielle 22. Yhteydet tehdasalueelle ja valtatie eteläpuolella olevalle teollisuusalueelle on suunniteltu järjestettäväksi porrastetulla tasoliittymällä. Vaihemaakuntakaavan kaavamerkintä mahdollistaa tasoliittymäjärjestelyjen toteuttamisen ko. alueella.</p>
<p><i>Maakuntakaavaselostusosion muutosesitykset</i></p> <p>Kohta 3.1 Väestö, matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat s. 13-14.</p> <p>Vapaa-ajan asuminen tekstissä on mainittu mm: ”Vapaa-ajan asumisen kaavoituksen haasteita voivat olla muun muassa sen yhteensovittaminen muiden maankäyttömuotojen, kuten vakituisen asumisen, luonnonsuojelun ja virkistyskäytön kanssa, rakentamattomien ranta-alueiden säilyminen sekä joillain alueilla maanomistajien mahdollinen haluttomuus kaavoittaa ja myydä tontteja.</p> <p>Muutosesitys: Kaikella kaavoituksella tulee edistää vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoiksi lain mahdollistamin/edellyttämin keinoin. Myös uudisrakentamista vakituisen asumiseen rantakohteilla tulee edistää.</p> <p>Perustelut: Selostuksessa ei ole esitetty toimenpiteitä väestötappion vähentämisen edistämiseksi vapaa-ajan asumisen osalta, vaan on todettu tämän olevan haasteena. Asia esitetty olevan myös itse kaavaehdotuksen tavoitteena</p> <p>4.3. s.30: Arvioidaan ranta-asumisen huomioon ottamista maakuntakaavoituksessa ja mahdollinen maakuntakaavamerkintöjen ja määräysten osoit-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa on annettu yleinen suunnittelumääräys, jolla pyritään edistämään ranta-alueiden suunnittelua viihtyisinä asumisen ja virkistysalueina huomioon ottaen vapaa-ajan, osa-aika- tai pysyvän asumisen tarpeet. Maakuntakaavassa ei oteta kantaa vapaa-ajan asuntojen muuttamiseen vakituisiksi asunnoiksi.</p>

<p>taminen. Tämä pullonkaula siis säilyy mikäli asiaan ei esitetä edistämiskorjaustoimenpiteitä. Tällä muutoksella ilmaistaisiin selvä tahtotila asian korjaamiseksi ja edistettäisiin Maakuntasuunnitelman mukaista tahtotilaa viihtyisänä ja houkuttelevan asuinmuuttomaakuntana. Asia tukee myös lisääntyviä etätyön mahdollisuuksia. Kaavoituksella on merkittävä rooli asian edistämässä rantarakentamisen ja -asumisen osalta. Asian edistäminen tulee mainita myös kohdassa: 3.5 Kainuun aluerakenne 2035 s.25.</p>	
<p>Luontomatkailun kehittämiskohteista puuttuu Raate.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 on osoitettu vähintään seudullista merkitystä omaavana virkistys- ja matkailukohteena Raatteen tien alue. Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa ei esitetä muutosta Raatteen tietä koskevaan kaavamerkintään.</p>
<p>Tornion tulli</p>	
<p>Mikään kaavaan suunniteltu tai kirjattu toimenpide ei vaikuta suoraan tullin toimintoihin tai rajoita rajanylityspaikan toimintaa.</p> <p>Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa esitetään mm. joidenkin teiden tieluokan nostamista, mikä on hyvä asia ja nostaa teiden turvallisuutta ja liikennöitävyyttä myös rajanylityspaikalle.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Väylävirasto</p>	
<p><i>Liikennekäytävään perustuva kehittämismerkintä</i></p> <p>Merkinällä pyritään uudella tavalla kannustamaan ylikunnalliseen ja yli-maakunnalliseen kehittämiseen koko yhteysväylällä sisältäen maankäytön lisäksi liikenteen palveluita.</p> <p><i>Taajamat ja maaseutu</i></p> <p>Kasvunäkymät realistisesti huomioiden on poistettu vaatimus maaseututaajamien rakenteen täydentämisestä ja esitetty maaseututaajamien varsinaisen keskuksen vahvistamista palveluiden turvaamiseksi. Myös muiden taajamatoimintojen alueiden kehittäminen ohjataan suunnittelumääräyksellä taajamakeskustan toimintoja ja hahmottumista tukevaksi.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p><i>Radat</i></p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p>

<p>Teollisuuden uudet raideyhteydet ovat huomioitu merkintöjen selityksissä sekä kaavaselistuksessa. Kehitettävät raakapuun kuormauspaikat on esitetty luettelona ajantasaisen selvitysmateriaalin mukaisesti ja kartalla maakuntakaavalle luonteenomaisella esitystarkkuudella, joka mahdollistaa sijainnin tarkentumisen tarkemmassa suunnittelussa, esimerkiksi Pesikylän asemaseudun osalla. Kaavakartalla on osoitettu Oulu-Kontiomäki rataosuus merkinnällä ”merkittävästi parannettava päärata” ja sen sisältö on lyhyesti esitetty selostuksen liitteenä olevassa merkintöjen kuvauksessa. Kaavaselistuksessa ei avata merkinnän sisältöä, tavoitteita ja suunnittelun aikatauluja, vaan viitataan liitekarttoihin. Kaavaselistusta voisi täydentää rataosuuden kehittämisen sisällöllä.</p>	<p>Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssä Oulu-Kontiomäki ratayhteys on osoitettu kaavamerkinnällä päärata ja liikennepaikka. Päärataa koskevan suunnittelumääräyksen mukaan ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava tasoristeysten poistamiseen ja radan kantavuuden parantamiseen akselipainoltaan 25 tonnin painoisille junille”.</p> <p>Oulu-maakuntaraja-(Kontiomäki-Vartius) ratayhteys on osoitettu Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa merkittävästi parannettavana pääratana.</p> <p>Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (2018) on esitetty ylimaakunnalliset liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteet ja maakunnan sisäisen liikennejärjestelmän kehittäminen. Ylimaakunnalliset hankkeet palvelevat Kainuun saavutettavuutta ja ovat hyvin tärkeitä alueen elinkeinoelämän kilpailukyyn kannalta. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on esitetty Savonradan kehittämisen tavoitteita: Savonrata tarjoaa kasvavalle raideliikenteelle nopeutuvan ja sujuvan yhteyden Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä Pohjanmaan radalle rinnakkaisena raideyhteytenä. Toimenpiteenä on esitetty edunvalvonnallinen yhteistyö naapurimaakuntien kanssa junaliikenteen nopeuttamiseksi ja radan kantavuuden nostamiseksi 25 tn akselipainon tavarajunille.</p> <p>Maakuntakaavan kaavaselistusta täydennetään rataosuuksien kehittämisen sisällöllä.</p>
<p><i>Tiet</i></p> <p>Kaavakartalla on esitetty 21.11.2018 LVM asetuksen mukaisesti ”valtakunnallisesti merkittävä päätie/runkoverkko” Kajaanista etelään ja merkintä on kuvattu selostuksen liitteessä. Lisäksi kaavakartalla käytetään merkintää ”tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie”, jonka suunnittelumääräyksessä kehoitetaan varautumaan tien kehittämiseen valtakunnallisena runkotienä. Kaavaselistuksessa tulisi avata ”tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie” merkinnän mahdollisia vaikutuksia esimerkiksi maankäyttöön ja sen edellyttämiin liityntöihin.</p> <p>Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen valtateiden osalta kyläalueilla ja koulujen läheisyydessä on kaavaselistuksessa huomioitu.</p> <p>Useiden teiden luokitukseen ja tienumerointiin esitetään muutoksia. Maakuntakaava esittää maakunnan tahtotilan niiden osalta. Mahdolliset muutokset edellyttävät maakuntakaavassa esittämisen rinnalla ensivaiheessa</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Kaavaselistuksessa täsmennetään ja selkeytetään tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie -merkinnän tavoitteita ja sisältöä.</p> <p>Kaavaselistukseen lisätään maininta valtatie- ja kantatieverkolle esitettyjen tieluokkamutosten valmistelun etenemisen prosessista.</p>

neuvotteluja ELY-keskuksen kanssa ja myöhemmässä vaiheessa valtakunnallista liikennehallinnon hyväksyntää ennen muutoksia.	
YHDISTYKSET, YHTIÖT JA TUTKIMUSLAITOKSET	
Caruna	
Kaava-alueella sijaitseva Caruna Oy:n suurjännitteinen jakeluverkko on merkitty kaavaan asianmukaisesti. Caruna Oy:lla ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotukseen.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Finavia Oyj	
Kajaanin lentoaseman LL-alueen rajausta on tarkistettava. Työ on parhaillaan käynnissä Finaviassa ja aineisto toimitetaan Kainuun liittoon.	Kaavaehdotusta muutetaan. Kajaanin lentoaseman LL-alueen rajausta tarkistetaan Finavian toimittaman aineiston mukaisesti.
Maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty Kajaanin lentoaseman ennusteen 240 Lden 55 dB ylittävä siviili- ja sotilasliikenteen kokonaismelulentokonealue Finavian edellyttämänä aaltoviivaesityksenä. Lentokonealueen suunnittelumääräyksessä on todettu, että Lden 55 dB ylittävälle lentokonealueelle ei tule suunnitella tai osoittaa meluhaitoille herkkiä toimintoja. Finavia katsoo, että kaavamerkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys ovat tarkoituksenmukaiset.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i>
Kajaanin lentoaseman esterajoituspinnoitukset tulevat lisättyä maakuntakaavan aineistoon. Finavia toimittaa esterajoituspinnoitusten aineiston lähiaikoina.	Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavan kaavaselostukseen lisätään lentoaseman esterajoituspinnoitukset sisältävä liitekartta.
Finavia katsoo, että Kainuun lentoaseman saavutettavuutta tulee kehittää. Oulun ja Kajaanin välistä tieyhteyttä lyhentävä Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti –tieltä tulisi olla suora yhteys lentoasemalle.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Maakuntakaavassa osoitetaan tieliikenteen yhteystarve välille Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti, joka on pitkän aikavälin kehittämistoimenpide tieyhteydelle vt 22 Oulu-Kajaani. Maakuntakaavassa osoitetaan yhteystarvemerkinnällä ne tieyhteydet, joiden tarve on voitu todeta, mutta joiden sijaintiin tai toteuttamiseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen tielinjauksen osoittaminen ole mahdollista. Koska em. tieyhteyden toteuttamiseen liittyy epävarmuutta, niin lausunnossa esitetyn suoran tieyhteyden osoittaminen lentoasemalle valmisteilla olevassa maakuntakaavassa ei ole ajankohtaista. Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti -yhteyden jatkokehittämistarpeita on mahdollista arvioida hankkeen tarkemman suunnittelun yhteydessä.

<p>Geologian tutkimuskeskus GTK</p>	
<p><i>Kaivostoiminta</i></p> <p>GTK:n vuonna 2009 Kainuun edun tilauksesta laatinut kattavan raportin Kainuun malmi-, teollisuusmineraali-, rakennuskivi- ja kalliokiviainespotentiaalista (Kuivasaari ja muut 2009). Kaavaehdotuksessa ei tämän raportin tuloksia ja muuta GTK:n aineistoa ole juurikaan hyödynnetty, kaivostoiminnan osalta on huomioitu vain ne kohteet joilla joko on voimassa olevan kaivospiiri tai vireillä oleva kaivospiirihakemus. Tämän johdosta varantopotentiaalin osoittaminen on pistemäisiä. Kaivostoimintaan johtavia löytöjä voidaan tehdä Kainuussa huomattavan laajoilla alueilla. Tätä perustelee tunnetut mineralisaatiot (https://gtkdata.gtk.fi/mdae/index.html) ja Kainuuseen kohdistuva runsas etsintätoimi, jota havainnollistaa mm. kaivosrekisterin karttapalvelu (http://gtkdata.gtk.fi/kaivosrekisteri/). Alueellisesti laajempaan potentiaaliin viitataan vain ”Ympäristön ominaispiirteitä” käsittelevässä maakuntakaavaseloituksen osassa.</p> <p>GTK esittää, että malmipotentialiset alueet esitettäisiin tulevaisuudessa Kainuun maakuntakaavassa samaan tapaan kuin ne on esitetty esimerkiksi Keski-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa eli laajoina ”Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeinä”, joka on luonteeltaan ”Kehittämisperiaatemerkinä” ja osoittaa aluetta johon kohdistuu ”muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita.”</p> <p>Jos malmipotentialisia vyöhykkeitä ei lisätä osaksi maakuntakaavaa, tulisi kaivoskivennäisten löytömahdollisuuksia muilla kuin kaavaan merkityillä kohteilla korostaa. Tämä voitaisiin tehdä vastaavalla maininnalla joka on jo maa-ainesten ottoalueita käsittelevässä osassa (s.72) jossa todetaan: ”Maakuntakaavaan merkittyjen alueiden lisäksi maa- ja kalliokiviainesten otto on sallittua myös maakuntakaavan M-merkinnällä osoitetuilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, mikäli maa-ainesten ottoon liittyvät lupaehdot täyttyvät.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Maakuntakaavaehdotuksen kaavaseloituksessa on hyödynnetty GTK:n toimitamaa kaivannaisteollisuuden kannalta merkittäviä kaivoskivennäisten esiintymisvyöhykkeitä ja esiintymiä koskevaa aineistoa ja esitetty ne kaavaseloituksen kartalla.</p> <p>Maakuntakaavaseloitukseen lisätään maininta, jonka mukaan vaihemaakuntakaavaan merkittyjen alueiden lisäksi kaivoskivennäisten hyödyntäminen on sallittua myös vaihemaakuntakaavan M -merkinnällä osoitetuilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, mikäli kaivannaiskivennäisten ottoon liittyvät lupaehdot täyttyvät.</p>
<p><i>Maa-ainesten ottoalueet</i></p> <p>GTK:n näkemyksen mukaan maa-ainesten ottoalueita käsittelevät osat maakuntakaavaseloituksessa ja itse kaavassa ovat asianmukaiset ja perustellusti laaditut.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p><i>Ampumaradat</i></p> <p>Maakuntakaavan selostuksen liitteessä 1 ”Kainuun maakuntakaavan 2030 vaikutusten arviointi maankäyttöluokittain” maankäyttöluokkiin ”Ampumarata” ja ”Ampumarata johon liittyy selvitys tarpeita” negatiivisena vaikutuksena maa- ja kallioperään todetaan, että ampumarata ”voi vaikuttaa maaperään”. Maaperän tilan heikkenemistä ei ole mainittu suunnittelumääräyksissä näitä uusia maankäyttöluokkia koskevissa kaavaselostuksen merkinnöissä. Ehdotamme että suunnittelumääräykseen lisätään:</p> <p>Ampumaratoja koskeva suunnittelumääräys (luonnoksen sivu 38)</p> <p>Ampumaradan suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen (mm. melu) sekä pinta- ja pohjavesien SEKÄ MAAPERÄN laatuun sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.</p> <p>Ampumaratoihin joihin liittyy selvitystarve liittyy suunnittelumääräys (luonnoksen sivu 40)</p> <p>Ennen alueen käytön ratkaisemisesta on selvitettävä, millaisia edellytyksiä on alueen käyttämiseksi ampumaratana. Ampumaradan suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen (mm. melu sekä pinta- ja pohjavesien SEKÄ MAAPERÄN laatuun sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Lausunnossa esitetyt muutokset koskevat vaihemaakuntakaavan kaavaluonnosta. Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa ampuratojen suunnittelumääräyksiin sisältyy lausunnossa esitetty ympäristövaikutusten huomioon ottaminen ampuradan suunnittelussa:</p> <p><i>”Ampumaradan suunnittelussa on otettava huomioon ampumaratatoiminnan ympäristövaikutukset sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.”</i></p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa tarkennetaan kaavamääräyksen tavoitetta, että ampumaratatoiminnasta ei aiheudu maaperän tai pohjaveden pilaantumisvaaraa.</p>
<p><i>Turvetuotanto</i></p> <p>Soiden eri maankäyttömuodot kuten turvetuotanto ja soiden suojeleminen sekä niiden yhteensovittaminen on otettu asianmukaisesti ja kattavasti huomioon maakuntakaavaa laadittaessa.</p> <p>Kainuun laajat suot ja turvemaat ovat maakunnan merkittävin hiilivarasto. Maakunnan luonnontilaiset suot ovat myös merkittäviä hiilinieluja. Vastavasti metsäojitetut suot ja muun maankäytön piirissä olevat orgaaniset maat, kuten turvepellot ja turvetuotantoalueet, ovat turpeen osalta pääosin hiilen lähteitä ilmakehään. Maankäytön piirissä ovat orgaaniset maat kuuluvat LULUCF-sektorin ja niistä aiheutuvien päästöjen ja nielujen raportoinnin piiriin (maankäyttö-, maankäytön muutos ja metsätalous). Kokonaisuutena on tärkeää, että myös suot ja turvemaat huomioidaan Kainuun maakuntakaavoituksessa ja ilmastostrategiassa. Kaavaselostuksen Ilmasto ja ilman laatu -kappaleeseen tulisi lisätä osio soiden roolista maakunnan hiilivaras-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Kaavaselostuksen Ilmasto ja ilman laatu -kappaleeseen lisätään osio soiden roolista maakunnan hiilivarastona.</p>

<p>tona.</p> <p>Energiaturpeen käytön vähentyessä turpeen käytössä siirrytään entistä enemmän muuhun kuin turpeen energiakäyttöön (korkean jalostusasteen turvetuotteet). Tämä tulisi huomioida jatkossa myös maakuntakaavoituksessa.</p>	
<p>Ilmatieteenlaitos</p>	
<p>Ilmatieteen laitos ei anna lausuntoa pyyntöönne.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>KaiCell Fibers Oy</p>	
<p>KaiCell Fibers Oy suunnittelee biojalostamon toteuttamista Paltamoon. Hankkeessa on saatettu päätökseen ympäristövaikutusten arviointimenetely vuoden 2018 aikana ja yhtiö on jättänyt ympäristölupa- ja vesitalouslupahakemuksen Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 30.11.2018. Paltamon kunta on saanut päätökseen asemakaavan, joka mahdollistaa biojalostamon ja oheistoimintojen sijoittamisen Paltamon Kylänpuron teollisuusalueelle, joskin kaavasta on jätetty valitus.</p> <p>Yhtiöllä on selvitettävänä kaksi päävaihtoehtoa 110 kV:n liityntälinjan rakentamiseksi. Toinen suuntautuu olemassa olevan Fingridin 110 kV linjan reittiä ~23 km Metelistä etelään Tihisenniemelle ja toinen ~6 km Metelistä pohjoiseen Leppikosken voimalaitokselle olemassa olevan linjan itäpuolelle. Pohjoinen suunta Leppikoskelle olisi KaiCell Fibersin näkökulmasta tarkoituksenmukaisempi. Molemmissa vaihtoehdoissa olemassa olevaa johdinkatua joudutaan leventämään uuden linjan sijoittamiseksi reitille. Yhtiö esittää, että maakuntakaavassa otettaisiin huomioon tehdasalueelle johtavan sähkölinjan reitittäminen myös Leppikosken suuntaan.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Vaihemaakuntakaavassa otetaan huomioon tehdasalueelle johtavan sähkölinjan reitittäminen Leppikosken suuntaan.</p>
<p>Lisäksi yhtiö esittää, että mikäli kaavaluonnoksessa ei ole osoitettu kaikkia tarvittavia maankäyttöluokkia biojalostamohankkeen osalta, niitä voidaan tarkistaa vielä suunnitteluprosessin ja kaavaprosessin edetessä. Tällainen tunnistettu tarve on noin 50 ha suuruinen läjitysalue tontilta poistettaville ylijäämä maamassoille, mihin yhtiö etsii tarkoitukseen soveltuvaa aluetta tehdasalueen välittömästä läheisyydestä.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu KaiCell Fibers Oy:n tehdasalue Paltamossa merkinnällä t/kem. Merkinnällä osoitetaan alueet, joille saa sijoittaa merkittäviä, vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia. T/kem merkintä mahdollistaa mm. tehdasalueen toiminnan läjitysalueen tontilta poistettaville ylijäämä maamassoille.</p>
<p>Kainuun luonnonsuojelupiiri ry</p>	
<p>Kaavaehdotuksen positiivisena merkinä on luonnonsuojelun, ympäristön</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>ja kulttuurinperinnön sekä matkailun edistäminen ja mm. luonnonrauha-alueiden merkityksen esille nosto. Haluamme kuitenkin tuoda esille ja toistaa epäkohtia, jotka ovat ristiriidassa luonnon- ja ympäristön sekä ilmastonsuojelun kannalta ja toimintojen joiden edistäminen on ekologisesti kestävä kehityksen kannalta kyseenalaisia. Pienistä suojelualuista tarkemmat kartat tulisi olla mukana ja pinta-alat.</p>	<p>Kainuun maakuntakaavoituksessa osoitettavat suojelualueet perustuvat valtakunnallisiin ja maakunnallisiin päätöksiin. Kaavoituksen perusteena olevista päätöksissä ja niiden selvityksissä on esitetty suojelualueiden tarkemmat tiedot.</p>
<p>Biotalous (mm. turvetuotanto sekä uusi sellutehdas ja sen infrastruktuuri, liikenteen lisääntyminen ja metsien hakkuumäärineen lisääntyminen) vaikutukset muuttuvaan ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen on aika köykäisesti arvioitu.</p> <p>Monimuotoisuuden häviämisen pysäyttäminen on ilmaston muutoksen ohella suurin ympäristöongelma. Kainuussa on yhä suojelun arvoisia, biodiversiteetiltaan arvokkaita metsä/suokokonaisuuksia, joita erityisesti luonnonsuojelujärjestöt ovat toistuvasti esittäneet suojeltavaksi. Viimeisin esitys on toimitettu Metsähallitukselle ae-suunnitelman päivitykseen. Näistä on poimittavaksi kohteita myös maakuntakaavaan.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavan vaikutusten arviointi toteutetaan sillä tarkkuudella, jota maakuntakaava yleispiirteisenä alueidenkäytön suunnitelmana edellyttää. Arvioinnissa keskitytään kaavan merkittäviin välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin.</p>
<p>Kainuun liitto on selvittänyt kaavan valmistelun pohjaksi ekologiset yhteydet, mutta niistä ei ole mitään merkintää kaavassa.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Ekologisten yhteyksien tarkastelu esitetään kaava-aineistossa.</p>
<p>On hyvä, että Kainuun hiljaiset ja luonnonrauha-alueet on selvitetty. Harmitki valtaosa niistä ei ole kuitenkaan päätyneet kaavaan, vaan ainoastaan matkailullisesti merkittävät kohteet. Talaskankaan osalta matkailullisesti merkittävä luonnonrauha-aluemerkinnällä on ristiriita tuulivoimatuotannon (melu ja maisemahaitta) kanssa, sillä suunniteltu Murtomäen tuulivoimapuisto on aivan kiinni hiljaisessa alueessa. Talaskankaan luonto-, luonnonrauha- ja matkailuarvoja ei tule heikentää.</p> <p>Jonkerinjärvi, Kuhmossa itärajan läheisyydessä, on perusteltua merkitä hiljaiseksi alueeksi. Lentuaseura on tätä Kainuun liitolle esittänyt. Tämä järvi on ainutlaatuisen hieno erämaajärvi, jonka rannoilla on arvokkaita luonnontilaisia soita ja metsiä, jotka ovat monimuotoisuuden kannalta merkittäviä kohteita. Jonkerinjärvi ja sen rannat tarvitsevat suojelua.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Ekologiset yhteydet, luontomatkailu ja hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa (2016) -selvityksen mukaan Kainuun pinta-alasta 56 % (yht. 13 802 km²) on potentiaalista hiljaista aluetta. Kaavan laadinnalle asetettujen tavoitteiden perusteella potentiaalisia luonnonrauha-alueita on arvioitu suhteessa jo toteutuneisiin suojelualueisiin, joiden luontomatkailullinen merkitys on tunnistettu (Kainuun matkailustrategia, 2018). Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty luontomatkailun kannalta merkittävimmät potentiaaliset luonnonrauha-alueet. Muita potentiaalisia hiljaisia alueita on mahdollista huomioida ja kehittää eri maankäyttötarpeet huomioiden paikallisesti merkittävänä luonnonrauha-alueina esimerkiksi luontomatkailun tarpeisiin.</p>
<p>Suomussalmen maiseman- ja luonnonsuojelun sekä luontomatkailun kannalta tärkeät Syväjärvenkangas, Syväjärvensärkkä, Ruunasärkkä, Jumalisärkkä ja Hoikansärkkä tulee merkitä sekä suojelukohteiksi että luontomatkailun kehittämiskohteiksi.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa on osoitettu luonnonsuojelualueena Luontolahjani satavuotiaalle Suomelle -kohteet, joihin lausunnossa esitetty Syväjärvensärkkä kuuluu. Lausunnossa esitettyjen alueiden suojeluperusteita ja</p>

	<p>luontomatkailun kehittämistavoitteita on arvioitu yhteistyössä ympäristöhallinnon ja Suomussalmen kunnan kanssa. Alueiden osoittamisen perusteisiin maakuntakaavassa liittyy epävarmuutta. Kohteilla, jotka olisi tarkoitus suojella luonnon-suojelulain nojalla, tulee täytyä LSL 10 §:n mukaiset perustamisedellytykset.</p>
<p>Suojelualueista toivomme, että maakuntaliitto huomioi SL-, S- ja Luo-kohteissa isotöisen SuoMaasuojeluesityksen kohteet, koska pääosa esitykseen otetuista kohteista ovat arvoiltaan maakunnallisia tai valtakunnallisia. SL-2-kohteet ovat kaikki valtion omistamia ja niiden suojelu pohjautuu soidensuojelun täydennysohjelmatyöryhmän esityksiin. Suojelu- ja huomiointipäätökset on tarkoitettu pysyviksi (ja tähän on sekä MMM että MH sitoutuneet). Esitetty 5 vuoden voimassaoloaika suojelumääräyksille on siksi huonosti harkittu ja tarpeeton. Suojelualueet tarvitsevat pidempi aikaista suojelua.</p> <p>Luo-merkintä olisi tärkeä työkalu osoitettaessa sellaisia luontokohteita, joilla on vähintään maakunnallista arvoa, mutta joiden suojelua ei katsota tarkoituksenmukaiseksi edistää vaikuttavammilla SL- ja S-varauksilla. On valitettavaa, että tärkeää työkalua halutaan käyttää vain yksittäisten lajien esiintymispaikkojen osoittamiseen ja huomiointiin. Luo-merkintöjen kumoaminen herättää kummastusta ja poistaminen tulee arvioida tarkasti ja ajan kanssa siihen on oltava erittäin hyvät perusteet.</p> <p>Yleisen virkistys- ja terveyden edistämiseksi ulkoilureittejä ei tule poistaa mm. pyöräily/ulkoilu Oulujärven ympäri ja UKK -reitti Sotkamosta kaakkoon tulee säilyttää. Jälkimmäinen on osa valtakunnallista reittiä. Sama reitti on myös osa Euroopan (E10) kaukovaellusreittiä.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavassa osoitettavat suojelumerkinnot perustuvat valtakunnallisiin ja maakunnallisiin päätöksiin. Aloitteessa esitetyt alueet eivät sisälly valtakunnallisiin suojeluohjelmiin. SuoMaa -suojeluesityksen kohteita on arvioitu yhteistyössä ympäristöministeriön, Kainuun ELY-keskuksen ja Kainuun kuntien kanssa. Vaihemaakuntakaavassa osoitettavat suojelumerkinnot perustuvat valtakunnallisiin ja maakunnallisiin päätöksiin. Lausunnossa esitetyt alueet eivät sisälly valtakunnallisiin suojeluohjelmiin, eivätkä ne ole nousseet esille suojelukohteina maakunnallisissa selvityksissä, joten esitettyjä uusia suojelualueita ei osoiteta Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 suojelukohteena.</p> <p>Maakuntakaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. SuoMaasuojeluesityksen toteuttamiseen arvioidaan liittyvän huomattavia epävarmuustekijöitä. Tässä vaiheessa arvioidaan, että maakuntakaavan ko. alueita koskeva suojelualuevaraus saattaisi vaikeuttaa ko. alueiden ja niiden ympäristön muuta käyttöä.</p>
<p><i>Turvetuotanto</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavan luonnosselostus kertoo, että Kainuun turvetuotantoalueista on tuotannossa tai tuotantokunnossa yhteensä 1 816 hehtaaria. Kainuun energiaselvitys (2014) nostaa turvetuotannon kokonaissuolan noin 2 300 hehtaariin vuoteen 2035 mennessä. Turvetuotannolla pyritään korvaamaan fossiilisia polttoaineita, vaikka turve ei ole uusiutuva energiamuoto ja sen päästövaikutukset ovat jopa kivihiihlä huonommat. Suomi on sitoutunut luopumaan turpeesta vuoteen 2040 mennessä, joten satsausta turpeeseen voi pitää ilmastomuutoksen torjunnan ja siihen sopeutumisen kannalta vahingollisena. Turvetuotanto myös heikentää suoluonnon monimuotoisuutta. Tu-2-merkinnällä on edelleen osoitettu viisi suoaluetta. Näistä ainakin kolme (Kajaanin Syrjärahe-Iso Junnonsuo, Hyrynsalmen Kur-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu alueen erityisominaisuutta kuvaavalla osa-aluemerkinnällä tu-2 lausunnossa esitetyt alueet, jotka ovat energiahuollon kannalta tärkeitä turvetuotantoon teknisesti soveltuvia, mutta joiden luonnontilaisuusluokka on 2 tai joiden osalta turvetuotannon käynnistäminen edellyttää aluekohtaisia lisäselvityksiä. Turvetuotannon käynnistäminen uusilla tuotantoalueilla edellyttää turvetuotannon käynnistämistä koskevien yleisten määräysten mukaisia suunnitelmia ja niihin liittyviä vaikutusten arviointeja.</p> <p>Alueille mahdollisesti kohdistuvasta turvetuotannosta säädellään ensisijaisesti ympäristönsuojelulaisissa. Ennen turvetuotannon sijoittamista näille alueille tulee selvittää mm. suon luonnontilan muutoksen merkittävyys.</p>

<p>kisuo, Sotkamon Pitämänsuo-Romeikonsuo) ovat ilmakuvatulkinnan perusteella soina säilyviä ja melko helposti nykytilaa parempaan kuntoon ennallistettavia soita, jotka toimivan myös tärkeinä hiilivarastoina. Esimerkiksi Iso Junnonsuo on kasvillisuudeltaan maakunnallisesti arvokas suo. Esitämme uudemman kerran kaikkien edellä mainittujen soiden poistamista turvetuotannosta.</p> <p>Ristijärven Kivijärven ympäristöön esitettyä S-2-varaus on erinomainen asia sekä se, että Raudansuo (Kajaani) on poistettu turvetuotantoalueista.</p>	<p>Turvetuotannon käynnistymiseen jollakin alueella vaikuttaa myös alueen maanomistusolot. Mikäli turvetuotantoa aiotaan sijoittaa muualle kuin turve-tuottajan omistuksessa tai hallinnassa olevalle alueelle, se edellyttää turve-tuottajan ja ko. alueen omistajan välistä sopimusta.</p>
<p><i>Kaivosten huomioiminen kaavaehdotuksessa</i></p> <p>Toistamme aikaisemmin esitetyt vaatimukset (alla) ja kiitämme niiltä osin kun niitä on huomioitu. Kaivosten merkitseminen kaavaan ei ole viisasta ainakaan ennen kuin kaivos on saanut ympäristöluvan. Kaivosyhtiölle myönnetyt oikeudet lisäävät korvausvaatimusten ja välimiesoikeudenriskiä, siinä tapauksessa, että kaivoshanke kariutuisi esimerkiksi ympäristölupaan. Lisäksi spekulatiiviset kaivosoikeudet voivat kiinteistöjen arvoa ja voivat haitata turhaan muita elinkeinoja jopa vuosikymmenien ajan. Lisäisimme, että hankkeen taloudellinen kestävyys ja toteuttamiskelpoisuus kannattaa selvittää. Kaivostoimintaan liittyy erittäin hankalia ja pitkäaikaisia ympäristöriskejä, joista tarkemmin alla.</p> <p>Kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomioita kaivannaisjätteisiin, koska ne voivat aiheuttaa erittäin raskaita ja jopa vuosituhansia kestäviä ympäristöongelmia. Lainsäädäntö kieltää tällaiset vaikutukset, mutta kustannussyistä lakeja pyritään kiertämään.</p> <p>Kaivannaisjättemerkinnät kaavassa</p> <p>Ehdotamme, että kaavaan tehdään kaivosten jätealueille erillinen merkintä, jos liitetään seuraavat tiedot:</p> <ol style="list-style-type: none"> i) Kaivannaisjätteen määrä ja laatu sekä jätteen stabilointiteknologia ii) Aika, jonka jälkeen alue palautuu muuhun käyttöön ja ympäristön pilaantuminen on pysyvästi estetty iii) Vakuudet, jotka kattavat jälkihoidon. Jätealueesta on vastuussa yhtiö tai viranomaisen. <p>Kaavoittajan tulee huomioida kaivoshankkeiden vaikutukset ja ottaa oikeudenmukaisesti huomioon toiminnan ympäristö- ja terveysvaikutukset sekä muiden elinkeinojen, maan- ja kiinteistönomistajien oikeudet. Erityisesti</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen kaivostoimintaa käsittelevien merkintöjen suunnitelmääräykset perustuvat mm. ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskeviin ohjeisiin.</p> <p>Maakuntakaavan vaikutusten arviointia ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus, joiden mukaan kaavaa laatiessa arvioidaan riittävässä määrin merkittävät vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin sekä luonnon monimuotoisuuteen. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi toteutetaan sillä tarkkuudella, jota maakuntakaava yleispiirteisenä maankäytönsuunnitelmana edellyttää. Vaikutusten arviointi tarkentuu kaavaprosessin edetessä.</p> <p>Maakuntakaavan suunnitelmääräyksen ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan Kaivoslain (621/2011) 5 §:n määritelmää ympäristövaikutuksesta: ”Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan kaivoslaissa tarkoitetun luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön”.</p> <p>Kaivostoiminnasta säädellään ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.</p>

<p>kaavoittajan tulee kiinnittää huomioita kaivannaisjätealueisiin ja varmistaa merkinnöillä, että niistä ei tule alueelle lainvastaisesti vesiä pilaavia ongelmia pitkienkään aikojen kuluessa. Kaavahankkeelle tulee suorittaa kaivosten ja louhosten sekä niiden kanssa yhteisvaikutuksissa olevien toimintojen kanssa strateginen ympäristövaikutusten arviointi.</p>	
<p>Suunnittelumääräykset eivät ole järkeviä tai tarkoituksenmukaisia, vaan juridisesti arveluttavia.</p> <p>ek-m: ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä.”</p> <p>Merkinnän voidaan katsoa pyrkivän laillistamaan kaivostoiminnan ympäristövaikutuksia toiminnan aikana ja sen jälkeen. Tässä ei ole perusteltu sitä mitä nämä vaikutukset voisivat olla laillisesti toiminnan päätyttyä, kun lainsäädäntö lähtee siitä, että esimerkiksi pinta- ja pohjavesivaikutuksia ei ole pitkienkään aikojen kuluttua. Suunnittelumääräyksen tulee päinvastoin ohjata kaivostoimintaa lailliseen suuntaan: ”Mahdollista kaivostoimintaa suunniteltaessa tulee rajoittaa ympäristövaikutukset mahdollisimman pieniksi toiminnan aikana ja sen päätyttyä ympäristöhaittoja ei saa tulla pitkänkään ajan kuluttua. Alue on palautettava alkuperäiseen käyttöön soveltuvaksi.”</p> <p>EK, ek ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä.”</p> <p>Kaikilla alueilla kaivostoiminnan alkaminen ei ole varmaa, eikä kaavan tulee ottaa tähän kantaa huomioiden kaivoslain ja vapaakauppasopimusten riskit.</p> <p>Vesi- ja maa-ainesvarat tavoitteissa (sivu 26) kerrotaan. ”Mahdollistetaan seudullisesti merkittävän kaivostoiminnan toimintaedellytykset Kainuussa haitalliset vaikutukset minimoiden ja yhteensovittaen muiden maankäyttötarpeiden kanssa.” Tavoitetta asetettaessa tulee tuntea toiminnan vaikutukset mukaan lukien pitkäaikaiset vaikutukset. Kaavatekstistä ei käy ilmi haittojen minimoimista tai muiden tarpeiden huomioimista. Kaivostoiminnan toimintaedellytykset eivät voi olla itsearvoinen tavoite, jos toiminta on ainakin pitkällä tähtäyksellä kestävä.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen kaivostoimintaa käsittelevien merkintöjen suunnittelumääräykset perustuvat mm. ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskeviin ohjeisiin.</p> <p>Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan Kaivoslain (621/2011) 5 §:n määritelmää ympäristövaikutuksesta: ”Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan kaivoslaissa tarkoitettun luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön”.</p> <p>Maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Toimintaedellytyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja välittömiä alueidenkäyttötarpeita, joihin kuuluvat varsinaisen elinkeinotoiminnan ja siihen liittyvän raaka-ainehuollon tarvitsemat maa- ja vesialueet.</p> <p>Kaivostoiminnalla on useimmiten ympäristöön ja talouteen liittyviä vaikutuksia, joita voidaan pitää vähintään seudullisesti merkittävänä. Tästä syystä maakuntakaavoituksessa on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon kaivostoiminnan alueet, joille voidaan antaa niitä koskevia suunnittelumääräyksiä. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoimintaa ei ole mahdollista ennakoida kovin pitkällä aikavälillä. Maakuntakaavoituksessa on siten yleensä mahdollista osoittaa jo toiminnassa olevia kaivosalueita sekä tiedossa olevia alueita, joilla kaivostoiminnan toteutumista voidaan pitää todennäköisenä.</p> <p>Kaivostoiminnan kielteisten vaikutusten minimoimista ja lieventämistä koskevaa tekstiä tarkennetaan maakuntakaavaselostuksessa.</p>
<p><i>Talvivaara-Terrafame oy, Sotkamo, Kajaani, uusi laajennus, kaivosmineeraalialue, (ek-m)</i></p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavamerkinnällä ek-m osoitetaan alueita, joilla on todettu olevan</p>

Toisin kuin merkinnän selityksessä väitetään kyseessä ei ole malmialue, vaan mahdolliset tuotannon tarvitsemat jätealueet. Kyseessä on mahdollisesti 24.9.1986 tehty kaivospiirihakemus, joka on siirtynyt Terrafamen haltuun. Jos GTK:n karttapalvelun merkintä on oikea, kyseessä olevan oikeuden voimassaolo tulee tarkistaa. Kyseessä on erittäin laaja alue, jonka käyttötarve on epäselvä. Esitetty merkintä kohdistuu siis noin 60 km laajuiseen kaivospiirin laajennusalueeseen, jolla on mahdollisesti voimassa oleva kaivospiirihakemus, mutta ei kaivospiiriä tai kaivoslupaa. Lainvoimaisen Tukesin kaivospiirinkin saaminen on epävarmaa. Kyseisillä alueilla ei ole YVA:a, eikä ympäristölupaa. Viime vuonna päättyneet YVA-prosessit eivät käsittele kyseisiä alueita, joten ne eivät myöskään voineet olla vireillä olevassa ympäristöluvassa. Kyseessä on pitkäaikaisilta vaikutuksiltaan kestävä ja spekulatiivinen hanke.

Edelleen on todennäköistä, että Terrafamen enemmistö on siirtymässä ulkomaiseen omistukseen ja on nähtävissä tässä lausunnossa aiemmin mainittuja riskejä vapaakauppasopimuksien nojalla, mikäli hanketta pyritään myöhemmin tarkistamaan. Toisaalta kaavoittajan ei tule ryhtyä omin päin maakunnan kannalta kestävämmien ja lakien kanssa suuressa ristiriidassa olevien ongelmajätteenkaatopaikkojen hyväksymiseen, kun alueilla ei ole lainvoimaisia lupia.

Kyseinen laajennus ei sijaitse malmiesiintymän alueella. Tälle alueelle tulisi mahdollisesti kaivannaisjätteiden uusia sivukiven- sekä sekundäärikasojen kaatopaikkoja. Kyseisten jätteiden kaivannaisjätealueet on luokiteltu vaarallisten jätteiden eli ongelmajätteiden kaatopaikoiksi.

Talvivaara-Terrafamen suunniteltujen jätteiden määrä yli miljardi tonnia. Kuten edellä kerrottu näillä jätteillä on vesistövaikutuksia jopa tuhansiksi vuosiksi. Jotta pinta- ja pohjavesivaikutuksia voitaisiin hallita, täytyy rakenteita korjata ja huoltaa säännöllisesti, sekä vesiä puhdistaa todennäköisesti kymmenien miljoonien vuosibudjetilla. Lisäksi nykyiset jätteiden kapselointisuunnitelmat edellyttävät, että jätealueilta poistetaan puusto kymmenen vuoden välein hyvin pitkiä aikoja.

Talvivaara-Terrafamen lopullisten suunniteltujen jätealueiden kanssa kysymys on noin 50 metriä korkeista läjityksistä, joiden pinta-alat ovat kymmeniä neliökilometrejä. Nämä alueet olisivat pois muusta käytöstä ja edellyttäisivät jatkuvaa ylläpitoa sekä muodostaisivat jatkuvan riskin alapuolisille vesistöille ja ympäröiville alueille. Jätteiden pitkäaikaishuoltoon

merkittäviä ja/tai hyödyntämiskelpoisia malmi- ja mineraaliesiintymiä. Maakuntakaavamerkintä on informatiivinen alueen erityisominaisuutta kuvaava osa-aluemerkintä. Kaavan osa-aluemerkintä on päällekkäismerkintä ja kyseessä olevien alueiden päämaankäyttömuoto on voimassa olevassa maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltainen alue M. Näille M -alueille ei ole osoitettu laadittavana olevassa maakuntakaavassa muutoksia. Kaavan ek-m alueilla kaivostoiminta on tulevaisuudessa todennäköistä. Maakuntakaavassa osoitetuille alueille on vireillä kaivospiiri tai kaivoslupahakemus. Alueiden mahdollinen toteutuminen edellyttää tarkempaa suunnittelua ja lupamenettelyä. Alueilla mahdollisesti tapahtuvasta kaivostoiminnasta säädellään ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.

<p>ei ole vakuuksia. Ne lankeavat ainakin pidemmällä aikavälillä lähiyhteisöjen taakaksi. Kaatopaikka-alueen valuma-alue laskee lisälmen reitille. Terrafamen kaatopaikkojen vaikutusalueeksi tulisi siten kokonainen uusi vesistöreitti.</p> <p>On myös huomattava, että Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on peruuttanut Kolmisoppijärveen suunnitellun louhoksen osan, eikä tälle ole annettu uudelleen ympäristölupaa. Siten on erittäin epäselvää, mistä kyseisille jätealueille tuleva malmi tulisi.</p>	
<p><i>Mondo Minerals oy:n talkkilouhokset</i></p> <p>Kainuun talkkimineralisaatiolle vaikuttaa olevan yhteistä seuraavat haitta-aineet: raskasmetalleista erityisesti nikkeli, arseeni ja mustaliuskeen haitta-aineet sekä kuituiset mineraalit, kuten tremoliittiasbesti.</p> <p>Näistä talkkilouhoksista seuraa merkittäviä nikkelin ja arseenin vesipäästöjä, jotka pilaavat kaloja ja sedimenttejä. Suljetun Lahnaslammen louhoksen nikkeli- ja arseeni näkyvät Nuasjärven sedimenteissä. Arseeni on erityisesti biologisesti kertyvä aine. Pilaantuneet sedimentit voivat edelleen aiheuttaa haitta-aineiden leviämistä vesistöjen ravintoketjuissa. Mondo Minerals ja sitä edeltävät yhtiöt ovat pitänyt hallussaan alueita malminetsintä- ja kaivosoikeuksin vuosikymmeniä. Menettelyt ovat estäneet alueiden muuta käyttöä ja kehitystä.</p> <p>Seuraavana arviot yksittäisistä louhoshankkeista:</p> <p><i>1. Tyynelä, Kajaani, ek-varaus</i></p> <p>Tyynelän alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää. Hankkeella ei tietävästi ole ympäristölupaa, eikä ympäristövaikutusten arviointia. Ilman näitä kaivosmerkintää ei kannata edes harkita. Hanke vaikuttaa spekulatiiviselta ja epävarmalta. Alueen mineraaleissa on todennäköisesti arseenia ja raskasmetalleja, jotka aiheuttavat vesistöhaittoja. Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa alapuoliselle vesistölle ja pohjavesille.</p> <p>Vesistövaikutusten piiriin kuuluu Oulujärveen laskeva Pohjajoki, jolla on erittäin arvokas luontainen taimenkanta. Kaivoksen tulo heikentäisi purotaimen elinolosuhteita ja esiintymistä. Tämä paikallinen purotaimen on tieteellisestikin arvokas. Lisäksi tämän yhteydessä on välttämätöntä selvit-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Merkinnällä EK, ek osoitetaan kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivoslupa, kaivospiiri).</p> <p>Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan Kaivoslain (621/2011) 5 §:n määritelmää ympäristövaikutuksesta: ”Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan kaivoslaissa tarkoitetun luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön”.</p> <p>Maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Toimintaedellytyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja välittömiä alueidenkäyttötarpeita, joihin kuuluvat varsinaisen elinkeinotoiminnan ja siihen liittyvän raaka-ainehuollon tarvitsemat maa- ja vesialueet.</p> <p>Kaivostoiminnalla on useimmiten ympäristöön ja talouteen liittyviä vaikutuksia, joita voidaan pitää vähintään seudullisesti merkittävänä. Tästä syystä maakuntakaavoituksessa on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon kaivostoiminnan alueet, joille voidaan antaa niitä koskevia suunnittelumääräyksiä. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoimintaa ei ole mahdollista ennakoida kovin pitkällä aikavälillä. Maakuntakaavoituksessa on siten yleensä mahdollista osoittaa jo toiminnassa olevia kaivosalueita sekä tiedossa olevia alueita, joilla kaivostoiminnan toteutumista voidaan pitää todennäköisenä. Kaivostoimintaa ohjataan ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kai-</p>

<p>tää luontodirektiivin suojeleman raakun eli jokihelmisimpukan esiintyminen alueen valuma-alueella. Tyynelän alueella ja sen valuma-alueella Pohjajoella on myös monenlaisia muita arvokkaita luontoarvoja.</p> <p>Hankkeen mineraaleissa todennäköisten asbestimineraalien vaikutuksia ei ole selvitetty. Vaikutukset voivat ulottua naapurikiinteistöille. Kaivoksen haittojen vaikutuspiirissä on asuntoja ja muuta kylän toimintaa, joita kaivos haittaisi merkittävästi. Toiminnan melu-, pöly- ja värinävaikutukset haittaisivat läheisiä asuinkiinteistöjä.</p> <p>Tyynelän kaivosalueen ek -varaus sijaitse 5-tien itäpuolella aivan Jormuan kylän vaikutuspiirissä ja tuleva kaivos vaikuttaa alueen asuinviihtyvyyteen, kylän kehittämiseen ja elinvoimaan ja etenkin ympäristön luonnontilaan. Pohjajoelle on rakennettu asutusta vahvasti koko 2000-luvun ajan. Ek -merkinnän poisto auttaisi turvaamaan puhtaan, viihtyisän ja terveellisen asuin ympäristön sekä Pohjajoen arvokkaan taimenkannan ja muiden luontoarvojen säilymistä.</p> <p>Jormuan ofioliitti tulisi suojata kaavalla. Tämä noin 1 950 miljoonaa vuotta vanha merenpohja on tiittävästi vanhin paikka maailmassa, missä meren pohjan kerrostumien poikkileikkaus on selkeästi nähtävillä. Kaavamerkintä tulee olla sellainen, että se ohjaa alueen hakemista maailmanperintökohteeksi.</p> <p><i>2. Jormua, Kajaani ek</i></p> <p>Alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää. Hankkeella ei tiittävästi ole ympäristölupaa, eikä ympäristövaikutusten arviointia. Ilman näitä kaivosmerkintää ei kannata edes harkita. Hanke vaikuttaa spekulatiiviselta. Alueen mineraaleissa on todennäköisesti arseenia ja raskasmetalleja, jotka aiheuttavat vesistöhaittoja. Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa alapuoliselle vesistölle ja pohjavesille. Hankkeen mineraaleissa todennäköisten asbestimineraalien vaikutuksia ei ole selvitetty. Vaikutukset voivat ulottua naapurikiinteistöille.</p>	<p>voslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.</p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa annetulla Tyynelän kaivosalueen merkintään liittyvällä maakuntakaavamääräyksellä turvataan asumisen ja ympäristön olosuhteet.</p> <p>Kaivosviranomaisen on kaivoslain (621/2011) perusteella hyväksynyt Kajaanin Tyynelän (KaivNro 5490) kaivoslupahakemuksen 9.9.2019 (Lupatunnus KL2018:0004). Kaivosviranomaisen päätös huomioidaan kaavan jatkovalmistelussa.</p> <p>Kaivosviranomaisen on kaivoslain 40 §:n nojalla Kajaanin Jormua 1 (KaivNro 806) lakkauttamista koskevan hakemuksen. Kaivosviranomaisen päätös on huomioitu kaavaehdotuksen valmistelussa ja ehdotuksessa esitetään merkinnän kumoamista maakuntakaavassa.</p>
<p><i>3. Mieslahti, Paltamo, ek-m</i></p> <p>Alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää. Hankkeella ei ole ympäristölupaa, vain sen hakemus. YVA-prosessi on kiistanalainen ja siitä tultaneen valittamaan mahdollisen ympäristöluvan yhteydessä. Alueen mineraaleissa on arseenia ja raskasmetalleja, jotka aiheuttavat vesistöhaittoja.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavamerkinnällä ek-m osoitetaan alueita, joilla on todettu olevan merkittäviä ja/tai hyödyntämiskelpoisia malmi- ja mineraaliesiintymiä. Maakuntakaavamerkintä on informatiivinen alueen erityisominaisuutta kuvaava osa-aluemerkintä. Kaavan osa-aluemerkintä on päällekkäismerkintä ja kyseessä olevien alueiden päämaankäyttömuoto on voimassa olevassa maakuntakaava-</p>

<p>Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa alapuoliselle vesistölle erityisesti Mieslahdelle, johon purkuputkea on suunniteltu ja pohjavesille. Hankkeen mineraaleissa todennäköisten asbestimineraalien vaikutuksia ei ole selvitetty. Vaikutukset voivat ulottua naapurikiinteistöille. Toiminnan melu-, pöly- ja värinävaikutukset haittaisivat läheisiä asuin-kiinteistöjä.</p> <p>Mondo Minerals aikoo rakentaa kaivoksen aivan Natura- alueen viereen, luonnonsuojelualueiden keskelle Kainuussa, Paltamon Mieslahden kylässä. Kaivospiirinalueella on EU:n tiukasti suojeltavia kasvi- ja eläinlajeja ja alue on liito-oravien pesimäaluetta. Kaivoksen jätevedet lasketaan Mieslahteen, jossa on suuri viitasammakon esiintymisalue. Kaivoksen ympäristöselvityksessä ei ole huomioitu riittävästi kaivoksen valumavesien vaikutusta Oulujärveen laajemmalla alueella ja tämän seurauksena kalastolle ja eliöstölle aiheutuvia ennalta arvaamattomia vaikutuksia. Hanke on myös ristiriidassa Oulujärven matkailun kehittämisen kanssa. Paltamon kunnan asukkaiden viihtyvyys ja alueen vetovoimaisuus perustuu pitkälti puhtaaseen ja maisemallisesti edustavaan järviluontoon.</p> <p>Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettu alue EK, ek heikentävät luonnontilaa ja ovat kaikki uhka ympäröiville Natura-, luonnonrauha- yms. suojelualueille.</p>	<p>vassa maa- ja metsätalousvaltainen alue M. Näille M -alueille ei ole osoitettu laadittavana olevassa maakuntakaavassa muutoksia. Kaavan ek-m alueilla kaivostoiminta on tulevaisuudessa todennäköistä. Maakuntakaavassa osoitetuille alueille on vireillä kaivospiiri tai kaivoslupahakemus. Alueiden mahdollinen toteutuminen edellyttää tarkempaa suunnittelua ja lupamenettelyä. Alueilla mahdollisesti tapahtuvasta kaivostoiminnasta säädellään ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.</p>
<p><i>4. Tyvisuo ja Alanen, Sotkamo, EK</i></p> <p>Alasen-Tyvisuon talkkihankkeen vaikutustenarviointi on vanhentunut, eikä hanketta siksi pidä esittää kaavassa tai muutoin edistää. Hanke ei ole mahdollinen ilman Alanen-järven ja ympäröivien soiden kuivatusta, mutta näihin ei ole hankittu vesi- ja ympäristölupia. Kuivattaminen toisi merkittävää lisäkuormitusta Laakajärven itäpuolisiin vesistöihin.</p> <p>Alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää johtuen hankkeen raskaista vesistövaikutuksista ja ympäristöselvitysten keskeneräisyydestä. Hankkeessa on vireillä mahdollinen kaivospiirin jatkaminen ja vakuiden tarkistaminen Tukesissa, menettely voi myös johtaa kaivospiirin lakkaamiseen. Hankkeella on ympäristölupa, mutta vesilupaa haetaan vasta. Ilmeisesti YVAa ei ole tehty. Alueen mineraaleissa on todennäköisesti arsenia ja raskasmetalleja, jotka aiheuttavat vesistöhaittoja. Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa alapuoliselle vesistölle. Hankkeeseen liittyy Alasen-järven kuivattaminen ja yhteisvaikutuksia Laakajärven tulisi olemaan Terrafame-Talvivaaran Kivijoen päästöjen kanssa. Hankkeen mineraaleissa todennäköisten asbestimineraalien vaikutuksia ei ole selvitet-</p>	<p>Merkinnällä EK, ek osoitetaan kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivoslupa, kaivospiiri).</p> <p>Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan Kaivoslain (621/2011) 5 §:n määritelmää ympäristövaikutuksesta: "Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan kaivoslaissa tarkoitettun luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön".</p> <p>Maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Toimintaedellytyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja välittömiä alueidenkäyttötarpeita, joihin kuuluvat varsinaisen elinkeinotoiminnan ja siihen liittyvän raaka-ainehuollon tarvitsemat maa- ja vesialueet.</p>

<p>ty. Vaikutukset voivat ulottua naapurikiinteistöille. Vesistövaikutusten piiriin kuuluisi Lähtevänjoki, jolla on erittäin arvokas luontainen taimenkanta. Tämän yhteydessä on välttämätöntä selvittää luontodirektiivin suojeleman raakun eli jokihelmisimpukan esiintyminen.</p>	<p>Kaivostoiminnalla on useimmiten ympäristöön ja talouteen liittyviä vaikutuksia, joita voidaan pitää vähintään seudullisesti merkittävänä. Tästä syystä maakunta-kaavoituksessa on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon kaivostoiminnan alueet, joille voidaan antaa niitä koskevia suunnittelumääräyksiä. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoimintaa ei ole mahdollista ennakoida kovin pitkällä aikavälillä. Maakunta-kaavoituksessa on siten yleensä mahdollista osoittaa jo toiminnassa olevia kaivosalueita sekä tiedossa olevia alueita, joilla kaivostoiminnan toteutumista voidaan pitää todennäköisenä. Kaivostoimintaa ohjataan ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.</p> <p>Kaivosviranomaisen on kuuluttanut 20.9.2018 kaivoslain 40 §: nojalla Kajaanin Tyvisuon (KaivNro 6323) kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä koskevan hakemuksen. Kaivosviranomaisen päätös huomioidaan kaavan jatkovalmistelussa.</p> <p>Kaivosviranomaisen on kuuluttanut 26.8.2019 kaivoslain (621/2011) 40 §:n nojalla Sotkamon Alasen (KaivNro 4551) kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä koskevan hakemuksen. Kaivosviranomaisen päätös huomioidaan kaavan jatkovalmistelussa, mikäli päätös on käytettävissä kaavan ehdotusvaiheessa.</p>
<p><i>5. Maailmankorpi, Paltamo, kaivosmineraalialue (ek-m)</i></p> <p>Alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää kaivospiirihakemuksen perusteella. Alueen mineraaleissa on todennäköisesti arseenia ja raskasmetalleja, jotka aiheuttavat vesistöhaittoja. Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa alapuoliselle vesistölle. Hankkeen mineraaleissa todennäköisten asbestimineraalien vaikutuksia ei ole selvitetty. Vaikutukset voivat ulottua naapurikiinteistöille.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakunta-kaavamerkinnällä ek-m osoitetaan alueita, joilla on todettu olevan merkittäviä ja/tai hyödyntämiskelpoisia malmi- ja mineraaliesiintymiä. Maakunta-kaavamerkintä on informatiivinen alueen erityisominaisuutta kuvaava osa-aluemerkintä. Kaavan osa-aluemerkintä on päällekkäismerkintä ja kyseessä olevien alueiden päämaankäyttömuoto on voimassa olevassa maakunta-kaavassa maa- ja metsätalousvaltainen alue M. Näille M -alueille ei ole osoitettu laadittavana olevassa maakunta-kaavassa muutoksia. Kaavan ek-m alueilla kaivostoiminta on tulevaisuudessa todennäköistä. Maakunta-kaavassa osoitetuille alueille on vireillä kaivospiiri tai kaivoslupahakemus. Alueiden mahdollinen toteutuminen edellyttää tarkempaa suunnittelua ja lupamenettelyä. Alueilla mahdollisesti tapahtuvasta kaivostoiminnasta säädelään ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.</p>
<p><i>6. Reetinniemen kalkkikaivos, Juuan dolomiittikalkki</i></p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Merkinnällä EK, ek osoitetaan kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten</p>

<p>Kaivostoiminta tulee yhteensovittaa alueen kanssa poistamalla kaivosmerkintä. Kaivoksella on asbestiongelma, joka on raportoitu GTK:n tutkimusraportissa 127. http://tupa.gtk.fi/julkaisu/tutkimusraportti/tr_127.pdf</p> <p>On erittäin mahdollista, että ongelma vaikuttaa läheisiin kiinteistöihin, jotka ovat valittaneet kalkkipölystä. Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa johtuen asbestista. Alueelle on ilmeisesti perustettu kaivosjätteekaatopaikka, mahdollisesti asbestipitoiselle kiviainekselle. Kaatopaikalle ei vaikuta olevan ympäristölupaa. Viranomaisten tulee ryhtyä toimiin alueen saattamiseksi lailliseen tilaan. Liittyvä saman omistajan hanke:</p>	<p>hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivoslupa, kaivospiiri).</p> <p>Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan Kaivoslain (621/2011) 5 §:n määritelmää ympäristövaikutuksesta: ”Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan kaivoslaissa tarkoitetun luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön”.</p> <p>Maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Toimintaedellytyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja välittömiä alueidenkäyttötarpeita, joihin kuuluvat varsinaisen elinkeinotoiminnan ja siihen liittyvän raaka-ainehuollon tarvitsemat maa- ja vesialueet.</p> <p>Kaivostoiminnalla on useimmiten ympäristöön ja talouteen liittyviä vaikutuksia, joita voidaan pitää vähintään seudullisesti merkittävänä. Tästä syystä maakuntakaavoituksessa on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon kaivostoiminnan alueet, joille voidaan antaa niitä koskevia suunnittelumääräyksiä. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoimintaa ei ole mahdollista ennakoida kovin pitkällä aikavälillä. Maakuntakaavoituksessa on siten yleensä mahdollista osoittaa jo toiminnassa olevia kaivosalueita sekä tiedossa olevia alueita, joilla kaivostoiminnan toteutumista voidaan pitää todennäköisenä. Kaivostoimintaa ohjataan ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivoslupan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivoslupan myöntämisen esteistä.</p>
<p><i>7. Leppikangas, Paltamo, Juuan dolomiittikalkki, kaivosmineraalialue (ek-m)</i></p> <p>Alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää kaivospiirihakemuksen perusteella. Hankkeen mineraaleissa mahdollisten asbestimineraalien vaikutuksia ei ole selvitetty. Vaikutukset voivat ulottua naapurikiinteistöille. Alue on Natura-alueen läheisyydessä ja vaarantaa sen suojeluarvot.</p> <p><i>8. Leppikankaan (ek-m Paltamo) oikeuskäsittely KHO:ssa on kesken. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään Paltamon</i></p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavamerkinnällä ek-m osoitetaan alueita, joilla on todettu olevan merkittäviä ja/tai hyödyntämiskelpoisia malmi- ja mineraaliesiintymiä. Maakuntakaavamerkintä on informatiivinen alueen erityisominaisuutta kuvaava osa-aluemerkintä. Kaavan osa-aluemerkintä on päällekkäismerkintä ja kyseessä olevien alueiden päämaankäyttömuoto on voimassa olevassa maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltainen alue M. Näille M -alueille ei ole osoitettu laadittavana olevassa maakuntakaavassa muutoksia. Kaavan ek-m alueilla kaivostoiminta on tulevaisuudessa todennäköistä. Maakuntakaavassa osoitetuille alueille on vireillä kaivospiiri tai kaivoslupahakemus. Alueiden mahdollinen</p>

Luonto ry:n valituksesta kumonnut Tukesin päätöksen ja palauttanut asian sille uudelleen käsiteltäväksi Natura -vaikutuksiin viitaten. Suunniteltu kaivospiiri sijaitsee Paltamon Keräsenvaaran pohjoispuolella Leppikankaalla, ja sen pohjoispuolitse virtaa Vaarainjoki. Kaivoshankkeen läheisyydessä sijaitsee letto ja lehtokeskittymän parhaiten säilyneet osat eli Kivesvaaran ja Keräsenvaaran lehdot ja letot -niminen Natura-alue (FI1200300), joka on viidestä osa-alueesta muodostuva rehevien pienialaisten suojelukohteiden kokonaisuus, jossa on myös lehtokorpia. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 61 hehtaaria, ja se on suojeltu luontodirektiivin mukaisena alueena (SCI). Natura-alueen osa-alueista noin 10 hehtaarin suuruinen Leppikankaan luoteispuolella sijaitseva Leppikankaan letto kuuluu soidensuojeluohjelmaan (SSO110372), ja se on suojeltu yksityisenä luonnonsuojelualueena (YSA112943). Suojelukohteen etäisyys haetun kaivospiirin rajasta on noin 20–30 metriä. Näsäsenpuron varren pieni suojelukohde sijaitsee Leppikankaan rinteiden eteläpuolella, ja sen etäisyys suunnitellun kaivospiirin rajasta on noin 70–80 metriä. Viimeksi mainittu kohde muodostuu kahdesta yksityisestä suojelualueesta (YSA206119 ja YSA117871). Suunnitellun kaivosalueen läheisyydestä johtuen Natura-arvot ovat erittäin uhattuina. Hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös Yölinnunkurun luonnonsuojelualue, jonka pinta-ala on yli 50 hehtaaria.

Maakuntakaavassa annetulla suunnittelumääräyksellä turvataan, että Natura 2000-verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura-alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Tämän perusteella kaivosta ei tule perustaa, eikä merkitä maakuntakaavaan.

9. Kuikankulta, Kalevala Gold, Kiantaniemi, Suomussalmi, kaivosmineraalialue (ek-m)

Alueelle ei tule laittaa mitään kaivosmerkintää. Jos merkintä laitettaisiin, se voitaisiin nähdä laittomien ja hyvin arveluttavien menettelyjen tukemisena. Hankkeella ei ole kaivoslupaa, vain sen hakemus. Jonkin matkan päässä on Bolidenin nikkeli-kaivospiiri, joka on erillinen asia. Yhtiö aloitti ”koelouhinnan” malminetsintäluvalla ja ehti louhia 200 tonnia ennen kuin jäi kiinni. Kultaa myytiin sijoituksena Lontoon pörssissä noteeratulle Lionsgold -yhtiölle. Yhtiön lupa ei oikeuttanut koelouhintaan, eikä mineraaleja saa hyödyntää tai myydä etsintäluvalla. Vasta kaivoslupa oikeuttaa hyödyntämiseen. Toiminta vaikuttaa vastaavan lukuisia kaivoslain mukaan

toteutuminen edellyttää tarkempaa suunnittelua ja lupamenettelyä. Alueilla mahdollisesti tapahtuvasta kaivostoiminnasta säädellään ensisijaisesti kaivoslaissa ja -asetuksessa sekä ympäristönsuojelulaissa. Kaivoslaissa säädetään mm. lupaharkinnan perusteista, kaivosluvan myöntämisen edellytyksistä sekä kaivosluvan myöntämisen esteistä.

<p>rikollisina pidettäviä menettelyjä. Toiminnasta on ainakin ollut käynnissä rikostutkinta.</p> <p>Hankkeella ei ole YVA-arviointia tai ympäristölupaa. Hankkeesta vireillä oleva ympäristölupahakemus koskee vasta koekaivostoimintaa. Hakemuksen hyväksymisestä ei ole varmuutta. Alueella on ensin kartoitettava luontoarvot, mitä ei ole vielä tehty. Alueen naapuritiedon mukaan vesien laskupuron alajuoksulla esiintyy luontodirektiivin suojelemaa viitasammakkoa. Läheisyydessä on myös Natura-alue, johon kohdistuvia vaikutuksia ei ole selvitetty.</p> <p>Alueen mineraaleissa on arseenia ja raskasmetalleja. Alueelle jäävistä kaivannaisjätteistä olisi pitkäaikaista haittaa alapuoliselle vesistölle ja pohjavesille.</p> <p>Suomessa toimiva hankkeen omistajien yhtiö, MEN (Finland), on myöhästynyt lukuisia kertoja malminetsintäkorvausten maksamisessa, mutta Tukes on jatkuvasti katsonut rikkeitä läpi sormien. Yhtiön vakaus riippuu Lontoon sijoittajien uskosta toimintaan.</p>	
<p><i>Maa-aineksen otto ja murskaus 1-luokan pohjavesialueilla</i></p> <p>Maa-ainesottomerkinnät tärkeillä pohjavesialueilla tulee poistaa. Esimerkkinä Sotkamon Pöllyvaarassa on kaksi soranmurskaushanketta kunnan vedenoton kannalta erittäin tärkeällä pohjavesialueella. Maa-aineksen otto ja murskaus vaarantaa pohjavesialueen. Niiden toiminnasta on vireillä ympäristölupavalituksia. Maa-ainesottomoiminta alueella saattaa loppua.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Lausunnossa mainittu esimerkkialue ei kuulu maakuntakaavan tarkistamisen kaavaehdotuksessa osoitettuihin kalliokiviainesten ottoalueisiin. Merkinnällä eo on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa vähintään seudullisesti merkittävät kalliokiviainesten ottoalueet. Samalla on esitetty kumottavaksi Kainuun maakuntakaava 2020:n maa-ainesten ottoaluetta koskevat kaavamerkinnot ja -määräys. Maa-ainesten ottotoiminnan turvaamiseksi ja yhteen sovittamiseksi muun maankäytön kanssa maakuntakaavassa on annettu maa-ainesten ottoalueita koskeva yleismääräys.</p>
<p><i>Tieliikenne</i></p> <p>Tieliikenteen yhteystarve Kajaani-Toukansaari-Petäjälahti Oulun suuntaan Toukansaaren kautta tulee jättää kaavasta pois, koska sillä on erittäin haitalliset vaikutukset (mm. melu,) erämaiseen Oulujärveen. Tämä tiehanke on ristiriidassa Ärjänsaaren sekä koko Oulunjärven luontomatkailun kehittämisen kanssa. Ärjä ei sillan rakentamisen jälkeen olisi enää hiljainen paratiisisaari.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu – Kajaani -selvityksen mukaan valtatie 22 parannetaan ensisijaisesti nykyiselle paikalleen. Selvityksessä todetaan, että pitkän aikavälin tarpeita varten on tarkoituksenmukaista varautua maakuntakaavassa yhteystarvemerkinnällä Kajaani – Toukansaari – Petäjälahti tieyhteyden rakentamiseen. Kaavaehdotuksessa esitetyn tieliikenteen yhteystarve -merkinnän tarkoituksena on, että alueen suunnittelussa otetaan huomioon tilavarauus mahdolliselle yhteydelle. Maakuntakaavamerkintä ei vielä mahdollista tieyhteyden rakentamista vaan se edellyttää tarkempaa suunnittelua ja kaavallista tarkastelua.</p>

Kainuun Yrittäjät	
<p>Kaavoituksessa tulee huomioida bioterminaalien/raakapuuterminaalien aluevaraukset vieläkin laajemmin: mm. Paltamon Kontiomäelle ja tarvittaessa aluevarauksia pitäisi tehdä myös Kuhmon alueelle. Ns. satelliittiterminaalien merkitys on metsäalan yrityksille merkittävä ja aluevarauksilla mahdollistetaan toimialan kehittyminen ja kasvaminen koko Kainuussa.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maakuntakaavassa osoitetaan aluevarauksia vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen (MRL 25 §).</p> <p>Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssä on osoitettu maakunnallisesti merkittäviksi tavaraliikenteen terminaali-alueiksi Vartiuksen raja-asema, Kontiomäen asema-alue ja Kajaanin rautatieasema kaavamerkinnällä 10.</p> <p>Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kaavamerkinnällä 1m vähintään seudullisesti merkittävät maaliikenteen terminaalit: Hyrynsalmelle, Suomussalmelle, Sotkamoon ja Kuhmon Arolaan.</p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä ei osoiteta muutosta Kontiomäen rautatieaseman alueen maakuntakaavamerkintään. Alueelle on toteutettu raakapuuterminaali vuonna 2013.</p> <p>Bioterminaalien/raakapuuterminaalien tarvittavat aluevaraukset (paikallinen merkittävyys) voidaan ottaa huomioon maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kuntakaavoituksessa.</p>
<p>Lisäksi Kainuun Yrittäjät vetoaa ratayhteyden parantamisen puolesta Suomussalmen Pesiönvaaran alueelle.</p> <p>Kainuun Yrittäjillä ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu parannettava yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka -merkinnällä ratayhteys välillä Kontiomäki – Suomussalmi.</p>
Kaivosteollisuus ry	
Kaivosteollisuus ry tukee Terrafame Oy lausunnossa mainittua.	<i>Vastineen sisältö vastaa Terrafame Oy:n lausuntoon annettua vastinetta.</i>
Loiste Sähköverkko Oy	
<p>Kaavaehdotuksessa on huomioitu riittävällä tarkkuudella energianjakelun tarpeet. Suurin yllätysmuuttuja Loiste Sähköverkon osalta lienee tuulivoimahankkeiden kehittyminen. Näitä varten saatetaan tarvita voimajohtoja jatkossa eri puolille Kainuuta. Tällä sektorilla toteutukseen etenevien hankkeiden ennakointi on jokseenkin mahdotonta, joten ei kannattane laittaa erillisiä varauksia maakuntakaavaan näiltä osin.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>Käsitellään näihin tarvittavat voimajohtolisäykset jatkossa tapauskohtaisesti. Viimeaikaiset kokemukset voimajohtojen luvitusprosessien etenemisistä ovat pääsääntöisesti positiivisia, joten toivotaan tämän jatkuvan.</p>	
<p>Luonnonvarakeskus</p>	
<p><i>Yleistä</i></p> <p>Luonnonvarakeskus antoi Kainuun maakuntakaavan 2030 kaavaluonnosta (päiväty 11.6.2018) koskevan lausunnon (päiväty 30.8.2018) viime kesänä (liite 1). Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavaehdotusta koskevassa lausunnossa Luonnonvarakeskus nostaa esille ainoastaan sellaisia seikkoja, joita se ei ole maininnut aikaisemmin antamassaan kaavaluonnosta koskevassa lausunnossa.</p> <p><i>Vaihemaakuntakaava</i></p> <p>Aikaisemmin Kainuun liitto pyysi lausuntoa Kainuun maakuntakaavan 2030 kaavaluonnokseen ja nyt Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavaehdotukseen. Luonnonvarakeskuksen tulkinnan mukaan nimen muuttumisesta huolimatta molemmissa tapauksissa on kuitenkin kyseessä sama kaava. Kainuun liiton verkkosivujen mukaan vireillä on kokonaismaakuntakaavan tarkistaminen. Maakuntakaavaselostuksen ehdotuksessa sivulla 4 puolestaan todetaan, että maakuntakaava voidaan laatia koko maakuntaa käsittelevänä kokonaismaakuntakaavana, maakunnan osa-aluetta koskevana maakuntakaavana tai tiettyjä asiakokonaisuuksia koskevana vaihemaakuntakaavana. Luonnonvarakeskus ehdottaa, että kaavaehdotuksessa selkeytetään vaihemaakuntakaavan ja kokonaismaakuntakaavan suhdetta.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Maakuntakaavaselostuksessa tuodaan selkeämmin esille laadittava kaava vaihemaakuntakaavana.</p>
<p><i>Luonnontilaisuusluokka</i></p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa on useassa kohdassa maininta luonnontilaisuusluokasta (esimerkiksi sivuilla 95, 96, 97). Luonnonvarakeskus suosittelee, että selostuksessa määritellään, mitä tarkoitetaan luonnontilaisuusluokilla tai viitataan sellaiseen julkaisuun, jossa luonnontilaisuusluokat on määriteltä.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Maakuntakaavaselostuksessa määritellään, mitä tarkoitetaan luonnontilaisuusluokilla.</p>
<p><i>Turvetuotantoon soveltuvat alueet</i></p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa on sivulla 96 mainittu, että vaihemaakunta-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Turvetuotantoon soveltuvien alueiden määritelmä ja pinta-alat tarkistetaan maakuntakaavaselostuksessa. Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitetut</p>

<p>kaavassa osoitetaan energiahuollon kannalta tärkeinä turvetuotantoon soveltuvina alueina yhteensä 6 255 ha. Saman sivun lopussa on taulukko, jossa turvetuotantoon soveltuvien alueiden pinta-ala kaavassa on 3 911 ha. Sivulla 97 on puolestaan maininta turvetuotannossa olevista tai tuotantoon kunnostetuista soista sekä soista, joissa on tuotantovaraus (2 344 ha). Luonnonvara-keskus esittää, että turvetuotantoon soveltuvien alueiden määritelmä ja pinta-alat tarkastetaan.</p>	<p>energiahuollon kannalta tärkeät turvetuotantoon soveltuvat alueet (EOt, tu-1 ja tu-2) yhteensä 6 255 ha koostuvat turvetuotantoon soveltuvista alueista (tu-1 ja tu-2) yhteensä 3 911 ha sekä turvetuotannossa olevista tai tuotantoon kunnostetuista soista ja soista, joissa on tuotantovaraus (EOt) yhteensä 2 344 ha. Maakuntakaavaselostuksessa tuodaan selkeämmin esille turvetuotantoa koskevien merkintöjen pinta-alat.</p>
<p><i>Puuston kasvu</i></p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa Kainuun metsien puuston vuotuiseksi kasvuksi on mainittu 7,3 Mm3 sivulla 17 ja 6,9 Mm3 sivulla 125. Luonnonvara-keskus esittää, että ristiriita lukujen välillä poistetaan. Valtakunnan metsien inventointitietojen mukaan Kainuussa puuston vuotuinen kasvu metsä- ja kitumaalla on 6,93 Mm3 (ks. http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_04%20Metsa_06%20Metsava-rat/1.24_Puuston_vuotuinen_kasvu_metsa_ja_kitu.px/table/tableViewLayout/?rxid=4a53e54c-4e2e-4435-b6c9-6211aafeeb83)</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa Kainuun metsien puuston vuotuisesta kasvusta koskevat luvut tarkennetaan.</p>
<p><i>Suhde muuhun suunnitteluun</i></p> <p>Maakuntakaavaselostuksen luvussa 8.4 on esitetty maakuntakaavan suhde muiden suunnitelmien toteutumiseen. Luonnonvarakeskus kehottaa harkitsemaan, tulisiko tässä osuudessa käsitellä myös kaavan suhdetta Kainuun metsäohjelmaan.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa tuodaan esille kaavan suhde Kainuun metsäohjelmaan.</p>
<p><i>Vaikutukset elinkeinoelämään</i></p> <p>Luonnonvarakeskus pitää hyvänä, että kaavaselostuksen vaikutusarvio-osiossa on kiinnitetty huomiota metsätalousvaikutusten määrälliseen arviointiin.</p> <p>Maakuntakaavaselostuksen liitteessä 1 on taulukkomuotoinen esitys maakuntakaavamääräysten vaikutuksista. Luonnonvarakeskus ehdottaa, että taulukossa tarkasteltaisiin vaikutuksia maa- ja metsätalouteen laajalaisemmin. Esimerkiksi reitistöillä ja virkistysalueilla voi olla vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan.</p> <p>Vaikutuksia maa- ja metsätalouteen tuodaan selkeämmin esille maakuntakaavaselostuksen liitteessä 1.</p>

<p>Metsähallitus</p>	
<p>Metsähallitus esittää kaavaehdotuksesta seuraavaa:</p> <p>Metsähallituksen ylläpitämiä retkeilypalveluja ollaan tällä hetkellä priorisoidussa ja niukkenevat resurssit suunnataan yhä enemmän sellaisilla alueilla, joilla on merkittävästi käyttäjiä. Kaavaehdotuksen retkeilyreitteihin liittyen Metsähallitus toteaa, että tämän hetkisen näkemyksen mukaan Kuhmon taajamasta pohjoiseen kulkeva UKK-reitin osuus (Suomussalmen rajalle) ja ns. Itärajan reitti Suomussalmella tulevat molemmat poistumaan käytöstä.</p> <p>Metsähallitus esittää harkittavaksi, voisiko kaavaehdotukseen osoittaa yli kuntarajojen meneviä linjauksia maastopyöräilyreiteiksi. Pitkillä talvireiteillä on ollut kysyntää ja käyttöä, myös niiden merkitsemistä kaavaehdotukseen tulisi harkita.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavoituksessa osoitetaan vähintään ylikunnalliset ja maakunnallisesti merkittävät yleisen liikkumisen kannalta tärkeät ohjeelliset ulkoilureitit. Vaihemaakuntakaavassa esitetyt muutokset perustuvat Kainuun kuntien ja Metsähallituksen kanssa käytyihin neuvotteluihin sekä maakuntakaavan tarkistamiselle asetettuihin tavoitteisiin osoittaa seudullisesti merkittävät reitistöt ottaen huomioon kysyntä ja ylläpidon varmistaminen. Vaihemaakuntakaavassa ei osoiteta pyöräily-, mönkijä-, ratsastus- tai koiravaljakkoreittejä. Maakuntakaavaselostuksessa tuodaan esille että mm. pyöräilyreittien osalta tulisi yksityiskohteisemmassa suunnittelussa selvittää mahdollisuudet käyttää olemassa olevia ulkoilu- ja moottorikelkkailureitistöjä sekä alemman asteista tieverkkoa (metsä-auto- ja yksityistiet).</p>
<p>Maakuntakaavaehdotuksessa on uutena merkintänä merkittävä luonnonrauha-alue (Ira). Kaavaehdotukseen näitä alueita on merkitty valtion suojelualueille. Pääosalle esitetyistä alueista merkintä soveltuu hyvin, vaikka Kainuussa on Metsähallituksen mielestä muutenkin riittävästi hiljaisia alueita. Metsähallitus esittää ha Ira luonnonrauha-aluemerkinnän poistamista maakuntakaavaehdotuksesta Kajaani Talaskangas osalta. Alue sijaitsee maakunnan rajalla ja Pohjois-Savon maakuntakaavassa saattaa aiheuttaa ristiriitaisia tulkintoja mahdollisten toimintojen sijoittumisesta lähialueille molempien maakuntien alueella. Alueen läheisyydessä sijaitsee myös kaavoitettuja ja potentiaalisia tuulivoima-alueita. Metsähallituksen mielestä Talaskankaan suojelualuestatus on riittävä luonnonrauhan turvaamiselle.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen kaavaehdotuksessa on esitetty uudella osa-aluemerkinnällä virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Merkintä perustuu laadittuihin selvityksiin sekä kaavaprosessin aikana tunnistettuihin tavoitteisiin ja matkailun tarpeisiin. Merkintä on vaihemaakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta kuvaava informatiivinen merkintä ja sillä pyritään edistämään mm. luontomatkailua. Kaavamerkintä ei aseta luonnonrauhaan tai hiljaisuuteen perustuen rajoituksia metsätaloudelle, metsien hoidolle ja käytölle. Merkinnän oikeusvaikutukset eivät kohdistu suoraan yksittäisiin maanomistajiin. Alueet sijaitsevat jo toteutuneilla matkailun kannalta merkittävillä luonnonsuojelualueilla, joiden suojelustatus turvaa luonnonrauhan säilymistä alueella.</p>
<p>Metsähallitus esittää Kivijärven S/ep suojelualuemerkinnän muuttamista MU-kohdemerkinnäksi. Alueelle ei olla perustamassa suojelualueutta luonnonsuojelulain perusteella, eikä Metsähallituksen omalla päätöksellä. Alue on Metsähallituksen omassa luokituksessa virkistysmetsää, alueella on autiotupa ja reitistöjä joita ylläpidetään, muutoin alue on käytännössä metsätalousaluetta vuokrattuna puolustusvoimien tarkoituksiin. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan Metsähallituksen virkistysmetsä voidaan merkitä maakuntakaavaan MU merkinnällä. Metsähallituksen mielestä MU merkinnällä voidaan vaikuttaa riittävästi ulkoilun ohjaamiseen alueella, mikäli puolustusvoimien toiminta mahdollistaa sen tulevaisuudessa. Kivijärven alueella on vain joitakin pieniä luontoarvoltaan arvokkaita kohteita, jotka Metsähallitus vastuullisena toimijana huomioi toiminnassaan.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavassa osoitettu Kivijärven S/ep on Metsähallituksen omassa luokituksessa virkistysmetsää. Merkinnällä S/ep osoitetaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät maankäyttö- ja rakennuslain tai vesilain nojalla suojelut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet sekä valtion maalla olevat Metsähallituksen päätöksellä muodostetut tai muodostettavat virkistys-, suojelu- tai ympäristöarvometsät, joille yleisen pääsy voi olla rajoitettu. Ympäristöministeriön Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset oppaan 10 (2003) mukaan valtion maalla olevat Metsähallituksen päätöksellä muodostetut tai muodostettavat erikoismetsät, kuten suojelumetsät tai ympäristöarvometsät osoitetaan S-merkinnällä. Alueen tunnistetut suojeluarvot liittyvät luonto-, virkistys- ja maisema-arvoihin sekä harjualueen geologisiin arvoihin ja näin ollen S-merkinnän säilyttäminen</p>

	maakuntakaavassa on edelleen perusteltua. Alueen toteuttamisessa voidaan yhteen sovittaa alueella tunnistetut em. arvot alueen muun käytön kanssa hoidon ja käytön suunnittelulla.
Metsäteollisuus ry	
Metsätalous- ja teollisuus tuovat tulo- ja työllistymismahdollisuuksia aluelouteen. Maakuntakaavan on edistettävä metsien ja puuraaka-aineen kestävää käyttöä eikä metsätaloudelle saa asettaa turhia rajoitteita. Tieverkoston hyvä kunto on edellytys elinkeinojen toimintaedellytyksille. Myös alempiasteinen tieverkosto tulee huomioida tärkeänä tekijänä metsäalan osalta. Laajojen informatiivisten merkintöjen tai aluevarausten käyttäminen ei ole maakuntakaavassa tarpeen.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun maakuntakaavoituksessa on esitetty maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n mukaisesti alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitettu maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia on osoitettu vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.
Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU): MU-aluemerkinnän yhteydessä tulee mainita, että metsien käyttöä ohjaa metsälaki eikä ulkoilun ohjaamistarve rajoita metsätalouden harjoittamista.	<i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i> Maakuntakaavaselostusta tarkennetaan.
Uusi merkintä – matkailun kannalta merkittävä luonnonrauha-alue (lr): Uutena ja erillisenä merkintänä ilman oikeusvaikutuksia tämä on turha merkintä ja voi aiheuttaa eri kaavatasoilla sekaannusta.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen kaavaehdotuksessa on esitetty uudella osa-aluemerkinnällä virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Merkintä perustuu laadittuihin selvityksiin sekä kaavaprosessin aikana tunnistettuihin tavoitteisiin ja matkailun tarpeisiin. Merkintä on vaihemaakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta kuvaava informatiivinen merkintä ja sillä pyritään edistämään mm. luontomatkailua. Kaavamerkintä ei aseta luonnonrauhaan tai hiljaisuuteen perustuen rajoituksia metsätaloudelle, metsien hoidolle ja käytölle. Merkinnän oikeusvaikutukset eivät kohdistu suoraan yksittäisiin maanomistajiin. Alueet sijaitsevat jo toteutuneilla matkailun kannalta merkittävillä luonnonsuojelualueilla, joiden suojelustatus turvaa luonnonrauhan säilymistä alueella.
Moreenimuodostuma (ge-1) ja tuuli- ja rantakerrostuma (ge-2) Kaavassa on runsaasti ge- tai ge-2 merkintöjä, joiden alueet ovat kaavamerkinnän mukaan myös maisemallisesti arvokkaita. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, mikä on maisemallisesti arvokkaan alueen vaikutus ja rajoittaa se esimerkiksi metsätalouden toimenpiteitä.	<i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Maakuntakaavaselostuksessa todetaan, että maakuntakaavan ge-1, ge-2 ja ge-3 merkintä ei estä alueiden maa- ja metsätalouskäyttöä ja normaalia rakennuslupamenettelyn mukaista rakentamista.

<p>MTK-Pohjois-Suomi</p>	
<p><i>Yleisesti</i></p> <p>Kainuun asukasluku on voimakkaasti pienentynyt ja varsinkin maaseutu taajamien ulkopuolella uhkaa tyhjentyä kokonaan. Väestö vähenee Kainuusta edelleen, jollei tänne synny uusia työpaikkoja. Biotalous- ja kaivannais-investointien kautta on mahdollisuus saada merkittäviä työllistäviä investointeja Kainuuseen. Mikäli investointeja maakuntaamme halutaan, tulee investointiedellytyksistä huolehtia.</p> <p>Vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa on monia positiivisia investointeja lisääviä asioita nostettu esiin. Hyvä niin. Biotalousinvestoinneille ja kaivoinvestoinneille on varattu alueita ja liikenneväyliä ja terminaaleja raaka-ainekuljetuksille.</p> <p>On huomattava, että jos maaseutu tyhjenee totaalisesti, ei työntekijöitä ole metsiin, peloille ja kaivoksiin. Jo nyt osa metsänhoitotöistä toteutuu ulkomaisen työvoiman avulla.</p> <p>Investoinnit biotalouteen ovat kasvussa jalostustoiminnan hyvän kannattavuuden vuoksi. Kainuussa on merkittävästi biotalouden haluttuja raaka-ainevaroja ilman käyttöä ja nämä raaka-aineet tullaan todennäköisesti hyödyntämään tulevaisuudessa jossakin päin Suomea. Kainuun aluetalouden kannalta olisi äärimmäisen tärkeää saada biotalouden kasvun tuoma aluetaloushyöty jäämään täysimääräisenä maakuntaamme. Jotta investoinnit suuntautuisivat Kainuuseen, tarvitaan koko maakunnan hyvää yhteistyötä. On myös syytä muistaa, että Kainuun metsätalousmaasta on 15 prosenttia totaalisuojelussa ja 10 prosenttia rajoitetun puuntuotannon piirissä. Eli Kainuun metsistä kolmella neljäsosaa voidaan toimia talousmielessä. Tämä neljänneksen osuus, mikä on metsätoimenpiteiden ulkopuolella, on niin iso, yli puolen miljoonan hehtaarin alue, että se tulisi huomioida jokaisessa metsänkäyttöä rajoittavassa toiminnassa (virkistysalueet, suojelu- ja ennallistamisaloite, matkailun vetovoima-alueet, luontomatkailualueet, maiseman kannalta tärkeät alueet, luonnonrauha-alueet) ja niiden tarpeellisuusarvioissa.</p> <p>Kainuun metsämaahehtaarin euromääräinen nettotulo on neljäsosa eteläisen Suomen nettotulosta. Jos metsien hakkuita ei pystytä lisäämään, jää Kainuu pysyvästi alhaisen nettotulon alueeksi, vaikka metsät antaisivat aluetaloudelle ja metsänomistajille mahdollisuuden nykyistä paljon parem-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>paan tuottoon.</p> <p>Kainuun metsien hiilensidonta on yli tuplaantunut viidessäkymmenessä vuodessa kasvun lisääntymisen myötä. Kasvun lisääntyminen ei jatku tulevaisuudessa yhtä ripeänä itsestään, vaan tarvitaan metsällisiä lisäponnisteluja metsänhoitotöissä kasvun lisäämiseksi nykyisestä tasosta. Tarvitaan panostuksia metsänlannoitukseen ja aukeiden alojen metsityksiin. Vanhojen metsien osalta, joita on paljon Vanhojen metsien suojeluohjelmassa, kasvu on monin paikoin pienempää kuin alueen luonnonpoistuma. Kun metsä ikääntyy riittävästi vanhat puut kuolevat ja kasvu kääntyy negatiiviseksi eli metsästä tulee hiilinielun sijaan hiilipäästö</p>	
<p><i>Yksityiskohtaisia huomioita</i></p> <p>Kulttuuriympäristö. Pusikoitumisen seurauksena kulttuuriympäristöt kasvavat umpeen. Myös maisema-alueiden uhkana on peitteisyyden lisääntyminen ja aukeiden alueiden umpeenkasvu, mikäli metsiä ei hoideta ja harvenneta. Metsä muuttuu joka vuosi kasvun myötä eikä maisemaa pysty museoimaan. Tarvitaan resursseja kulttuuriympäristöjen hoitoon.</p> <p>Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä ohjeellisista kelkkailureiteistä perustetaan maastoliikennelain mukaiset moottorikelkkailureitit Kainuuseen (Sivu 56 kaavaehdotuksessa). On hyvä, että viralliset reitit perustetaan joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella. Reittitoimituksissa turvataan maanomistajan oikeudet ja hoidetuilla reiteillä metsätalousvahingot jäävät pieniksi. Tavoitteena on siirtää moottorikelkkareittejä mahdollisuuksien mukaan pois vesistöjen jäältä ja tämä tulee lisäämään toimitusten määrää. Metsänomistajan haitat täytyy korvata täysimääräisesti ja ehtojen täytyy mahdollistaa metsien häiriötön käyttö ei sopimukseen saa kirjoittaa.</p> <p>Kainuun maakuntakaavassa osoitetaan Oulu-Kontiomäki ratayhteys merkittävästi parannettavana pääratana sekä sen nykyiset liikennepaikat ja uusi liikennepaikka Paltamon Kuusikkoniemeen (Kaicell Fibers). Myös merkinnällä osoitetaan Kontiomäki – Suomussalmi sekä nykyiset liikennepaikat peruskorjattaviksi maakuntakaavan kaavaehdotuksessa. Puutavaratermiinaali osoitetaan Pesiökylän aseman alueelle (sivu 68). Nämä kaavamerkinnot ovat erittäin hyviä ja tärkeitä puunkuljetuksille ja hakkuiden lisäämiselle ja tuemme maakuntakaavaesitystä lämpimästi tältä osin.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen kaavaehdotuksessa on esitetty uudella osa-aluemerkinnällä virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Merkintä perustuu laadittuihin selvityksiin sekä kaavaprosessin aikana tunnistettuihin tavoitteisiin ja matkailun tarpeisiin. Merkintä on vaihemaakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta kuvaava informatiivinen merkintä ja sillä pyritään edistämään mm. luontomatkailua. Kaavamerkintä ei aseta luonnonrauhaan tai hiljaisuuteen perustuen rajoituksia metsätaloudelle, metsien hoidolle ja käytölle. Merkinnän oikeusvaikutukset eivät kohdistu suoraan yksittäisiin maanomistajiin. Alueet sijaitsevat jo toteutuneilla matkailun kannalta merkittävillä luonnonsuojelualueilla, joiden suojelustatus turvaa luonnonrauhan säilymistä alueella.</p>

<p>Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 osoitetaan uudella osa- aluemerkinnällä Ira luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet (maakuntakaavaehdotus sivu 100). Vaikka esitettyjä alueita on vain muutamia, esitämme ettei tämänkaltaisia alueita ryhdyttäisi maakuntakaavaan merkitsemään. Perusteluna on, että Kainuus- sa on paljon potentiaalisia hiljaisia alueita ilman maakuntakaavamerkintää- kin, joita ihmiset käyttävät virkistykseen. Lisäksi ehdotetut alueet sijaitsevat luonnonsuojelualueilla, jossa taatusti on suojelustatuksensa vuoksi hiljaista.</p>	
<p>Suomen luonnonsuojeluliitto ry on jättänyt SuoMaan suojelu- ja ennallista- misaloitteen (12.10.2016) Kainuun liittoon ja Kainuun ELY-keskukseen. (maakuntakaavaehdotus sivu 98) Suomenselän ja Maanselän suojelu- ja ennallistamisaloite käsittää Kainuun alueella yhteensä 45 metsä- ja suoalu- etta, joita Suomen luonnonsuojeluliitto ry on ehdottanut suojeltaviksi, sääs- tettäväksi tai ennallistettaviksi. Aloite on otettu kaavaehdotuksessa huomi- oon soiden maankäytön suunnittelussa (mm. turvetuotantoalueet). Kyseen- alaistamme menettelyn, jossa jokin intressiryhmä voi esityksellään vaikut- taa elinkeinon kehitykseen. Alueet tulee tarkoin tutkia ja miettiä asia kaikki- en tahojen oikeusturvan kannalta.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavaselostusta tarkennetaan.</p>
<p>Paliskuntain yhdistys</p>	
<p>Maakuntakaavan alueelle, sen pohjoisosassa sijoittuu kokonaan tai osittain viisi paliskuntaa: Halla, Näljänkä, Hossa-Irni (osa) ja Pintamo (osa). Palis- kuntien suurin sallittu eloporumäärä on yhteensä 12 800 ja poronmistajia niissä on yhteensä noin 320. Poronhoidolla on alueella vuosisataiset perin- teet ja se on nykypäivänäkin merkittävä sidostoimiala lihanjalostukselle ja matkailulle. Lisäksi poronhoidolla on suuri merkitys hiljenevän maaseudun asuttuna pitämisessä.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa</p> <p>Kaikessa kaavoituksessa on lähtökohtana erilaisten alueidenkäytön intres- sien ja tarpeiden yhteensovittaminen. Kaavoitusprosessit toimivat myös alueidenkäytön suunnittelun vuorovaikutteisuuden välineenä. Kaavoilla on oikeusvaikutuksia ja lainsäädännön ohella ne ohjaavat alueiden ja luon- nonvarojen kestäväää käyttöä.</p> <p>Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito perustuu luonnonlaitumien ympärivuo-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

<p>tiseen hyödyntämiseen: se tarvitsee eri vuodenaikoina erilaisia laitumia ja vapaana laiduntaville poroille laidunnusrauhaa. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (kesä-, talvi-, rykimä-, ja vasoma-alueet), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoitotyöhön liittyvät toiminta-alueet ja infrastruktuuri (kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertoaidat ym.) Kaikki paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta ja maankäyttö vaikuttavat poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen muodostaa yhtenäisen toimintaympäristön. Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa laidunten riittävyys on perusedellytyksiä, jotta elinkeinossa pystytään hakemaan kulloinkin käyttökelpoiset laidunalueet.</p> <p>Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (poronhoitolaki PHL 848/1990). Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28 §) edellytetään kiinnitettävän erityisesti huomiota muun muassa maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Poronhoito on poronhoitoalueella keskeinen osa alueen elinkeinoelämää ja laajojen maa-alueiden käyttäjänä altis muun maankäytön vaikutuksille. Poronhoito on lisäksi kiinteä osa Pohjois-Suomen kulttuuriperintöä Poronhoitoalueella tapahtuva maankäytön suunnittelu on siis elinkeinon ja kulttuuriperinnön jatkuvuuden kannalta keskeinen kysymys.</p> <p>Poronhoitoalueella vuorovaikutteisuutta on käytännössä toteutettu erilaisilla osallistavilla suunnittelu- ja neuvotteluprosesseilla. PHL 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevan suunnittelun yhteydessä, mikäli sen katsotaan olennaisesti vaikuttavan poronhoidon harjoittamiseen. Kainuun maakuntakaavasta on neuvoteltu PHL 53 § mukaisesti kaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa 21.2.2019.</p>	
<p>Poronhoidon huomioon ottaminen vaihemaakuntakaavassa</p> <p>Poronhoitoa koskevaa paikkatietoaineistoa on ajantasaistettu Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen toimesta TOKAT-hankkeessa, johon myös Kainuun liitto osallistui. Kainuun maakuntakaava 2030 suunnittelussa on käytetty TOKAT-hankkeen tuottaman ”Poronhoidon rakenteet ja laitumet” -paikkatietoaineistoa, joka kattaa tiedot paliskuntien laitumista, rakenteista ja poronhoitokäytännöistä.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Poronhoidon kaavamerkinnot ja –määräykset</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>

Poronhoitoalueen raja on merkitty Kainuun maakuntakaavaan. Rajan sijaintia on tarkistettu kaavaehdotusvaiheessa yhteistyössä Paliskuntain yhdistyksen ja Pintamon paliskunnan kanssa. Aluetta koskeva suunnittelu määräystä on niin ikään tarkistettu ja se kuuluu:

Maankäytön suunnittelussa on turvattava porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.

Määräys on perusteltu ja tarpeellinen ohjaamaan alempiasteista maankäytön suunnittelua. Samankaltainen määräys on käytössä myös Pohjois-Pohjanmaalla ja samansuuntainen myös Lapin eri maakunta-kaavoissa, jolloin määräykset ovat yhtenäisiä kaikissa poronhoitoalueen maakunnissa. Tämä on tärkeää paliskuntien tasapuolisen huomioon ottamisen vuoksi.

Elinkeinon erityisluonne huomioon ottaen maakuntakaavassa on poronhoitoalueen rajan ja siihen liittyvän suunnittelumääräyksen lisäksi tarpeellista merkitä maakuntakaavakartalle alueita tai kohteita, jotka ovat poronhoidolle ratkaisevan tärkeitä. Tällaisia ovat paliskuntien toiminnalliset erotusaitapaikkojen alueet. Erotusaidat on kaavassa osoitettu Poronhoidon kannalta tärkeä kohde tai aita –merkinnällä ja niihin liittyy määräys: *Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden ja alueiden säilyminen.*

Paliskuntain yhdistys katsoo, että merkintä ja määräys ovat tärkeitä. Poronhoidolle merkittävien aitarakenteiden säilyminen edellyttää myös sitä, että alempiasteisessa suunnittelussa itse rakenteen lisäksi turvataan porojen kuljettaminen aitoihin tokkana ja muu poronhoidon toiminta.

Muita poronhoidon kannalta tärkeitä alueita on esitetty liitekartalla 22. Näitä ovat eri vuodenaikaiset laitumet, rakenteet ja porojen laidunkiertosuunnat. Tämä on hyvä tapa antaa informaatiota jatkosuunnitteluun poronhoidon alueiden käytöstä. Tarkemmat tiedot alempiasteiseen suunnitteluun voi saada Paliskuntain yhdistyksen kautta.

Muut kaavamerkinnot ja –määräykset

Ei muutoksia kaavaehdotukseen.

<p>Poronhoidolla on alueella pitkät perinteet ja sen myötä merkitystä myös kulttuurihistoriallisesti. Vaihemaakuntakaavassa osoitetaan Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen palautteiden perusteella Hossan kansallispuistossa sijaitsevat Kokalmus N porotalli, Kokalmus Korealahden porotalli ja Vanhan kentän porotalli maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue –merkinnällä.</p> <p>Turvetuotanto vaikuttaa poronhoitoon kesälaitumien vähenemisenä ja poronhoidon toimintaan kohdistuvina haittoina sekä porovahinkojen lisäämisen kautta. Mikäli tuotannosta poistuneita alueita otetaan viljelyskäyttöön, aiheutuu poronhoidolle työtä ja kustannuksia, mikäli paliskunnat joutuvat aitaamaan laajoja alueita porojen pois pitämiseksi niiltä. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden, eli tu-1 ja tu-2 merkintöjen yhteydessä annetaan poronhoidon turvaamista koskeva suunnittelumääräys. Tämä on edellä mainitut tekijät huomioon ottaen perusteltua.</p>	
<p>Lopuksi</p> <p>Poronhoito on otettu huomioon Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 asianmukaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksin. Alueen paliskuntien kanssa on neuvoteltu kaavamenettelyn aikana PHL 53 § mukaisesti ja paliskunnilta sekä Paliskuntain yhdistykseltä on pyydetty lausunnot menettelyn eri vaiheissa. Kaavoituksessa on käytetty monipuolisesti hyväksi uutta poronhoidon paikkatietoaineistoa, mikä on ollut aineiston kehittämisen tavoitteenakin. Paliskuntain yhdistys kiittää Kainuun liittoa hyvästä yhteistyöstä aiemmin toteutetun TOKAT-hankkeen sekä vaihemaakuntakaavan valmistelun aikana.</p> <p>Pyydämme toimittamaan vastineen lausuntoomme osoitteeseen kirjamo@paliskunnat.fi</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vastine lausuntoon toimitetaan osoitteeseen kirjamo@paliskunnat.fi</p>
<p>Paltamon riistanhoitoyhdistys</p>	
<p>Kohta ampumaradat, joille kunnan viranomaiset ovat tehneet ympäristösuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (113/2000) mukaisen harkinnan luvan hakemisen tarpeesta. Paltamon Laajankankaan ampumarata puuttuu tästä luettelosta.</p> <p>Laajankankaan ampumaradan osalta on Paltamon kunnan ympäristölauta-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Maakuntakaavaselostusta täydennetään lausunnossa esitetyn mukaisesti Paltamon Laajankankaan ampumarataa koskevilla tiedoilla.</p>

<p>kunta 24.9.2002 pidetyssä kokouksessa käsitellyt asian ja todennut, että Laajankankaan ampumaradalle ei ole tarpeellista hakea ympäristönsuojelulain mukaista lupaa.</p> <p>Liitteenä kopio 24.9.2002. pidetystä Paltamon ympäristölautakunnan pöytäkirjan otteesta, pykälä 59 sivut 159-160.</p> <p>Edellä mainitusta päätöksestä johtuen Laajankankaan ampumarata tulee siirtää kohtaan, ampumaradat joille kunnan viranomaiset ovat tehneet ympäristönsuojelulain (113/2000) mukaisen harkinnan luvan hakemisen tarpeellisuudesta.</p> <p>Laajankankaan ampumaradan osalta puuttuu maininta SRVA radasta, tämä maininta tulee liittää Laajankankaan ampumaradan rataluetteloon.</p>	
<p>Suomen turvallisuusverkko Oy</p>	
<p>Suomen turvallisuusverkko Oy:llä ei ole lausuttavaa tai osallistumistarvetta suunnittelukokonaisuuteen liittyen.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Suomussalmen riistanhoitoyhdistys</p>	
<p>Suomussalmen riistanhoitoyhdistyksellä ei ole huomautettavaa maakunta-kaavaehdotukseen.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p>
<p>Terrafame Oy</p>	
<p>Kaivosteollisuus on koko Kainuulle erittäin tärkeä elinkeino. Kainuussa on useita toimivia kaivoksia ja niiden tuoma työllisyysvaikutus sekä taloudellinen lisäarvo ovat erittäin merkittäviä. Yksistään Terrafame työllistää suoraan noin 1 300 ja välilliset työpaikat huomioiden useita tuhansia henkilöitä. Myös välillisistä työpaikoista merkittävä osa on Kainuussa. Terrafamen aluetalousvaikutus on arvioitu (Ramboll Finland Oy) olevan akkukemikaalitehtaan valmistamisen jälkeen noin 20% Kainuun BKT:sta. Akkukemikaalitehdas tuo jälleen noin 150 uutta suoraa työpaikkaa Kainuuseen.</p> <p>Terrafame pitää tärkeänä, että vaihemaakuntakaavassa huomioidaan riittäväällä tavalla nykyiset kaivokset sekä niiden laajentumissuunnitelmat, jotta kaivostoiminnan edellytykset säilyvät jatkossakin. Terrafamella on vireillä kaivospiirin laajentamisprosessi TUKES:ssa. Kaivospiirin laajennus tarvitaan, jotta toimintaa voidaan jatkaa myös tulevina vuosikymmeninä. Terra-</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksessa on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivoslupa, kaivospiiri). Lisäksi kaavaehdotuksessa on osoitettu kaivannaisteollisuuden kehittämisen kohde alue sekä kaivosmineraalialueita joihin kuuluu mm. Kajaanin ja Sotkamon alueella sijaitsevan Terrafame Oy:n kaivoksen laajennuksen kaivospiirihakemuksen mukainen alue.</p>

famen näkemyksen mukaan suunniteltu laajennus ei ole ristiriidassa muiden maankäyttösuunnitelmien kanssa.	
UPM Metsä	
<p><i>Maa-ainalueet (eo)</i></p> <p>Kaavaselostuksessa mainitaan, että maa- ja kiviainestenoton toimintaedellytykset mahdollistetaan kestäväällä tavalla osoittamalla maakuntakaavassa riittävästi toimintaan soveltuvia alueita. Kuitenkin maa-ainesten ottoon ei ole kaavassa osoitettu eo-alueita, kalliokiviainalueita lukuun ottamatta. Riittävien ja käyttökelpoisten turvaaminen on tärkeää etenkin taajamien läheisyydessä ja maakuntakaavassa tulisi osittaa myös sora- ja hiekka-esiintymistä eo-alueita.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Maa-ainesten ottotoiminnan turvaamiseksi ja yhteen sovittamiseksi muun maankäytön kanssa vaihemaakuntakaavassa on annettu maa-ainesten ottoaluetta koskeva yleismääräys.</p>
<p>On hyvä, että M-alueen kohdalla selostuksessa on todettu, että M-alueelle voidaan perustaa uusia maa-ainesten ottoalueita. Koska eo –alueet on päätetty jättää merkitsemättä kaavaan, on luo- merkinnän sekä ge – merkintöjen kaavamääräyksiin myös lisättävä, että kaavamerkintä ei suoraan estä maa-aineslupan myöntämistä, vaan luvat käsitellään tapauskohtaisesti maa-aineslain mukaisen lupaprosessin kautta.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Vaihemaakuntakaavan kaavaselostuksessa tuodaan esille, että maakuntakaavan ge-1, ge-2 ja ge-3 merkintä ei estä alueiden maa- ja metsätaloustaloutta ja normaalia rakennuslupamenettelyn mukaista rakentamista.</p>
<p><i>Metsätalousalueet (M)</i></p> <p>Maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiset alueet -merkintä (M) nostaa esille metsätalouden merkitystä Kainuun elinkeinoelämälle.</p> <p>Metsätalouden merkitystä maakunnan elinkeinoelämälle ei pitäisi olla tarpeen nostaa erikseen esille M-aluemerkinnällä. Metsätaloutta ohjaa lait ja metsänhoidon suositukset, eikä sitä ole tarpeen osoittaa suurille M-aluemerkinnöillä maakuntakaavatasolla.</p>	<p><i>Ei muutosta kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakunnan alueesta on pääosa maa- ja metsätaloustaloutta tarkoitetua aluetta, joka on osoitettu vihreällä värillä maa- ja metsätaloustaloutta tarkoitetuiksi (M). Tällä pyritään korostamaan maakunnan maa- ja metsätaloustaloutta luonnetta. Maa- ja metsätaloustaloutta tarkoitetulla alueella maankäyttöä ohjaa erityislainsäädäntö, kuten maa-aineslaki, kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki, metsälaki ja poronhoitolaki. Vaihemaakuntakaavassa osoitettavilla maa- ja metsätaloustaloutta tarkoitetuilla alueilla metsien käyttöä ohjaa metsälaki (1093/1996).</p>
<p><i>Metsätalousalueet (MU)</i></p> <p>Hyvä, että merkinnät ovat kohdemerkintöjä eikä laaja-alaisia aluumerkintöjä. MU-alueen suunnittelumääräyksessä olisi syytä mainita muutkin mahdolliset maankäyttömuodot, kuten M-alueen suunnittelumääräyksessä: Maa- ja metsätaloustaloutta tarkoitetuista alueista voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turve-</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>MU-alueen suunnittelumääräystä tarkennetaan lausunnon perusteella.</p>

<p>tuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn.</p>	
<p><i>Luonnonrauha-alueet (Ira)</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavan 2030 ehdotuksessa osoitetaan uudella aluemerkinällä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Vaikka merkintä on informatiivinen merkintä eikä kaavamerkintä aseta luonnonrauhaan tai hiljaisuuteen perustuen rajoituksia metsätaloudelle, metsien hoidolle ja käytölle, on merkintä tarpeeton ja aiheuttaa vain epätietoisuutta sen todellisesta ohjausvaikutuksesta. Maakuntakaavassa ei tarvitse osoittaa erityisiä luonnonrauha-alueita.</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i></p> <p>Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen kaavaehdotuksessa on esitetty uudella osa-aluemerkinnällä virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Merkintä perustuu laadittuihin selvityksiin sekä kaavaprosessin aikana tunnistettuihin tavoitteisiin ja matkailun tarpeisiin. Merkintä on vaihemaakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta kuvaava informatiivinen merkintä ja sillä pyritään edistämään mm. luontomatkailua. Kaavamerkintä ei aseta luonnonrauhaan tai hiljaisuuteen perustuen rajoituksia metsätaloudelle, metsien hoidolle ja käytölle. Merkinän oikeusvaikutukset eivät kohdistu suoraan yksittäisiin maanomistajiin. Alueet sijaitsevat jo toteutuneilla matkailun kannalta merkittäville luonnonsuojelualueilla, joiden suojelustatus turvaa luonnonrauhan säilymistä alueella.</p>
<p>Vapo Oy</p>	
<p>Turvetuotantoon liittyvät kaavamerkinnät ja suunnitelmääräykset (EOt, tu-1 ja tu-2)</p> <p>Kaavaselostuksessa sivulla 98 on tuotu esiin, että soiden kaavoittamisessa on otettu huomioon Suomen luonnonsuojeluliiton SuoMaan suojelu- ja ennallistamisaloite. Kyseinen aloite käsittää Kainuun alueella 45 metsä- ja suoaluetta, joita Suomen luonnonsuojeluliitto on ehdottanut aloitteessa suojeltavaksi, säästettäväksi tai ennallistettavaksi. Kaavaselostuksen mukaan maakuntakaavassaei ole osoitettu aloitteessa esitetyille alueille uutta maankäyttöä.</p> <p>Vapolla on kyseessä olevalla alueella, Pyhännän kunnan ja Kajaanin kaupunkirajalla, Iso Pajusuo niminen alue, jonka ympäristölupa turvetuotantoa varten on lainvoimaistunut Korkeimman hallinto -oikeuden päätöksellä 23.4.2015 (Diaarinumerot 3962/1/13 ja 4057/1/13). Koska Iso Pajusuolla on lainvoimainen ympäristölupa, tulee alue merkitä kaavaan EOt -merkinnällä. Alue on merkitty vastaavalla merkinnällä myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan.</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Iso Pajusuo merkitään vaihemaakuntakaavaan EOt -merkinnällä.</p>
<p>Lisäksi haluamme tuoda esiin, että alueiden kaavoittamatta jättäminen tämännäkaltaisen, yksipuolisesti laaditun aloitteen perusteella voi johtaa virheelliseen käsitykseen, että aloitteen alueet ovat automaattisesti taloudellisen</p>	<p><i>Kaavaehdotusta muutetaan.</i></p> <p>Maakuntakaavaselostusta tarkennetaan SuoMaa aloitteen osalta.</p>

<p>käytön ulkopuolella. Vapo Oy esittää kaava -aineistoon tarkennusta siten, että SuoMaan aloitteessa olevat kohteet eivät omaa suojelustatusta, ja niillä voidaan harjoittaa mm. metsätaloutta ja turvetuotantoa kansallisen lainsäädännön puitteissa.</p>	
<p>Vapo Oy toteaa, että turvetuotantoon soveltuvien alueiden (tu-1 ja tu-2) kohdemäärä ja kokonaispinta-ala ovat hyvin linjassaan maakunnan lähituotannon turpeen käyttöpaineen kanssa. Joiltain osin esitämme kuitenkin merkintöjen suunnittelumääräyksiä muutettavaksi:</p> <p>tu-1 ja tu-2 merkinnän suunnittelumääräyksen mukaan "<i>Alueen käyttöön oton suunnittelussa on otettava huomioon luonnonarvot, vaikutukset asutukseen, kulttuuriympäristöön, tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin sekä poronhoitoalueilla turvattava poronhoidon edellytykset. Tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden määrää on porrastettava niin, että vesien tilaa koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Alueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon paikalliset maankäyttötarpeet.</i>"</p> <p>Samankaltainen suunnittelumääräys on käytössä useissa maakuntakaavoissa ja siten se noudattelee nykykäytäntöä. Haluamme kuitenkin tuoda esiin, että tutkimusten mukaan turvetuotannon osuus vesistöjen kuormittajana jää valuma-alueilla marginaaliseksi, keskimäärin muutaman prosentin luokkaan kokonaiskuormituksesta. Tämän vuoksi esitämme vesienhoidon toimenpideohjelmia koskeva suunnittelumääräyksen osaa muutettavaksi seuraavasti:</p> <p>"Alueiden käyttöön oton suunnittelussa vesiensuojelumenetelmien tehokkuuteen kiinnitettävä huomiota siten, että turvetuotanto osaltaan ottaa huomioon vesienhoidon toimenpideohjelmissä asetetut tavoitteet ja edistää niiden toteutumista".</p> <p>Suunnittelumääräyksessä otetaan kantaa myös alueiden jälkikäyttöön. Vapo Oy muistuttaa, että turvetuotannon jälkeen alueiden seuraavasta maankäytöstä päättää kaikissa tapauksissa maanomistaja. Turvetuotantoalueet ovat usein vuokrattuja alueita, jolloin tuotantotoiminnan päätyttyä alue palautetaan maaomistajalle, joka päättää seuraavasta maankäytöstä.</p>	<p>Kaavaehdotusta muutetaan. Maakuntakaavamääräystä tarkennetaan lausunnon perusteella.</p>
<p>Suojelumerkinnät (SL/ep, S/ep, SL, S, Iuo)</p> <p>Kainuun maakuntakaavaan on esitetty kaavoitettavaksi suojeluun alueita</p>	<p><i>Ei muutoksia kaavaehdotukseen.</i> Lausunnossa mainitut erilaiset maakuntakaavamerkinnät ovat tarpeellisia toisistaan poikkeavien suojelustatusten ja liikkumisrajoitusten takia.</p>

monin varausmerkinnöin, joka jonkin verran häiritsee merkintöjen luettavuutta.

Vapo pitää hyvänä, että maakuntakaavassa soidensuojelun täydennyssehdotuksen kohteista S -merkinnällä esitetään ainoastaan Metsähallituksen pysyvällä päätöksellä suojeltavien valtionmaan kohteiden lopulliset aluerajaukset. Näin kunnioitetaan soidensuojelutyöryhmän linjausta, jonka mukaan täydennyssehdotuksen yksityismailla sijaitsevia kohteita suojellaan vapaaehtoisin keinoin, eikä alueiden kuulumisen soidensuojelun täydennyssehdotuksen aiheuta niiden maanomistajille uusia maankäyttöä rajoittavia oikeusvaikutuksia.

Vapo pitää luo -merkinnän käyttöä kaavassa ongelmallista, koska merkinnän oikeusvaikutukset eivät ole selvät. Kainuun maakuntakaavassa luo -merkintää on kuitenkin käytetty osoittamaan ainoastaan suojelualueiden ulkopuolella olevia merkittävimpiä uhanalaisten kasvien ja hyönteisten esiintymisalueita. Tällöin luo -merkintä ei muodosta laajoja alueita, joilla muu maankäyttö voisi vaarantua ja jopa kokonaan estyä. Merkinnän käyttö tässä muodossa on hyväksyttävämpää.

Kainuun maakunnassa on haluttu korostaa maakunnan maa- ja metsätaloukselta luonnetta, jonka vuoksi maakuntakaavassa pääosa alueista on osoitettu M -merkinnällä. Vapo pitää hyvänä, että M-merkinnän (maa- ja metsätaloukseltaiset alueet) suunnittelumääräyksessä on selkeästi tuotu esiin, että alueita voidaan käyttää myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten esim. turvetuotantoon.

Lopuksi haluamme tuoda esiin, että kaavayhteistyö Kainuun liiton kanssa on ollut toimivaa ja haluamme kiittää mahdollisuudesta osallistua yhteistyöhön kaavoituksen aikana.